

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

11^E JAARGANG

WOENSDAG 15 SEPTEMBER 1926

No. 559

INHOUD.

Mededeelingen van de Centr. Commissie voor de Rijnvaart	Blz. 810
WELVAARTSPOLITIEK IN NEDERLANDSCH-INDIË ONDER HET BEWIND VAN GOUVERNEUR-GENERAAL MR. D. FOCK door <i>J. J. Schrieke</i>	812
Het Werkloosheidsvraagstuk in Zweden door <i>Ir. R. A. Verwey</i>	815
Het Belgisch Tractaat en de gratis Sleepdienst door <i>Mr. F. W. A. de Kock van Leeuwen</i>	816
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING: Beschouwingen over de conjunctuur in Duitschland door <i>Dr. C. Krämer</i>	817
De economische toestand van Polen door <i>Dr. R. Ker- schagl</i>	818
AANTEKENINGEN: Het Nederlandsche en het Vreemde Kapitaal ter Sumatra's Oostkust	820
Indexcijfers van scheepsvrachten	821
BOEKAANKONDIGING: D. H. Robertson: Banking Policy and the Price Level, bespr. door <i>D. J. Wansink</i>	822
MAANDLIJFERS: Giro-kantoor der Gemeente Amsterdam	823
Giro-omzet bij De Nederlandsche Bank	823
Postchèque en Girodienst	823
Productie der Steenkolen-, Bruinkolen- en Zoutmijnen	823
Statistisch Overzicht van den economischen toestand van Nederland	824
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	825—832
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel. Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra.*

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES.

*Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van
Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco;
Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron
Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbuis; Jan Schilthuis; Mr.
Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.*

Gedelegeerd lid: *Prof. Mr. G. M. Verrijn Stuart.*

Redacteur-Secretaris: *D. J. Wansink.*

Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.*

Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in
Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per
jaar. Lossen nummers 50 cents. Leden en donateurs van het
Instituut ontvangen het weekblad gratis.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement
volgens tarief. Administratie van abonnementen en adver-
tenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rot-
terdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-
rekening No. 6729.*

14 SEPTEMBER 1926.

De geldmarkt is deze week aan den ruimen kant
gebleven, hoewel de noteering voor privaat-disconto
niet onder $2^{13}/_{16}$ pCt. gezakt is. Callgelden bleven
ook eerder aangeboden op 2 pCt. Prolongatie noteerde
ten slotte $2\frac{1}{2}$ pCt. na $2\frac{3}{4}$ en 3 pCt.

* * *

Op den weekstaat van De Ned. Bank blijkt de post
binnenlandsche wissels met f 1,1 miljoen te zijn terug-

geloopen. De beleeningen geven een stijging van
f 0,5 miljoen te zien. Het renteloos voorschot aan
het Rijk daalde van f 7,5 miljoen op 1,7 miljoen.

De voorraad gouden munt vertoont een teruggang
van een goede f 100.000. De zilvervoorraad en de post
muntmateriaal bleven op dezelfde hoogte. De post
papier op het buitenland en de diverse rekeningen
onder het actief stegen resp. met f 2,5 miljoen en
f 1,4 miljoen.

De biljettencirculatie daalde van f 841,6 miljoen
tot f 827,9 miljoen. De rekening-courantsaldi blijken
met 10,7 miljoen te zijn toegenomen. Het beschik-
baar metaalsaldo klom met een goede f 400.000. Het
dekkingspercentage bedraagt ruim 51.

* * *

Op de wisselmarkt was gedurende de afgelopen
week de stemming kalm; groote fluctuaties vielen
niet te noteeren.

Fransche franken liepen in een dag van 7.36 op 7.14
terug en bleven ongeveer op dit niveau. Belgische
franken kwamen van 6.90 op 6.80.

£ en \$ vrijwel onveranderd 2.49% en 12.11.

Zwitserland was doorlopend flink gevraagd ca.
48.19; zoo ook Japan 1.20%.

Spaansche peseta's konden zich aanmerkelijk verbe-
teren, nu de politieke toestand wat opgeklaard is: 38.20.

Skandinavië zonder fluctuaties.

LONDEN, 13 SEPTEMBER 1926.

De positie van de geldmarkt bleef gedurende de
vorige week met de gebruikelijke groote gemak-
kelijkheid voor de laatste twee dagen. De goudpositie
van de Bank van Engeland is eene zeer gunstige.
Groote mutaties hadden in den loop van 1925/26 na
den wederinvoer onder zekere voorwaarden van den
vrijen handel in goud in baren, in den goudvoorraad
bij de Bank van Engeland plaats en resulteerden ten
slotte in eene vermindering in dien voorraad van on-
geveer 10 miljoen pond sterling. Door aankopen
en invoeren in de laatste maanden is deze vermin-
dering echter teruggebracht tot onder een miljoen
pond sterling, zoodat zij, die tot terugkeer tot den
gouden standaard hebben geadviseerd, onder de be-
wering dat de Bank van Engeland volkomen in staat
zou blijken te zijn haren goudvoorraad met haar ge-
bruikelijk wapen (het officieel disconto) te verdedigen,
in het gelijk zijn gesteld.

Disconto bleef stabiel op $4\frac{1}{2}$ — $9/_{16}$ pCt. voor prima
3 maands bankaccepten bij geringen omzet.

MEDEDEELING VAN DE CENTRALE COMMISSIE
VOOR DE RIJNVAART.

Naar aanleiding van een, op voorstel van de Verkeerscommissie door den Raad van den Volkenbond in Juni 1925 genomen besluit, is den 20en November 1925 te Parijs een Europeesche Conferentie voor de meting van binnenvaartuigen bijeengekomen.

Deze Conferentie, waar de Centrale Commissie vertegenwoordigd was, heeft tot de onderteekening van het volgende Verdrag geleid:

Overeenkomst betreffende de meting van binnenvaartuigen.

Artikel 1. De meetbrieven, die door de bevoegde autoriteiten in een der Verdragstaten, krachtens voorschriften overeenkomstig de bepalingen van dit Verdrag en het aanhangsel ervan, zijn afgegeven, zullen, met uitsluiting van alle andere, door de autoriteiten der overige Verdragstaten worden erkend als gelijkwaardig met diegene, welke deze Staten afgeven, overeenkomstig dezelfde reglementen.

Artikel 2. De Verdragstaten verbinden zich uiterlijk 9 maanden na de inwerkingtreding op hun gebied van dit Verdrag, overeenkomstig de in artikel 12 neergelegde bepalingen, de voorschriften toe te passen, welke ieder van hen heeft vastgesteld ter uitvoering van de bepalingen van dit Verdrag en het aanhangsel ervan; zij zullen elkander bedoelde voorschriften mededeelen drie maanden vóórdát deze van toepassing worden; elke wijziging, die later in deze voorschriften wordt aangebracht, zal met inachtneming van denzelfden termijn medegedeeld worden.

Artikel 3. De contracteerende Staten verbinden zich ieder vaartuig, dat daartoe verzoek doet, op hun gebied te doen meten. Zij verbinden zich eveneens ieder vaartuig, dat daartoe verzoek doet en dat zich bevindt in een van de in artikel 4 genoemde omstandigheden, te doen hermeten.

Artikel 4. Een Verdragstaat kan niet hermeting eischen, tenzij in geval van groote herstellingen, van belangrijke verminderingen of wijzigingen in de uit- of invendige afmetingen van het vaartuig of indien de meetbrief meer dan 10 jaar oud is. Zoodanige hermeting kan slechts geschieden overeenkomstig de administratieve voorschriften van algemeene toepassing.

Indien een Verdragstaat het noodig oordeelt op eigen kosten de gegevens van den meetbrief te controleeren, kan deze controle, voorzover het beladen vaartuigen betreft, slechts betrekking hebben op de buitenwerksche afmetingen van het vaartuig.

Artikel 5. Het bevoegde ministerieele Departement van ieder der Verdragstaten zal iedere drie maanden aan het bevoegde Departement van den betrokken mede-Verdragstaat doen toekomen:

1° de opgave van de vaartuigen, die door ambtenaren zijn hermeten en die laatstelijk door ambtenaren van den genoemden mede-Verdragstaat waren gemeten; deze opgave zal vergezeld gaan van de meetbrieven, die bij de hermeting zijn ingetrokken.

2° de opgave van de vaartuigen, waarvan de laatste meetbrief is ingeschreven in den genoemden mede-Verdragstaat en waarvan de naam of zinspreuk is veranderd.

De opgaven worden samengesteld overeenkomstig de schema's 1 en 2, die toegevoegd zijn aan het aanhangsel van dit Verdrag.

Wanneer het van belang is met den grootst mogelijken spoed inlichtingen te verkrijgen, kunnen de bureau's van inschrijving van de verschillende Verdragstaten rechtstreeks met elkander briefwisseling voeren.

Te dien einde zullen de Staten elkander wederkeurig een opgave doen toekomen van hunne verschillende bureau's van inschrijving met vermelding van hunne onderscheidingsletters of cijfers en den rang van de ambtenaren, die aan het hoofd ervan staan. Deze lijst zal worden bijgehouden.

Artikel 6. Wanneer een gemeten vaartuig op het gebied van een der Verdragstaten vernietigd wordt, zal de bevoegde dienst van dezen Staat uiterlijk binnen een termijn van drie maanden, te rekenen van den dag, waarop het feit is vastgesteld, hiervan mededeeling doen aan het betrokken bureau van inschrijving, waaraan zoo mogelijk de meetbrief wordt teruggezonden.

Artikel 7. Bij wijze van overgangsbepaling en gedurende een termijn van vijf jaren, te rekenen van 1 October 1926 af, zullen de meetbrieven, die vóór dezen datum zijn afgegeven, toegelaten worden, daar waar zij dit op het oogenblik zijn en waar ze krachtens een bijzondere overeenkomst zullen worden erkend.

Artikel 8. Dit Verdrag, waarvan de Fransche en Engelsche tekst als authentiek zullen gelden, zal de dagteekening dragen van heden en zal tot 1 October 1926 geteekend kunnen worden door iederen Staat, die uitgenoodigd was tot de Conferentie van Parijs.

Artikel 9. Dit Verdrag is onderworpen aan bekrachtiging. De bekrachtigingsoorkonden zullen worden overgelegd aan den Secretaris-Generaal van den Volkenbond, die van de ontvangst zal kennis geven aan alle Staten, die het Verdrag hebben onderteekend of daartoe zijn toegetreden.

Artikel 10. Van 1 October 1926 af zal iedere Staat, die uitgenoodigd was tot de in artikel 8 bedoelde Conferentie of iedere Staat, die met een van deze Staten een gemeenschappelijke grens heeft, tot dit Verdrag kunnen toetreden.

Deze toetreding zal geschieden door middel van een oorkonde, die aan den Secretaris-Generaal van den Volkenbond wordt toegezonden ten einde in het archief van het Secretariaat te worden nedergelegd. De Secretaris-Generaal zal van die nederlegging kennis geven aan alle Staten, die het Verdrag hebben onderteekend of daartoe zijn toegetreden.

Artikel 11. De Staten, die niet lid zijn van den Volkenbond, zullen, indien zij dit wenschen, hun bekrachtigingsoorkonde of Akte van toetreding kurfijnen zenden aan de Fransche Regeering, die deze Akten in haar archief zal bewaren en afschrift hiervan zal doen toekomen aan den Secretaris-Generaal van den Volkenbond. Deze zal van de ontvangst van deze mededeelingen kennis geven aan alle Staten, die het Verdrag teekenden of daartoe zijn toegetreden.

Artikel 12. Dit Verdrag zal niet in werking treden, voordat het door vijf Staten bekrachtigd zal zijn. Datum van bekrachtiging zal zijn de negentigste dag, na ontvangst van de vijfde bekrachtiging door den Secretaris-Generaal van den Volkenbond.

Daarna zal dit Verdrag van kracht worden, voor wat betreft elk der Verdragstaten, negentig dagen na de ontvangst van zijn bekrachtiging of de kennisgeving van zijn toetreding.

Overeenkomstig de bepalingen van artikel 18 van het Volkenbondsverdrag, zal de Secretaris-Generaal dit Verdrag registreren op den dag, waarop het in werking treedt.

Artikel 13. Een bijzonder register zal gehouden worden door den Secretaris-Generaal van den Volkenbond, aangevend welke Staten dit Verdrag hebben onderteekend, bekrachtigd, er toe zijn toegetreden, of het hebben opgezegd. Dat register zal voortdurend ter inzage zijn voor de leden van den Bond en voor iederen Staat, die uitgenoodigd was tot de, in artikel 8 bedoelde Conferentie en zal zoo veelvuldig mogelijk openbaar gemaakt worden volgens de aanwijzingen van den Raad.

Artikel 14. Dit Verdrag kan worden opgezegd door ieder van de Verdragstaten na verloop van een termijn van vijf jaren te rekenen van den datum van inwerkingtreding van het Verdrag voor dezen Staat.

De opzegging zal geschieden door een schriftelijke kennisgeving, welke gericht moet worden hetzij tot den Secretaris-Generaal van den Volkenbond, hetzij voorzover het betreft Staten, die gebruik hebben gemaakt van de in artikel II nedergelegde bevoegdheid, tot de Fransche Regeering, die afschrift van de kennisgeving zal doen toekomen aan den Secretaris-Generaal van den Volkenbond. Afschrift van deze kennisgeving, waarbij aan alle andere Verdragstaten mededeeling wordt gedaan van den datum, waarop zij werd ontvangen, zal hun door den Secretaris-Generaal worden toegezonden. De opzegging zal van kracht worden een jaar na den datum, waarop zij door den Secretaris-Generaal ontvangen is en zal slechts gevolg hebben ten opzichte van den Staat, die van de opzegging kennis zal hebben gegeven.

Artikel 15. De herziening van dit Verdrag zal ten allen tijde kunnen worden gevraagd door ten minste een derde van de Verdragstaten.

Ten blijke waarvan enz. . . .

Aanhangsel van het verdrag nopens de meting van binnenvaartuigen.

Artikel 1. De meting omschreven in dit Aanhangsel heeft tot doel het mogelijk te maken, hetzij het gewicht van het vaartuig, hetzij het gewicht van de lading van het vaartuig, naar zijne inzinking te bepalen.

Daar het geheele gewicht van een vaartuig gelijk is aan dat van het daardoor verplaatste volumen water, is het gewicht der lading gelijk aan het gewicht van het volumen water, dat door het geladen vaartuig wordt verplaatst, verminderd met het gewicht van het volumen water, dat door het ledige vaartuig wordt verplaatst.

Artikel 2. Bij de meting van vaartuigen wordt uitsluitend het metrieke stelsel gebruikt. Dientegenvolge worden de lengtematen uitgedrukt in meters, decimeters en centimeters, de inhouden in kubieke meters en kubieke decimeters en het gewicht in tonnen van 1000 kilogrammen en in decimale deelen van tonnen.

De in de artt. 3 en 4 beschreven bewerkingen bepalen de in volumen berekende verplaatsingen.

De gewichten, die overeenkomen met de op den meetbrief ingevulde volumina van het verplaatste water zijn, in ieder

geval, het product van deze volumina en het soortelijk gewicht van het water, waarin de inzinkingen van de ijkschalen zijn vastgesteld.

Artikel 3. De te meten ruimte is de inhoud buitenwerks van het gedeelte van den romp begrepen tusschen:

1° Het vlak van den grootsten diepgang, toegelaten door de reglementen voor de verschillende waterwegen, waar het vaartuig zal worden gebruikt;

2° een vlak, hetzij ter hoogte van de inzinking van het ledige vaartuig, zooals hierna wordt aangeduid, hetzij ter hoogte van den onderkant van het vaartuig.

Artikel 4. a. Voor vaartuigen, die bestemd zijn voor het vervoer van goederen, worden de metingen op het vaartuig zelf verricht.

Het op te meten gedeelte van den romp wordt door horizontale vlakken verdeeld in schijven, in het algemeen van één decimeter hoogte. De horizontale oppervlakte van iedere schijf wordt in vakken verdeeld door ordinaten, loodrecht op de lengteas van het vaartuig. In het middengedeelte, dat ongeveer rechthoekig is, evenals in het voor- en achtergedeelte, is het aantal vakken minstens vier.

Bij de berekening van de oppervlakken is het gebruik van den Regel van Simpson verplicht voor de gedeelten van de oppervlakken, die door kromme lijnen worden begrensd.

De uiterste gedeelten van het voor- en achtergedeelte van het vaartuig, die een hoogte hebben, welke minstens gelijk is aan die van de aangrenzende vakken, kunnen indien aanleiding bestaat, vakken vormen, welke afzonderlijk worden berekend.

Men verkrijgt den inhoud van een schijf door de halve som van de oppervlakken van de boven- en onderdoorsnede met de hoogte te vermenigvuldigen. Wanneer de vorm van het vaartuig het toelaat, kunnen meerdere schijven voor de berekening te zamen worden genomen.

Het quotiënt, verkregen door den inhoud van een schijf te deelen door de hoogte uitgedrukt in centimeters, wordt geacht te zijn de verplaatsing van het vaartuig voor iederen centimeter inzinking over de hoogte van deze schijf.

b. Voor vaartuigen, die niet bestemd zijn voor het vervoer van goederen, wordt aangenomen, dat hunne verplaatsing overeenkomende met een vlak van inzinking, wordt verkregen door te nemen zeventig honderdsten van het product van de volgende drie buitenwerks genomen afmetingen van den romp, zonder daarbij rekening te houden met eenig uitspringend gedeelte:

1° de lengte, die bepaald wordt door den afstand tusschen de twee verticale vlakken loodrecht op de lengteas van het vaartuig en rakende aan de kromme lijn, die het gegeven vlak begrenst;

2° de grootste breedte van het vlak van inzinking;

3° de gemiddelde inzinking gemeten door den verticalen afstand tusschen het gegeven vlak van inzinking en het laagste gedeelte van den romp in de verticale doorsnede genomen op het midden van de lengte als aangegeven in sub 1°.

Deze 3 afmetingen worden gemeten op het vaartuig zelf of op de constructietekeningen van het vaartuig.

Artikel 5. De ijkschalen worden, voorzover zij noodig zijn, symmetrisch en twee aan twee geplaatst op de zijden van het vaartuig in verticale vlakken, loodrecht op de as.

Voor vaartuigen, waarvan de lengte meer dan 40 meter bedraagt, zijn de schalen ten minste ten getale van zes, waarvan twee in een vlak gelegen bij het midden der lengte en twee in ieder van de vlakken, die aan weerszijden van het eerste vlak gelegen zijn op een afstand ongeveer gelijk aan een derde van de totale lengte van het vaartuig.

Wanneer het aantal schalen meer dan zes bedraagt, wordt de plaatsing ervan bepaald bij analogie van hetgeen is aangegeven in lid 2 en 4 van dit artikel.

Voor vaartuigen, die niet langer zijn dan 40 meter, kan het aantal schalen tot vier worden teruggebracht; zij worden dan twee aan twee geplaatst in vlakken, die gelegen zijn op een afstand van een derde en twee derden van de lengte van het vaartuig.

De schalen moeten duidelijk zichtbaar zijn en vastgemaakt zijn aan vaste merken. Zij worden van deelstrepen voorzien op elke twee centimeter, terwijl op elke tien centimeter een bijzonder merk moet aangebracht worden; het nulpunt zal moeten overeenkomen hetzij met het vlak van inzinking van het ledige vaartuig, hetzij met het vlak ter hoogte van den onderkant van het vaartuig op de plaats van iedere schaal.

Aangenomen wordt, dat de hoogte van het vlak van inzinking boven het grondvlak van den te meten inhoud, gelijk is aan het rekenkundig gemiddelde van de aflezingen op alle schalen.

Artikel 6. Als vlak van inzinking van het ledige vaartuig wordt beschouwd het vlak van inzinking van het ledige vaartuig in zoet water, wanneer het alleen belast is met:

1° het tuig, de provisiën en de bemanning, die noodig zijn voor de navigatie;

2° het water, dat door gebruikelijke middelen niet uit het ruim kan worden verwijderd;

3° bovendien, indien het een vaartuig met eigen beweegkracht betreft, het water, dat normaal noodig is voor de voortbeweging, maar niet de brandstof of de verplaatsbare ballast.

Artikel 7. De uitkomsten der meting worden vastgesteld door de afgifte van een meetbrief; deze meetbrief wordt ingeschreven onder een volgnummer in een bijzonder register, gehouden door het bureau, dat te dien einde door iederen Verdragstaat zal worden ingesteld voor een bepaald ressort en dat door bepaalde letters of nummers gekenmerkt zal worden, waarbij de laatste letter of letters den Staat zullen aanduiden, op het gebied waarvan het bureau zich bevindt.

De opgave van de letters, die de Staten aanwijzen, is aan dit aanhangsel toegevoegd.

Artikel 8. Het vlak van den grootsten diepgang, gelijk dit in artikel 3 wordt omschreven, zal op duidelijke wijze aan weerszijden van het vaartuig worden aangegeven door een of meer ijkmerken of ijkplaten, waarvan de onderzijde in dit vlak moet liggen.

Bij ieder merk of op iedere plaat zullen in duidelijk leesbare teekens de volgende aanwijzingen gestempeld worden:

1° de onderscheidingsletters of -nummers van het in artikel 7 bedoelde bureau;

2° het volgnummer van den meetbrief.

Deze aanwijzingen zullen in onuitwisselbare letters en cijfers op de meest duurzame gedeelten van den romp worden aangebracht.

Artikel 9. Elk gemeten vaartuig moet voorzien zijn van zijn meetbrief. Die meetbrief zal aanwijzen:

1° het in artikel 7 bedoelde bureau van inschrijving;

2° de onderscheidingsletters of -nummers van dit bureau, het volgnummer en den datum van den meetbrief;

3° den naam of de zinspreuk van het vaartuig;

4° de wijze van constructie;

5° de grootste lengte en de grootste breedte van den romp;

6° eventueel de vermelding van de gegevens, bedoeld onder sub 2 hierboven in den laatsten meetbrief, welke is komen te vervallen door de nieuwe meting;

7° eventueel het aantal, de plaatsing en de beschrijving van de ijkschalen en in het bijzonder de plaats, die voor het nulpunt is gekozen;

8° het gemiddelde van de verticale afstanden tusschen eenzijdig het vlak ter hoogte van den onderkant van het vaartuig bij het laagste punt in de dwarsdoorsneden over de ijkschalen en anderzijds het vlak van inzinking van het ledige vaartuig gelijk hierboven is omschreven met de bemanning, het materieel, den stand van het water op den bodem van het vaartuig en het gewicht van het water, dat normaal noodig is voor het functioneeren van het voortstuwingswerktuig, welke toegelaten zijn voor de bepaling van het vlak van inzinking van het ledige vaartuig, evenals de plaats van den vasten ballast;

9° de waterverplaatsing van het vaartuig, zooals deze bij elken centimeter inzinking toeneemt, te beginnen bij het vlak van inzinking van het ledige vaartuig; bij vaartuigen, die niet bestemd zijn voor het vervoer van goederen, worden deze aanwijzingen vervangen door die betreffende de waterverplaatsing van het ledige vaartuig, als omschreven in art. 6 en van de waterverplaatsing tusschen het vlak van grootste inzinking, genoemd in artikel 3 en het vlak van inzinking van het ledige vaartuig.

Artikel 10. Bij hermeting van een vaartuig zullen de oude inschriften en merken en eventueel de ijkplaten en ijkschalen worden weggenomen en zal worden overgegeven tot de vervanging hiervan op dezelfde wijze als bij een eerste meting. Tegelijkertijd zal de oude meetbrief worden ingetrokken.

Artikel 11. In geval van wijziging van den naam of de zinspreuk van het vaartuig zal hiervan melding worden gemaakt op den meetbrief door een daartoe bevoegden ambtenaar. Deze aantekening zal worden gedateerd en ondertekend.

A a n h a n g s e l I I.

Lijst van de onderscheidingsletters der Staten, bedoeld in artikel 7.

D: Duitschland; A: Oostenrijk; B: België; GB: Britsche Rijk; Vrijstaat Ierland; BG: Bulgarije; DA Dantzig; DK: Denemarken; E: Spanje; Estland; SF: Finland; F: Frankrijk; GR: Griekenland; M: Hongarije; I Italië; Letland; LT: Lithauen; L: Luxemburg; NO: Noorwegen; N: Nederland; PL: Polen; P: Portugal; RM: Roemenië; SR: Vereenigde Socialistische Sovjet Republieken; SHS: Koninkrijk der Serven, Kroaten en Slaven; S: Zweden; CH: Zwitserland; CS: Tsjecho-Slowakije.

Protokol van ondertekening.

Op het oogenblik dat de ondergeteekenden overgaan tot de ondertekening van het op dezen dag gesloten Verdrag nopens

de meting van binnenvaartuigen, zijn zij, behoorlijk daartoe gemachtigd, het volgende overeengekomen:

I. Het is wel verstaan, dat op de waterwegen, welke geplaatst zijn onder de bevoegdheid van een internationale Commissie, het Verdrag in geen enkel opzicht inbreuk zal maken op het recht, dat de internationale Commissie uit eigen hoofde toekomt om zelf de noodige regelingen vast te stellen voor de toepassing van dit Verdrag en evenmin op de verplichtingen, die voortvloeien voor de Commissie uit de Verdragen, Overeenkomsten en Akten, die haar bevoegdheid regelen.

II. Het is wel verstaan, dat het Verdrag in geen enkel opzicht de rechten en verplichtingen zal aantasten, die voor de Verdragstaten voortvloeien uit Overeenkomsten, nopens de wederzijdsche erkenning van meetbrieven, die in registertonnen zijn vastgesteld.

III. Het is wel verstaan, dat als voorloopige maatregel de meetbrieven, afgegeven in overeenstemming met de regelen nopens meting en berekening vervat in de Overeenkomst van 1913 tusschen Duitschland en Oostenrijk-Hongarije, binnen het ressort van de bureaux waar de meting op dit oogenblik overeenkomstig deze regelen geschiedt, erkend zullen worden als gelijkwaardig met die, welke zullen worden afgegeven overeenkomstig de in dit Verdrag en het aanhangsel hiervan gestelde voorwaarden. Indien in een tijdsverloop van 10 jaren, te rekenen van 1 October 1926, de Staten, die deze meetbrieven afgeven, niet afstand hebben gedaan van dit voorbehoud, zal een nieuwe conferentie worden bijeengeroepen om deze vraag te onderzoeken.

IV. Het is wel verstaan, dat iedere Verdragstaat op wiens grondgebied op den datum van 1 October 1926, rechten op de scheepvaart worden geheven, berekend op den grondslag van de registertonnenmaat, op het oogenblik van ondertekening van het Verdrag of van toetreding hiertoe, zal kunnen vragen, dat als voorloopige maatregel de binnenvaartuigen, die aan deze rechten zijn onderworpen, voorzien zullen worden van een meetbrief in registertonnen, welke laatste meetbrief in die gevallen door de autoriteiten van dien Staat als gelijkwaardig wordt erkend met die meetbrieven, welke door de autoriteiten worden afgegeven volgens hetzelfde stelsel; bij gebreke van het vertoonen van dien meetbrief zal de genoemde Staat tot een aanvullende meting kunnen overgaan.

V. Het is wel verstaan, dat de Verdragstaten gehouden zijn om te voldoen aan de in art. 2 en 5 van dit Verdrag bedoelde verplichtingen in die mate, waarin zij deelnemen aan een internationale scheepvaart.

VI. Het is wel verstaan, dat iedere Verdragstaat op het oogenblik van ondertekenen van het Verdrag of van toetreding hiertoe, zal kunnen vragen, dat in geval van hermeting van een schip, dat oorspronkelijk door zijn ambtenaren was gemeten, de oorspronkelijke onuitwissbare merken, wanneer deze niet tot uitsluitend doel hebben gehad het vaststellen van de meting, zullen worden aangevuld door de toevoeging van een onuitwissbaar kruis met armen van gelijke lengte, dat deze toevoeging zal worden beschouwd als gelijkwaardig met het in artikel 10 van het Aanhangsel voorgeschreven verwijderen van de teekens; dat de oude ijkplaten met een kruis zullen worden gemerkt in plaats van te worden verwijderd en dat, indien nieuwe ijkplaten aangebracht worden, de oude ijkplaten zullen worden geplaatst op dezelfde hoogte van en naast de nieuwe.

In het hierboven bedoelde geval zullen de in lid 3 van artikel 5 en in artikel 6 van dit Verdrag bedoelde mededeelingen eveneens worden gericht tot het oorspronkelijke bureau van inschrijving.

Dit protocol zal dezelfde kracht, geldigheid en duur hebben als het Verdrag, dat op dezen dag wordt gesloten en waarvan het als een integreerend deel moet worden beschouwd.

Ten blijke waarvan enz. 7

Gedaan te Parijs den 27en November 1925. 7

De Conferentie is van 20 tot 27 November 1925 bijeengekomen. Zij heeft een Verdrag betreffende de meting van binnenvaartuigen aangenomen.

De Conferentie heeft nog den volgenden wensch uitgesproken: De Conferentie verzoekt de Verkeerscommissie van den Volkenbond, zoo mogelijk vóór 1 October 1926 een gelijklopend model van een meetbrief op te stellen, welk model zal gezonden worden aan alle bij de Conferentie vertegenwoordigd geweest zijnde Staten. De Conferentie beveelt aan, in afwachting van het inwerkingtreden van het vervaardigde model, dat de gedrukte meetbrieven, af te geven in de contracteerende Staten, worden opgesteld in het Fransch, Duitsch en in de nationale taal van het land, als deze taal een andere is dan het Fransch of het Duitsch.

Ten blijke waarvan enz. 7

WELVAARTSPOLITIEK IN NEDERLANDSCH-INDIË ONDER HET BEWIND VAN GOUVERNEUR- GENERAAL Mr. D. FOCK.

De landvoogdij van Mr. D. Fock laat zich indeelen in twee scherp onderscheiden periodes, een van forsche bezuiniging en een van hervatting der welvaarts-politiek.

Naar de laatste gegevens moeten de landsuitgaven en landsinkomsten in de eerste periode (1921/1924), volgens de tabel bovenaan blz. 813 worden opgesteld (in millioenen guldens).

De uitgaven voor den gewonen dienst zijn dus in enkele jaren tijds teruggebracht van f 819 tot f 615 millioen, die voor den buitengewonen dienst van f 189 tot f 48 millioen. En al mag met grond verklaard worden, dat de vitale lands- en bevolkingsbelangen met zorg zijn ontzien, toch valt niet te ontkennen, dat vooral na de voorafgaande jaren van plotselinge sterke uitzetting van de Overheidswerkzaamheid op nagenoeg elk gebied, de bezuinigingsdruk zich ter dege heeft doen gevoelen. Waar zij het zwaarst heeft gedrukt kan blijken uit de volgende staten, waarin eenige cijfers van de landsuitgaven voor 1921 en 1924 naast elkaar zijn gesteld.

I. Gewone uitgaven.	Uitgaven ¹⁾ in millioenen guld.		Raming idem
	1921	1924	1927
Plaatselijk en gewest. zelfbestuur	20.2	16.8	14.1
Gevangeniswezen	15.7	9.1	9.6
Politie.....	24.0	17.2	19.2
Vervoerkosten van, naar en in Nederlandsch-Indië	21.6	15.3	17.2
Onderwijs	42.5	38.0	45.2
Dienst der Volksgezondheid	22.3	14.1	18.9
Landbouw, veeteelt, visscherij, nijverheid en handel	5.5	4.3	5.5
Burgerlijke Openbare Werken ..	49.2	28.7	31.8
Mijnwezen	3.6	1.9	2.1
Oorlog	107.9	75.3	76.1
Marine	42.3	30.1	53.7
Allerlei (w.o. duurte-toeslag)....	73.8	28.6	10.6

¹⁾ Zonder aftrek der gewone, rechtstreeks daartegenoverstaande ontvangsten.

II. Buitengewone uitgaven.	Uitgaven in millioenen guld.		Raming idem
	1921	1924	1927
Pandhuisdienst	12.2	0.14	0.71
Landscaoutchoubedrijf	1.0	0.45	0.97
Goud- en zilvermijnen	0.73	0.11	Memorie
Bangkatinwinning	2.5	1.2	2.7
Steenkolenontginningen	3.8	2.2	1.9
Deelname in de Ned. Aardolie-Mij. Havenwezen	0.50	1.0	1.0
Baggerdienst	34.7	4.3	4.6
Waterkracht- en Electricit.-bedr.	2.4	0.07	0.21
Landsdrukkerij	4.6	2.4	2.1
Post, telegraaf- en telefoondienst.	0.98	0.03	0.03
Spoor- en tramw. alsmede autod.	15.1	1.4	2.4
Terugbrenging particuliere lan- den tot landsdomein	92.8	17.4	21.0
Bevloeiings- en and. waterwerken.	3.8	9.0	9.3
Werken in belang der gezondheid.	5.8	3.4	4.3
Mijnwezen	1.6	0.48	0.67
Genieuitgaven (woningbouw per- soneel landmacht)	0.49	0.72	0.66
Marine etablissement	1.9	0.78	0.28
Voorschotten volkshuisvesting ..	2.1	0.99	1.2
	0.96	0.54	0.20

Naast bezuiniging heeft verzwaring van den belastingdruk er toe bijgedragen het evenwicht in de begroting te herkrigen. Van den omvang, welke deze verzwaring heeft gehad, kan men zich een beeld vormen uit dezen staat:

Begrootingsjaar.	Totaal		Gewone dienst		Buitengewone dienst		Vlootuitbreiding		Saldo	
	Uitgaven	Inkomsten	Uitgaven	Inkomsten	Uitgaven	Inkomsten	Uitgaven	Inkomsten	Geheele dienst	Gewone dienst
1921.....	1.056,0 ¹⁾	791,8 ¹⁾	819,4	717,3	189,9	0,50	10,9	5,1	— 264,3	— 102,1
1922.....	853,3 ¹⁾	752,3 ¹⁾	749,4	744,1	87,1	0,65	13,0	5,1	— 101,0	— 5,4
1923.....	710,6	650,7	636,2	645,2	64,8	0,35	9,6	5,1	— 59,9	+ 9,0
1924.....	669,8	714,0	615,1	701,4	48,5	7,5	6,2	5,1	+ 44,2	+ 86,3

¹⁾ Inclusief voedselvoorziening.

Voornaamste belastingen	Opbrengsten in millioenen guld.					
	1912	1913	1914	1922	1923	1924
Pachten, uitgezonderd opium en pandb.	2,7	2,6	2,3	0,19	0,12	0,13
Invoerrecht	22,2	25,2	23,2	56,8	54,3	59,3
Uitvoerrecht	2,8	2,7	2,0	9,6	6,2	6,7
Accijnzen	10,7	11,8	11,2	26,5	26,4	24,9
Personeele belasting	1,4	1,5	1,7	3,6	3,8	4,5
Inkomstenbelasting	8,2	11,0	9,7	166,3	105,7	124,8
Oorlogswinstbelasting....				35,2	27,8	19,9
Productenbelasting				18,3	1,2	0,90
Verponding	2,1	3,2	3,6	6,7	4,2	6,5
Zegelrecht	2,3	2,5	2,4	11,2	12,3	11,7
Slachtbelasting	2,4	2,3	2,4	4,4	5,5	5,7
Belasting op de bedrijfs- en andere inkomsten ..	6,6	7,4	10,0	0,17	0,10	0,05
Hoofdgeld	3,8	3,9	5,7	10,1	11,7	12,8
Landelijke inkomsten en andere grondlasten	20,5	21,4	21,5	28,5	31,7	32,5
Bijzondere belasting	3,7	3,9	0,34	0,44	0,37	0,08

Of wil men het verschil in twee cijfers zien uitgedrukt, dan bedroeg de gemiddelde belastingopbrengst (voor den gewonen dienst) in 1912/1914: f 98.604.458 per jaar en in 1922/1924: f 334.419.918 per jaar. Brengt men de waardevermindering van het geld in rekening (f 100 in 1913 = f 60 in 1924), dan blijkt de belastingopbrengst toch nog meer dan verdubbeld.

* * *

Het jaar 1925 beteekent een keerpunt. Over de jaren 1925/1927 worden de landsuitgaven en -inkomsten in millioenen guldens als volgt geraamd (voor 1925 reeds berekend):

Begrootingsjaar.	Totaal		Gewone dienst		Buitengewone dienst		Vlootuitbreiding		Saldo	
	Uitgaven	Inkomsten	Uitgaven	Inkomsten	Uitgaven	Inkomsten	Uitgaven	Inkomsten	Geheele dienst	Gewone dienst
1925.....	681,5	745,4	634,5	738,6	39,1	1,7	8,0	5,1	+ 63,9	+ 104,1
1926.....	719,6	663,8	659,8	658,4	48,1	0,33	11,8	5,1	— 55,8	— 1,4
1927.....	754,8 ²⁾	697,4	694,4 ²⁾	696,1	60,4	1,3	¹⁾	¹⁾	— 57,4	+ 1,7 ²⁾

¹⁾ Opgenomen in den gewonen dienst.

²⁾ Hierbij is nog geen rekening gehouden met de conversie van

In dit jaar werd de rechtshoogeschool geopend, werd een eerste proef genomen met een nieuwe wijze van verzorging van het vraagstuk der huisvesting van de inheemsche bevolking in de groote centra en werden de fondsen eenigszins verhoogd, welke beschikbaar waren gesteld voor de diensten, welke in hoofdzaak de inheemsche landbouw- en nijverheidsbelangen bevorderen.

De uitgaven voor den buitengewonen dienst werden laag gehouden, omdat het cijfer der vaste en vlottende schuld nog op een te hoog peil stond, de vlottende schuld toch reeds bezwaarlijk te consolideeren viel en de post voor rente en aflossing een te zwaren last op het budget legde.

Het begrootingsontwerp voor 1926 kon verder gaan. In zijne Memorie van Toelichting maakte de Minister van Koloniën melding van de noodzakelijkheid om na het juist afgesloten tijdperk van strenge bezuiniging, een nieuw tijdperk in te luiden, waarin voor de economische en geestelijke ontwikkeling van de bevolking meer zal moeten worden gedaan dan in de laatste jaren mogelijk was.

In de begroting werd dan ook een vrijgeviger standpunt ingenomen ten aanzien van de uitgaven voor landbouw, visscherij en nijverheid dan in voorgaande jaren.

Daarnevens werd voor versterkte aflossing van schuld f 4½ millioen uitgetrokken, een post bestemd om in de komende jaren volgens een bepaald schema te stijgen, waardoor in den leeningsdienst zonder groote schokken zal kunnen worden voorzien en op den duur

leeningen, waarmede sedert een begin werd gemaakt en eenige door den Volksraad in het ontwerp aangebrachte wijzigingen.

Uit het hooger gegeven overzicht over sommige uitgaven voor den gewonen en den buitengewonen dienst in de jaren 1921—1924—1927 kon gedeeltelijk reeds blijken, in welke richting de meerdere ruimte van geldmiddelen is aangewend. In hoofdzaak is daarmee drieërlei doel nagestreefd t.w.

- hervorming en verlaging van belastingen;
- gezondmaking van den gewonen dienst, o.a. door versnelde aflossing van schuld; en
- hervatting van directe welvaartsbevordering, waartoe gerekend moet worden de verdere uitbouw van het onderwijs.

Het jaar 1925 zet in met een forschen stap op het gebied van belastinghervorming: de splitsing van de inkomstenbelasting in een inkomstenbelasting voor fysieke personen en een proportionele winstbelasting voor vennootschappen. De eerste bleef op het oude cijfer, vermeerderd met 30 procenten (met uitzondering van de laagste aanslagen) gehandhaafd; volgens de tweede heeft een heffing plaats van 10 pCt. der door de vennootschap gemaakte winst, vermeerderd met 25 procenten. Hiertegenover verdwenen de oude inkomstenbelasting, de productenbelastingen en de aardoliebelasting.

Voor het caoutchouc van niet-geregistreerde aanplantingen werd een uitvoerrecht ingevoerd.

meer overeenstemming zal worden verkregen tusschen het productief vermogen van de Landsbezittingen en de ter verkrijging daarvan gemaakte schuldenlast.

Voor het eerst sedert eenige jaren werd weder een bedrag voor den terugkoop van particuliere landerijen, t.w. f 1.— millioen, los van het hieronder te vermelden plan, op de begroting gebracht.

De in 1925 aangevangen oprichting van verenigingen tot het bouwen van volkswoningen, waarin gemeente en centrale Overheid op praktische wijze samenwerken, werd tot meerdere gemeenten uitgestrekt, terwijl tevens voor verbetering van den toestand der openbare werken in desa's, welke in het gebied der Europeesche gemeenten gelegen zijn, een basis voor gelijke samenwerking werd gevonden.

Als nieuwe maatregelen op onderwijsgebied vallen speciaal te vermelden de toekenning van subsidie voor de oprichting van een — eerste — lyceum, de opening van een — eveneens eerste — Oosterschletterkundige afdeling van de algemeene middelbare school, de voorbereiding van de oprichting van eene medische hoogeschool en de oprichting van een openbaren handelsleergang.

Voor uitbreiding van het werk van den dienst der Volksgezondheid werd ± f 700.000 meer beschikbaar gesteld.

Ten laste van den buitengewonen dienst zijn enkele nieuwe, volstrekt rendabele werken ter hand genomen, t.w. de aanleg van de spoorwegen Loemadjang-Kentjong en Garoet-Tjikadjang.

Gedeeltelijk uit gewoon, gedeeltelijk uit buitengewoon zullen twee plannen van grooteren omvang worden verwezenlijkt, rechtstreeks bevordelijk voor de economische ontwikkeling van de betrokken gebieden. Het eerste plan heeft betrekking op het westelijk deel van de residentie Batavia, dat nagenoeg alle bevoeiings- en afwateringswerken mist en waar het wegnnet in een hoogst primitieven toestand verkeert. Dit plan omvat:

- 1e. het terugbrengen van de aldaar gelegen particuliere landerijen tot het Landsdomein;
- 2e. den aanleg van bevoeiings- en afwateringswerken en wegen; en in aansluiting daaraan, doch t. z. t. afzonderlijk nader aan de orde te stellen, den aanleg van spoorwegen.

De kosten, te verdeelen over 10 jaren, worden voor de onder 1e en 2e vermelde maatregelen geraamd op \pm f 22 miljoen.

Het andere plan richt zich op Zuid-Sumatra en heeft tot doel de emigratie te bevorderen uit de overbevolkte streken van Java naar de Lampongsche districten. Men is er n.l. in geslaagd daar een Javaansche volksplanting (Gedongtataän) te vestigen. Deze zal grooter en krachtiger worden gemaakt door den aanleg van meer uitgebreide irrigatiewerken, waarvan de kosten worden geraamd op f 1.200.000, en door het overbrengen daarheen van 6000 nieuwe gezinnen, waarmede f 600.000 gemoeid zal zijn. Een en ander zal over 6 jaren worden verdeeld.

* * *

Het karakter van het jongste begrootingsontwerp, dat voor 1927, wordt het best geteekend door een citaat uit de financieele nota F, welke het vergezelt: ".....het verloop van de opbrengst van verscheidene middelen is inderdaad van dien aard, dat bij de voorbereiding van het ontwerp-1927 een grootere mate van bewegingsvrijheid is kunnen worden toegelaten, dan in de achterliggende jaren heeft bestaan."¹⁾

Deze meerdere bewegingsvrijheid is in de eerste plaats gebruikt om, voortgaande met de in het vorig jaar aanvaarde versterkte aflossing van schuld, nu ook de uitgaven voor de uitbreiding van de vloot ten laste van den gewonen dienst te brengen.

Daarnaast kon vermindering van lasten in uitzicht worden gesteld, t.w. de afschaffing van het op de inheemsche bevolking van Java drukkende hoofdgeld, waardoor een bruto-bate van f 12 miljoen wordt prijsgegeven, een verlaging van de heffing van opcenten op de inkomsten- en de vennootschapsbelastingen, waardoor uit elk dezer middelen f 2 miljoen minder zal worden ontvangen, de afschaffing van de opcenten op de verponding (f 727.000) en een verzachting van de heffing van de inlandsche verponding.

In de derde plaats is gerekend op nieuwe maatregelen in het belang van de ontwikkeling van land en volk.

Ten laste van den buitengewonen dienst is voor terugbrenging van particuliere landerijen tot het Landsdomein (buiten het hooger besproken plan voor de ontwikkeling van West-Batavia) f 7½ miljoen uitgetrokken.

Voor nieuwe maatregelen op onderwijsgebied (waaronder de oprichting van een H. B. S., twee middelbare scholen, twee ambachtsscholen en van een tandartsenschool) is \pm f 1 miljoen beschikbaar; de dienst der volksgezondheid beschikt over \pm f 0.6 miljoen meer, o.m. ten behoeve van uitbreiding van Europeesch verplegingspersoneel, opleiding van inlandsch personeel speciaal voor krankzinnigenverpleging en intensievere maatregelen ter bestrijding van lepra.

Het algemeen proefstation voor den landbouw

¹⁾ [Uitvoeriger zie p. 630 in het no. van 14 Juli l. — Red.]

ondergaat opnieuw eenige uitbreiding, fondsen zijn uitgetrokken voor de vorming van een zelfstandig veeartsenijkundig instituut, los van de N. I. veeartsenschool. Het aantal landbouwconsulenten, zoodat het personeel voor de bevordering van de inheemsche nijverheid, wordt uitgebreid. Er wordt gerekend op de inrichting van een gouvernementsstation voor pluimveeteelt. Twee nieuwe landbouwbedrijfscholen worden geopend, terwijl de middelbare landbouwschool en de cultuurscholen worden uitgebreid.

Het departement der Burgelijke Openbare Werken rekt op maatregelen in het belang van het Zuidelijk deel der residentie Rembang, het Westelijk deel van Banjoemas en het Zuidelijk deel van Bantam.

In eerstgenoemd gewest zal een waterreservoir van 36 miljoen M³. gebouwd worden in het dal van de Patjarivier, gepaard gaande met den aanleg van bevoeiings- en afwateringswerken ten behoeve van omstreeks 20.000 bouws van regen afhankelijke sawahs, waarvan de kosten worden geraamd op f 3 miljoen, te verdeelen over zes jaren. Het werk zal gepaard gaan met het aanleggen en verbeteren van een wegnnet ter lengte van 85 K.M. waarvoor f 425.000 noodig zal zijn.

Het westelijk deel van Banjoemas is als gevolg van zijn betrekkelijk geïsoleerde ligging in vergelijking met aangrenzende gebieden, in ontwikkeling achtergebleven, al valt in de laatste jaren eenige verbetering te onderkennen. Verdere ontwikkeling is van een goed wegnnet afhankelijk, en als grondslag daarvan is de voltooiing van den verbindingsweg tusschen genoemd gewest en de Preanger noodig. Van dezen weg (Bandjar-Wangon) is reeds 61 K.M. voltooid, de ontbrekende schakel, ter lengte van 15 K.M., loopt door zwaar terrein, zoodat met den aanleg daarvan het relatief hooge bedrag van f 750.000 is gemoeid, dat in 5 jaar zal worden verwerkt.

Ook Zuid-Bantam vraagt voor zijne ontwikkeling om wegen. Daarom zal in de jaren 1927/1930 een weg naar de Zuidkust (Malimping) worden doorgetrokken ter lengte van 37 K.M., waarvan de kosten op f 700.000 worden geraamd. In de te doorsnijden streek zijn reeds eenige erfpachtsperceelen uitgegeven, zoodat de vestiging van meerdere cultuurondernemingen in het open te leggen gebied mag worden verwacht. Ook schijnt de mogelijkheid niet uitgesloten, dat te eeniger tijd tot een technische bevoeiing van een gedeelte van de vlakte van Malimping zal kunnen worden overgegaan.

Door den aanleg van het hoogervermelde weg-gedeelte Bandjar-Wangon zal de te lang ontbrekende schakel in den Zuidelijken hoofdweg van Java gereedkomen; deze hoofdverbinding zal worden voltooid door den bouw van de daarin ontbrekende brug over de Progo, in samenwerking met het Sultanaat van Djokjakarta.

Ook voor Borneo en Sumatra is het aan den aanleg, verbetering of vernieuwing van wegen, bruggen enz. te besteden bedrag verhoogd, waarvan met name het gewest Atjeh en Onderhoorigheden, met het oog op de uit bestuursoogpunt zoo urgent geachte openlegging van belangrijke geïsoleerde streken, zal profiteren.

In aansluiting aan een en ander werd de post voor subsidies bij de uitvoering van locale wegnplannen met f 600.000 verhoogd.

De credieten voor bevoeiings- en afwateringswerken zijn in totaal met f 1.8 miljoen vermeerderd.

Voor hervatting van de werken tot het bandjirvrijmaken van Soerabaja is een bedrag van f 600.000 op het werkplan gebracht. Gerekend werd op meerdere en hogere tegemoetkomingen voor gezondmakingswerken aan gebiedsdeelen met eigen geldmiddelen.

Ook voor verbetering van de volkshuisvesting en wat daarmede samenhangt werden nieuwe gelden beschikbaar gesteld.

In de begrootingsafdeeling voor Gouvernementsbe-

drijven wordt de aandacht getrokken door een post van f 1.000.000 als eerste termijn voor de voortzetting van de Sumatra-stamlijn. Medio 1927 zal de laatste schakel in de Zuid-Sumatra-verbinding (Lampongs—Palembang) gereedkomen; het is de bedoeling dan een aanvang te maken met de uitbreiding van het net naar het Noorden. Als uitgangspunt is *Lahat* gekozen, van waaruit in Noordwestelijke richting via Tebing Tinggi en Moeara Seling, naar Loeboek Linggau aan de A. Klingi zal worden voortgebouwd. In aanleg zal worden genomen het gedeelte tot Moeara Seling, terwijl een terreinopname den verderen aanleg zal voorbereiden. Tot Loeboek Linggau zal de aanleg een traject bestrijken van 120 KM., waarmede, verdeeld over 5 jaren, een bedrag gemoeid zal zijn van pl.m. f 15 millioen. Gerekend wordt op een netto-rendement van 3 pCt., waarbij echter met gegronde verwachtingen nopens de door den aanleg van een spoorweg te stimuleeren uitbreiding van cultures enz. nog geen rekening is gehouden. J. J. SCHRIEKE.

Weltevreden.

HET WERKLOOSHEIDSVRAAGSTUK IN ZWEDEN.

Ook voor 1926, wederom in keurigen vorm, is *The Sweden Year-Book*¹⁾ verschenen. Het geeft, beknopt en geïllustreerd, mededeelingen onder meer omtrent Koninklijk huis, ministerie, constitutie, Riksdag, centrale administratie, lagere publiekrechtelijke lichamen, buitenlandsche zaken, financiën, defensie, justitie, Kerk, onderwijs, aardrijkskunde, bevolking, natuurlijke hulpbronnen, handel, nijverheid, landbouw, mijnwezen, scheepvaart, bankwezen, tentoonstellingen, arbeidersbescherming, arbeidersverzekering, armen- en kinderverzorg, arbeidsmarkt, loonen, volkshuisvesting, drankbestrijding, coöperatie, academiën en geleerde genootschappen, de Nobelstichting, bouwkunst, kunstnijverheid, de pers, reizen, geschiedenis, muziek, riddersorden in Zweden en de Zweden in Amerika, alles in 238 bladzijden.

Zij, wier belangstelling is gewekt door hetgeen de heer F. von Koch te Stockholm in de *Economisch-Statistische Berichten* van 31 Maart 1926 schreef over het Zweedsche stelsel van werkloozensteun en werkloosheidsbestrijding, zullen er veel in vinden, dat zij wetenswaardig zullen achten.

Werkloosheid ten gevolge van een economische depressie kwam, naar het Jaarboek mededeelt, vroeger slechts op geringe schaal voor. Hiertoe zal wel bijgedragen hebben, dat een naar verhouding groot deel van de bevolking een bestaan in landbouwbedrijven vond, een betrekkelijk gering deel in de nijverheid.

Het Jaarboek geeft de volgende cijfers.

Beroepsgroepen.	Percentage van de geheele bevolking.		
	1870	1900	1910
Landb., boschbouw en visscherij.	72,1	54,4	48,4
Nijverheid en mijnbouw	14,5	28,2	32,3

Aangenomen mag worden, dat de uit deze cijfers blijkende evolutie zich sedert 1910 in gelijke richting verder heeft voltrokken. Toch is er nog steeds een betrekkelijk groot deel van de bevolking in de landbouwbedrijven werkzaam. Eenigermate wordt deze ten opzichte van Nederland gunstige factor gecompenseerd door den betrekkelijk ongunstigen invloed van den door de meer noordelijk gelegen ligging koudere winter. Tot de omstandigheid, dat de werkloosheid ten gevolge van depressies in het industriele leven in Zweden betrekkelijk gering en pijnloos was, zal voorts medegewerkt hebben, dat een minder groot deel van de bevolking in groote steden woont en dat de bevolkingsdichtheid er veel minder is dan hier te lande. Slechts ongeveer 13 % van de bevolking woont in steden met meer dan 100.000 inwoners; in Neder-

land bedraagt dit percentage 24. De bevolkingsdichtheid is hier ongeveer 15 maal zoo groot.

Desniettemin bracht in 1914 de uitbarsting van den oorlog een plotselinge en hevige werkloosheid. De depressie duurde tot midden in 1915, waarna in weerwil van de onveiligheid van de zeevaart een opleving van handel en industrie plaats greep. Evenals in ons land was in 1918, ondanks den bloei van het bedrijfsleven, de hongersnood niet ver verwijderd. De wapenstilstand bracht een periode van twijfel, een tijdelijke depressie. Maar eerst in den zomer van 1920, toen de indexcijfers neiging tot dalen toonden, verflauwde het bedrijfsleven in aanmerkelijke mate. De werkstaking van koopers bleef gedurende de eerste helft van 1921 aanhouden en de productie bereikte in Juni van dat jaar haar laagste punt. Toen begon verbetering in te treden. In het voorjaar van 1922 toonden de prijzen definitieve teekenen stabiel te worden. Het voorjaar van 1923 gaf groote arbeidsconflicten te zien. Dit veroorzaakte ernstige werkloosheid. Sedert is er verbetering in de intensiteit van het industriele leven.

De politiek ten aanzien van inkomende rechten heeft blijkbaar op de wisselende mate van werkloosheid weinig of geen invloed gehad. Sinds December 1911 is immers het tarief in hoofdzaken, bij alle wijzigingen in de mate van werkloosheid, ongewijzigd gebleven. De veranderingen in het tarief (dat deels fiscaal, doch deels — zoowel ten aanzien van landbouw- als van nijverheidsproducten — protectionistisch is) in de laatste jaren zijn gering in aantal, hebben voornamelijk betrekking op luxe-goederen en zijn grootdeels van fiscaal aard.

Dat Zweden het eerste land van Europa was, dat (op 1 April 1924) tot den gouden standaard terugkeerde, heeft een gunstigen invloed gehad.

Toch is de werkloosheid er — ook nu nog — niet zonder betekenis. Het Jaarboek geeft de volgende vergelijkende cijfers voor het percentage aan werklooze leden van vakverenigingen.

	30 Juni 1923	30 Juni 1924	30 Juni 1925
in Zweden	9,8	7,3	8,2
in Nederland	9,3	7,2	6,7

Voor 31 December 1925 geeft het Jaarboek het cijfer 19,4 voor Zweden. In Nederland was het toen volgens een persbericht van den Rijksdienst der Werkloosheidsverzekering en Arbeidsbemiddeling 12,4 (voor geheel werklozen) + 2,7 (voor gedeeltelijk werklozen).

Het laatst vermelde aantal werklozen bedroeg volgens het Jaarboek in Februari 1926: 21000. Hier van werden er ongeveer 4000 op werkverschaffingen tewerkgesteld, tegenover slechts een paar honderd in den zomer van 1924. In Nederland waren einde Februari 1926 van de leden van werkloozenkassen er 20625 geheel werkloos, en werkten op door den Staat gesubsidieerde werkverschaffingen 7730 arbeiders.

Gelijk in Nederland Minister Aalberse, toen de bemoeienis met werkverschaffingen nog aan den Minister van Arbeid was opgedragen, als regel stelde, dat de loonen op die werkverschaffingen in het algemeen 10—25 pCt. lager moesten zijn dan voor hetzelfde werk in het vrije bedrijf, omdat in de belooning voor den bij de werkverschaffing geplaatsten arbeider een zeer krachtige prikkel moet liggen om vrijen arbeid te verkiezen boven arbeid bij de werkverschaffing¹⁾, zoo worden ook in Zweden de loonen op werkverschaffingen lager gehouden dan die welke op de open arbeidsmarkt gelden. Eveneens wordt daar het beginsel van Minister Aalberse, dat het verrichten van arbeid verre boven het verlenen van steun zonder contra-prestatie staat¹⁾, gehuldigd. Uit den aard der zaak werd in beide landen naar zoo productief mogelijke werken omgezien. Dat ontginningen daar veel minder dan hier te lande ter hand werden genomen, zal mogelijk liggen aan de in verband met de geringere bevolkings-

¹⁾ The Sweden Year-Book 1926. Edited and published with the assistance of public authorities. Stockholm. Almqvist & Wicksell's Bok Tryckeri.

¹⁾ Het Departement van Arbeid, Handel en Nijverheid onder Minister Aalberse. Blz. 199—200.

dichtheid geringere behoefte aan ontgonnen grond.

Evenals Nederland heeft Zweden een organisatie van openbare arbeidsbeurzen, welke voor alle soorten arbeid kosteloze bemiddeling aanbieden. Zij worden door gelijkvallige commissies van werkgevers en werknemers beheerd. De grootere beurzen hebben voor de meer belangrijke bedrijfstakken, zooals landbouw en scheepvaart, vakafdeelingen. Evenals in Nederland worden van overheidswege bijdragen verleend aan hen, die arbeid elders aanvaarden. De bereikte resultaten wijken niet aanmerkelijk van de Nederlandsche af. Volgens het Jaarboek was het aantal plaatsingen in 1924 215.000. In 1925 bedroeg dit 201.000¹⁾. In Nederland (met een bevolking van 7 millioen tegenover 6 millioen in Zweden) werd in deze beide jaren ook telkens een aantal plaatsingen van meer dan 200.000 bereikt.

Er is in Zweden klaarblijkelijk meer neiging tot emigreeren dan hier te lande; en in dat opzicht kunnen wij aan de Zweden een voorbeeld nemen. Gedeeltelijk ligt de verklaring in de omstandigheid, dat de Vereenigde Staten van Noord-Amerika thans 9000 Zweden per jaar toelaten tegenover 1600 Nederlanders, doch ook naar Canada vertrokken meer Zweden (in 1924 en 1925 onderscheidenlijk 2550 en 1218 tegenover 1821 en 1020 van onze landgenooten²⁾). Van oudsher is er een Zweedsche trek naar Amerika. De eenige Zweedsche kolonie, welke er ooit is geweest: Nieuw-Zweden, werd in 1638 aan de Delaware-rivier gesticht. (In 1655 werd zij door de Nederlanders veroverd; er bleven echter vrij veel Zweden gevestigd.) In de tweede helft van de negentiende eeuw begon een emigratie op groote schaal. In 1900 waren er in de Vereenigde Staten 574600 personen, d.i. 0.75 % van de bevolking, die in Zweden waren geboren. Sedert is deze trek afgenomen. Tegenover 37640 emigranten, die gemiddeld per jaar Zweden in de jaren 1881/90 verlieten, waren er in 1924 slechts 10671 emigranten. Dit aantal overtreft evenwel nog aanmerkelijk dat van de in 1924 uit Nederlandsche havens vertrokken Nederlandsche landverhuizers, te weten 3137.

Evenals in Nederland hadden in Zweden reeds vóór 1914 verscheidene vakverenigingen werklozenkassen voor haar leden gesticht. Evenals hier te lande waren zij bij het uitbreken van den oorlog niet tegen de daaruit voortvloeiende eischen opgewassen. Evenals hier sprong de Regeering daar toen bij. Anders echter dan hier, werd aan de Regeeringsmaatregelen niet tot doel gesteld om — gelijk Treub op advies van de Voors e.a. bij ons deed en gelijk al zijn opvolgers (Lely, Aalberse, Koolen en Slotemaker de Bruine) zijn blijven doen — de werkloosheidsverzekering te redden en uit te bouwen. Er werd daar eenvoudig een steunregeling getroffen naast de verzekering, welke steunregeling onder leiding van een Rijkswerkloosheidscommissie kwam. Sinds 1921 is het tarief voor dezen steun dat dagelijks, behalve des Zondags, uitgekeerd kan worden 3 kr. per dag aan een echtpaar, 2 kr. aan ongehuwden boven 18 jaar, 1.20 kr. aan personen van 15 tot 18 jaar en 60 öre aan kinderen onder 15 jaar. In vele opzichten vertoonen de bepalingen, welke bij de steunregelingen gelden, overeenstemming met die van de Nederlandsche werkloosheidsverzekering en van de in den zomer van 1920 ingevoerde Nederlandsche steunregelingen³⁾. Zoo is er verplichting van inschrijving bij de arbeidsbeurzen en van aanvaarding van passend werk; zoo wordt bij werkloosheid ten gevolge van staking of uitsluiting geen uitkeering verstrekt. Evenals bij onze steunregelingen wordt in elk individueel geval een onderzoek

¹⁾ Tijdschrift van den Ned. Werkloosheidsraad. April 1926. Blz. 130.

²⁾ Orgaan voor de praktijk der arbeidsbemiddeling, enz. Mei 1926, Blz. 147.

³⁾ Zie over deze steunregelingen: Mr. H. J. Morren, Werkloosheidsverzekering en Steunregeling in 1923, in E.-S. B. van 21 Maart 1923.

naar de behoefte ingesteld, en wordt slechts bij gebreke behoefte uitgekeerd. Natuurlijk werd niet verkreken, dat speciaal hij, die reeds zichzelf geholpen had, werd geholpen; evenmin dat aanmerkelijke bedragen, naast die van de Overheid, door belanghebbers zelf werden opgebracht: en ook niet, dat een stelsel werd aangemoedigd, waarbij in tijden van welvaart kapitalen worden gespaard, welker vertering tijdens de inzinkingen van het golvend economisch leven niet alleen leed lenigt en volkskracht in stand houdt, maar ook de economische depressie helpt verminderen. Gelijk in Nederland er thans bijna geen door het Departement van Binnenlandsche Zaken en Landbouw gesubsidieerde steunregelingen meer zijn, hadden ook in Zweden bij het ter perse gaan van het Jaarboek steunuitkeeringen bijna niet meer plaats. Waar noodig en mogelijk, werd in den nood door werkverschaffing voorzien.

Sedert het verschijnen van het Jaarboek heeft het werkloosheidsvraagstuk de gemoederen in den Riksdag in beweging gebracht. De Regeering wilde de werkloosheidsverzekering wettelijk regelen. De behoudende elementen in den Riksdag waren tegen de voorstellen in hoofdzaak niet gekant, maar zij meenden, dat van de gelegenheid moest worden gebruik gemaakt om den onderstand van Rijkswegen te beperken tot de werklozenkassen, welke niet van een vakvereniging uitgaan. De socialisten wilden hiervan niets weten, en na lang debat werd het wetsontwerp bij de derde lezing verworpen onder aanneming van een motie om van Regeeringswegen een onderzoek in te stellen naar de mogelijkheid van invoering van verplichte verzekering tegen de geldelijke gevolgen van werkloosheid en om naar aanleiding van den uitslag daarvan een nieuw ontwerp in te dienen.

Het sindsdien opgetreden nieuwe Ministerie heeft de samenstelling der commissie van deskundigen op het gebied van het werkloosheidsvraagstuk, welke opdracht heeft om een rapport over dit vraagstuk in te dienen, zoo tijdig dat de Regeering eventueele voorstellen ter zake aan den Riksdag van het volgend jaar ter goedkeuring kan voorleggen, in zoover gewijzigd dat het aantal van haar leden van acht op negen is gebracht, waardoor zij thans een burgerlijke meerderheid bezit.

Ware uit de constructieve werkloosheidspolitiek van Nederland ten behoeve van een solied en zuinig geconstrueerde werkloosheidsverzekering voor Zweden wellicht te leeren?

R. A. VERWEY.

Augustus 1926.

HET BELGISCH TRACTAAT EN DE GRATIS SLEEPDIENST.

Mr. F. W. A. de Kock van Leeuwen schrijft ons:

Het heeft misschien zijn nut de aandacht te vestigen op een punt, dat al weer een kenschetsend voorbeeld oplevert van de eenzijdige bevoordeeling van België in het ontwerp-tractaat, veroorzaakt door toegevendheid (of onoplettendheid?) aan Nederlandsche zijde.

Zooals bekend heeft België als tegenpraestatie voor de door Frankrijk aan Antwerpen verleende vrijstelling der „surtaxes d'entrepôt" met van Duitschland genomen sleepbooten (zie tweede V.V. pag. 16) een gratis sleepdienst ingericht tusschen Dordrecht en Antwerpen.

Volgens Minister van Karnebeek „zal men wel doen zich van het resultaat dezer bevoordeeling geen overdreven voorstelling te maken" ¹⁾. Nochtans werd in 1925 volgens van den Belgischen vrijen sleepdienst zelf afkomstige opgaven naar Straatsburg 428.302 ton goederen van Antwerpen via Dordrecht langs den Rijn verscheept, terwijl in omgekeerde richting meer dan 500.000 ton goederen (voornamelijk ijzerfabri-

¹⁾ M. v. A. pag. 20.

katen en kali) werd vervoerd. Tezamen dus ca. 1 miljoen ton¹⁾.

De vrijstelling der „surtaxes” legt — zooals uit eerstgenoemd cijfer valt op te maken — Antwerpen dus geen windeieren, terwijl het Fransche belang (t.w. de Elzas door goedkoop transport en de Fransche Rijnvaart door uitbreiding van arbeidsveld²⁾) met den vrijen sleepdienst gebaat is.

„Verplichtingen tegenover derden” (Frankrijk) „op zich genomen, maken, dat de Belgische Regeering bezwaarlijk thans dien gratis sleepdienst aanstonds kan doen ophouden” aldus de M. v. A. (pag. 20). Dit zal een toespeling zijn op de bekende bepaling uit het Belgisch-Fransche handelsverdrag, waarbij België zich tegenover Frankrijk tot handhaving van den vrijen sleepdienst verbonden heeft tot het kanaal Antwerpen-Moerdijk in dienst is gesteld. De hieronder gegeven cijfers maken den eisch van Frankrijk tot voorloopige handhaving van den vrijen sleepdienst begrijpelijk!

Nu luidt artikel VI § 7 (1e alinea) van het ontwerp-verdrag:

„Op de waterwegen, bedoeld in dit artikel, evenals op de verbindingswateren *tusschen de Schelde en het Rijnnet*”), de kanalen door Walcheren en Zuid-Beland daaronder begrepen, *zal de scheepvaart* vrij zijn van alle tollén of heffingen van welken aard of onder welken vorm ook; zij zal er *bovendien en te allen tijde deelen in alle gemakken en alle voordeelen, die zij zal genieten op het Rijnnet, of op de waterwegen, die dit net verbinden met de Nederlandsche zeehavens* en zij zal er aan geen enkelen last mogen worden onderworpen, die niet ook aan de vaart op dat net of op die waterwegen zal worden opgelegd.”

Weglating van de hier niet ter zake dienende woorden geeft de volgende zinsnede:

„... tusschen de Schelde en het Rijnnet zal de scheepvaart bovendien en te allen tijde deelen in alle gemakken en alle voordeelen, die zij zal genieten op het Rijnnet of op de waterwegen, die dit net verbinden met de Nederlandsche zeehavens.”

Wat is nu hiervan het gevolg? Onder meer dit, dat België den bestaanden vrijen sleepdienst ongestraft kan handhaven, maar dat, indien Nederland vrij slepen van een Nederlandsche zeehaven tot den Rijn zou willen toestaan, het ook den vrijen sleepdienst van Antwerpen zou moeten bekostigen.

Het kan zijn dat het van Nederlandsche zijde niet zoo bedoeld is, maar in elk geval is de bepaling, zooals zij nu luidt, onverdedigbaar.

Maar er is nog een punt dat m.i. opheldering wel waard is.

Op pag. 20 der M. v. A. lees ik, dat de Belgische Regeering is „bereid gebleken in het Additioneel Protocol een verklaring op te nemen, krachtens welke aan den *bestaanden*³⁾ gratis sleepdienst *geenerlei uitbreiding*⁴⁾ zal worden gegeven en dat hij uiterlijk bij de indienststelling van het kanaal Antwerpen-Moerdijk geheel zal worden opgeheven.” Nu wordt de be-

¹⁾ Volgens de brochure „Is aanvaarding thans mogelijk?” van het Nationaal Comité van Actie enz. zou dit 745.000 ton zijn (pag. 29).

²⁾ Hoezeer het Fransche binnenscheepvaart-belang daardoor gediend is moge blijken uit de volgende willekeurig gekozen Antwerpsche opgaven van kosteloos gesleepte schepen:

Vlag	Schepen uitgaand	Schepen inkomend	
Belgisch	3	—	} Mei 1925
Duitsch	1	3	
Fransch	27	34	
Nederlandsch .	2	6	
Belgisch	8	—	} April 1926
Duitsch	2	—	
Fransch	38	—	
Nederlandsch .	2	—	
Zwitsersch....	2	—	

³⁾ Wat is daaronder te verstaan?

⁴⁾ Cursiveering van mij.

staande gratis sleepdienst verleend tusschen Antwerpen en *Dordrecht*.

Slaat men daarna art. IV van het Additioneel Protocol zelf op, dan bevat het een verbod van uitbreiding van den gratis sleepdienst „thans door België... verleend aan de scheepvaart tusschen Antwerpen en *Straatsburg*.” Dit is toch niet hetzelfde en het komt mij voor dat België den „bestaanden gratis sleepdienst” voorloopig wél uit kan breiden nl. tot Straatsburg toe, zonder dat Nederland daartegen, zooals wij boven zagen, practisch iets kan doen.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

BESCHOUWINGEN OVER DE CONJUNCTUUR IN DUITSCHLAND.

Dr. Carl Krämer te Hamburg schrijft ons:

Het Duitsche economische leven der laatste maanden dient nauwkeurig te worden geanalyseerd, wanneer men foutieve conclusies wil vermijden. Bericht men eenerzijds over stijgende aandeelenkoersen en levendige effectenmarkten, van kapitaaltransacties van beteekenis, van stijgende productie van industriele grondstoffen, aan den anderen kant staan meldingen van voortdurende stagnatie in belangrijke takken van nijverheid en van nauwelijks veranderende werkloosheid. Het is moeilijk, uit de veelheid der afzonderlijke cijfers een samenhangend beeld van de bewegingsrichting van het Duitsche economische leven in de laatste maanden te verkrijgen.

Als belangrijkste karaktertrek moet men naar voren brengen den dwang, waaronder de Deutsche industrie staat, tot rationaliseering, tot aanpassing aan de productievoorwaarden der wereldmarkt. Deze dwang leidde tegen het einde van 1925 tot het verdwijnen van een groot aantal niet tot concurrentie in staat zijnde ondernemingen, gelijk blijkt uit de hoogte der faillissementen, die meer dan 2000 per maand beliepen. Deze phase van het reorganisatieproces is snel overwonnen; in de maand Augustus 1926 werd slechts nog een faillissementscijfer van nauwelijks 500 gerapporteerd. Daarentegen duurt het proces der economische reorganisatie der afzonderlijke bedrijven en bedrijfsgroepen voort. De groote projecten in de ijzer- en in de chemische industrie zijn het duidelijkste teken van dit proces. Het resultaat is het ontslag van alle niet onvoorwaardelijk noodzakelijke arbeidskrachten, de invoering van arbeidssparende machines, aankoop en stillegging van weinig efficiënte bedrijven. Het gevolg is eenerzijds een sterke werkloosheid en een corresponderende daling van het inkomen der werknemers, anderzijds een verbetering der bedrijfsliquiditeit en ook een grootere kapitaalvorming, althans binnen de bedrijven. De beurs heeft zich deze tendenz zeer spoedig ten nutte gemaakt door een aanzienlijke — naar van verschillende zijden, waaronder zich ook groote banken bevinden, beweerd wordt, overdreven — koersstijging van aandeelen. De stijging duurt reeds — met geringe onderbrekingen — sedert het begin van het jaar. Eerst in de laatste weken schijnt een reactie ingetreden te zijn. Van belang is het echter, erop te wijzen, dat de ondernemingen er voorloopig nog niet aan denken, haar zoo juist verworven liquiditeit weder door het aanpakken van nieuwe projecten op het spel te zetten. In zooverre van particulieren kant leeningen in het binnenland worden opgenomen dienden zij in zeer overwegende mate tot versterking der bedrijfsmiddelen of tot het afdekken van verplichtingen op korten termijn. Een stijgend beroep op de banken vindt niet plaats; het bedrag der in omloop zijnde wissels is zoo sterk gedaald, dat de wisselportefeuille van de Reichsbank steeds verder inkrimpt. Onder deze omstandigheden blijft den banken vaak geen andere mogelijkheid over, dan de aanwending der hun toevloeiende gelden in het effectenbedrijf. De volgende tabel met betrekking tot de balans der groote banken toont in het bijzonder

de stagnatie van den debiteurenpost sedert einde October 1925.

Balansen van 10 groote banken.

Einde der maand	1913 31.12.	1924 31.12.	1925 31.10.	28.2.	1926 30.4.	30.6.
Activa.						
Kas	519,2	216,3	132,9	130,9	143,0	171,1
Wissels	2673,3	1025,5	1320,7	1451,0	1629,4	1654,0
Tegood bij banken	525,9	775,2	757,4	755,0	711,5	837,8
Effecten en beleen.	1283,1	52,1	115,5	207,0	257,1	341,8
Goederenbeleen.	668,2	274,8	425,7	481,3	428,2	397,4
Effecten	665,0	98,9	98,7	98,4	111,6	114,6
Syndicaten	428,7	80,8	78,2	82,8	83,8	77,0
Debiteuren in rekening-courant	5466,3	1805,2	2825,9	2831,9	2899,6	2853,3
Passiva.						
Crediteuren	7504,3	3813,3	5003,1	5240,8	5500,1	5674,3
daarvan: Te goed van banken		560,1		694,9	825,8	707,0
Deposito's	3763,9	1251,1	2076,4	2592,1	2720,5	2885,9
Andere crediteur.		1768,8		1585,9	1656,3	1758,7
Accepten	2079,1	39,6	305,4	292,6	287,2	271,9

Over de aanwending van de opgenomen buitenlandse leeningen, welke alleen in de Vereenigde Staten in het eerste halfjaar 1926 een hoogte van \$160 miljoen bereikt hebben, zijn wij minder goed ingelicht. Doch ook hier wijzen eenige teekenen erop, dat de opgenomen bedragen, althans in zoverre het slechts om particuliere leeningen gaat, welke in deze periode overwogen, voor een belangrijk deel in het buitenland aangewend zijn ter dekking van verplichtingen op korten termijn.

Het feit, dat de kapitaalvoorziening grootendeels dient ter overwinning van gebrek aan bedrijfskapitaal, de erfenis van 1924 en 1925, en slechts voor een gering deel verband houdt met nieuwe plannen, verklaart waarom de betrekkelijk rijkelijke kapitaalvoorziening niet tot een sterkere ontlasting van de arbeidsmarkt voert.

Zoolang niet ten gevolge van ontwakenden ondernemingsgeest de productiemiddelindustrieën, in het bijzonder de ijzerverwerkende industrieën, een grotere bedrijvigheid vertoonen, en door de zoo ontstane versterking van het arbeidersinkomen een sterkere vraag naar consumptiegoederen ontstaat, kan een zoden aan den dijk zettende ontlasting van de arbeidsmarkt niet verwacht worden.

In dit verband is het wellicht van belang na te gaan, hoe hoog de totale werkloosheid thans is. Het aantal uit openbare middelen ondersteunde werklozen, dat het vaakst wordt geciteerd, is voor dit doel volkomen waardeloos, aangezien dit cijfer, dat thans 1,6 miljoen belooft, slechts een deel van de werklozen omvat. Van de 10 miljoen industriele arbeiders is op het oogenblik ongeveer 17,7 pCt. of 1¼ miljoen zonder werk; van de industriele kantoorbedienden zijn minstens ¼ miljoen zonder betrekking. Hierbij moeten worden gerekend de werklozen in den land-, bosch- en tuinbouw, in handels- en verkeersbedrijven, zoowel als het werkloze huispersoneel enz., welke men in totaal op meer dan 200.000 schat. Aldus komt men tot een aantal van 2¼ miljoen werklozen. Ongeveer 1,7 miljoen industriele arbeiders werken slechts een deel van de week (z.g. „Kurzarbeiter”), zoodat in totaal ongeveer 4 miljoen werknemers door de economische depressie worden getroffen. Op iedere duizend inwoners van het Rijk komen ongeveer 63 werklozen en „Kurzarbeiter” voor. Rekent men hun gezinnen hierbij, dan stijgt dit cijfer tot ongeveer 120 per duizend. In industriele gebieden als Rijnland-Westfalen en Saksen zal dit cijfer nog wel 10 tot 20 pCt. hooger zijn, daar onder de werklozen de industriele arbeiders de hoofdrol spelen. Neemt men aan, dat de „Kurzarbeiter” gemiddeld slechts 2/3 van den tijd werken, dat derhalve de arbeid van 3 dezer arbeiders het wegvallen van een volledige arbeidskracht beteekent, dan staat het cijfer van 1,7 miljoen „Kurzarbeiter” ongeveer gelijk met de volledige werkloosheid van ½ miljoen werknemers. Met inbegrip van de 2¼ miljoen werklozen kan men derhalve zeggen, dat in Duitschland ongeveer 2¼ miljoen arbeidskrachten, die geen eigen bedrijf uitoefenen, zonder werk zijn,

d.i. op een totaal van 22,3 miljoen werknemers 12,3 pCt. Deloonderving, welke door deze werkloosheid wordt veroorzaakt, kan op ongeveer 4½ milliard R. M. per jaar geschat worden, bij een totaal inkomen van ongeveer 52—55 milliard R. M.

Sedert het tijdstip van de grootste werkloosheid, derhalve sedert ongeveer einde Februari jl., zijn naar schatting 400.000 arbeidskrachten opnieuw te werk gesteld. Het gaat hier echter in overwegende mate om seizoenbehoefte in den landbouw en het bouwvak. De textielindustrie, welke bij de jaarwisseling een crisisachtig laagtepunt had bereikt, heeft in kleinen omvang weder arbeiders aangenomen. De wijziging in den toestand in de textielindustrie, in het bijzonder in de katoenindustrie, bij het vorige jaar vergeleken, weerspiegelt zich in de cijfers van den buitenlandschen handel.

(In 1000 tons)	Ruwe katoen	Katoenen garens		Katoen. weefsels	
	Invoer	Invoer	Uitvoer	Invoer	Uitvoer
1926 Jan.-Juli	166,6	14,6	5,8	6,4	19,2
1925 „ „	265,4	35,8	3,9	11,4	19,7

Een sterk gedaalde invoer en een tamelijk onveranderde uitvoer, derhalve verminderde binnenlandsche afzet, kenmerken de katoenindustrie. Een dergelijke toestand vertoonen de meeste consumptiegoederen-industrieën.

Dit overzicht zou onvolledig zijn, wanneer het niet de gevolgen van de Engelsche mijnwerkersstaking en de „uitvoerconjunctuur” der kolen- en ijzerproducenten zou vermelden. De ijzerproductie nadert het peil van het vorige jaar, terwijl de kolenproductie daarboven uitgaat.

(1000 t.)	Cokes	Steenkolen	Ruw ijzer	Ruw staal	Walsproducten.
1926 Juli..	2044,6	13074,1	767,9	1022,1	868,9
Juni..	1962,6	11756,4	720,1	977,3	855,4
Mei..	1973,6	10678,2	736,2	900,5	790,6
April..	1962,6	10085,9	668,2	876,8	744,5
1925 Juli..	2168,4	11424,3	885,9	1031,1	864,8
'26 Jan.-Juli	14179,2	78820,2	4929,8	6316,7	5413,9
'25 „ „	16157,4	75804,4	6457,8	7864,7	6498,2

Ondanks de gestegen productie was het binnenlandsche verbruik van steenkolen, als men de in- en uitvoercijfers in rekening brengt, ongeveer 10 pCt. lager dan het vorige jaar. Nog duidelijker zijn de feiten bij de binnenlandsche consumptie van ijzer en staal.

Productie van	Januari tot Juli	
	1926	1925
	In 1000 tons	
Hematiet	286,44	541,97
Gietijzer	610,49	780,18
Ruw staal	6316,69	7864,75
Totale productie.....	7213,62	9186,90
Invoer van ijzer en ijzerwaren	581,11	957,08
Uitvoer „ „ „ „	2975,06	1902,65
Binnenlandsch verbruik van ijzer en staal	4819,67	8241,33

Terwijl de productie derhalve 21 pCt. is gedaald, ging de binnenlandsche consumptie van ijzer en staal met bijna het dubbele terug. Deze binnenlandsche consumptie richt zich naar de bedrijvigheid in het bouwbedrijf en den omvang van nieuwe bedrijfsinstallatie. Deze cijfers bevestigen derhalve de opvatting, dat de bedrijvigheid nog gering is, ondanks de opleving op enkele gebieden.

DE ECONOMISCHE TOESTAND VAN POLEN.

Dr. R. Kerschagl te Weenen schrijft ons:

Reeds ongeveer een jaar geleden heeft Polen het advies gevraagd van den bekenden Amerikaanschen econoom en financieelen deskundige, Prof. Kemme-

rer.¹⁾ Het werd weliswaar niet opgevolgd, aangezien zijn voorstellen in hoofdzaak neerkwamen op een buitenlandse leening, die een soort van Volkenbondscontrole, als in Oostenrijk en Hongarije, noodig zou hebben gemaakt. Intusschen zette daarna de koersdaling van den Zloty zich verder voort en de deviezenvoorraad van de centrale bank, de Bank Polski, nam verder af. De nieuwe regeering, die door den staatsgreep van maarschalk Pilsodski aan het bewind kwam, nam de taak op zich, een nieuw economisch programma op te stellen onder het devies „saneering van Polen uit eigen kracht”. Het opnemen van een Volkenbondsleening of van eenigerlei andere leening werd verschoven naar het tijdstip, waarop de saneering zou zijn doorgevoerd, opdat men zich aan geenerlei controlemaatregel zou moeten onderwerpen, die door het Poolsche nationale gevoel energiek werden afgewezen.

De tot dusverre in den loop van dit jaar en tegen het einde van het vorige jaar op economisch gebied bereikte resultaten strekken zich hoofdzakelijk over twee gebieden uit, nl. over dat van de handelsbalans en van het muntwezen. De met betrekking tot de handelsbalans bereikte vooruitgang valt wellicht het meest in het oog. Terwijl de handelsbalans in het midden van het vorige jaar nog zeer passief was, vertoont zij sedert begin Juli 1925 de volgende ontwikkeling:

		Saldo in millioenen Zloty	
Juli	1925	— 94,9
Augustus	„	— 15,4
September	„	+ 34,1
October	„	+ 51,4
November	„	+ 70,0
December	„	+ 103,3
Januari	1926	+ 90,0
Februari	„	+ 65,0

Bij de beoordeeling van deze cijfers moet weliswaar in aanmerking worden genomen, dat het gunstige resultaat in de eerste plaats moet worden toegeschreven aan een buitengewone beperking van den invoer, welke weder in het nauwste verband staat met de maatregelen, getroffen op het gebied van den deviezenhandel.

Ook ten aanzien van het muntwezen zijn ongetwijfeld zekere voorloopige resultaten bereikt. Wanneer wij de ontwikkeling nagaan sedert het eerste kwartaal van het vorige jaar, verkrijgen wij het volgende beeld:

Bank Polski (in millioenen Zloty)

Datum	Metaal, Goud		Deviezen en Valuta	Circulatie	Rekening-Courant	Schuld in vreemde munt	Gemiddelde Zloty-koers te Weenen
	Totaal	Waarvan van buitenlands					
31 Maart 1925	116	—	259	563	100	9	136,40
30 Juni „	120	—	219	503	70	5	135,90
30 Sept. „	132	51	71	396	104	7	116,75
31 Dec. „	133	54	69	381	101	35	84,35
31 Jan. 1926	133	77	61	361	100	35	97,70
28 Febr. „	133	77	59	376	87	41	90,80
31 Maart „	134	77	49	389	78	44	87,35
30 April „	134	77	51	392	87	41	69,75
31 Mei „	134	77	53	412	73	40	63,—
30 Juni „	134	77	78	448	78	48	71,60

De koersdaling van den Zloty is derhalve ongetwijfeld tot stilstand gekomen. Het peil, waarnaar gestreefd wordt, is in Juli en Augustus 1926 wellicht bereikt met een koers te Weenen van ongeveer 78 Schilling voor 100 Zloty, welke koers ongeveer overeenkomt met een van iets meer dan 8 Zloty voor een Dollar te Warschau, die officieus als het nieuwe stabilisatiepeil wordt aangegeven. Verder blijkt uit de tabel, dat het gelukt is, de verdere vermindering der deviezenvoorraden na een kolossale daling tot stilstand te brengen, ja zelfs een bescheiden ver-

¹⁾ Dezelfde, die met Mr. Vissering over het herstel van den gouden standaard in Zuid-Afrika heeft geadviseerd. - Red.

meerdering door te voeren. Een verder succes is, dat het gelukte, door middel van uit een buitenlandse leening verkregen deviezenvoorraden, de schulden bij buitenlandse circulatiebanken, in het bijzonder te Londen, grootendeels af te lossen, zoodat de voorraden vreemde valuta, welke zich in het buitenland bevinden, thans niet meer geheel verpand zijn, doch voor verreweg het grootste deel als vrij ter beschikking van de Bank Polski staande kunnen worden beschouwd.

De bereikte resultaten op het gebied der handelsbalans en der geldpolitiek zijn ten deele het gevolg van een zeer ingrijpende deviezenwetgeving. De in Maart uitgevaardigde Poolsche deviezenwetten, zoolwel als de jongste regeling van de Poolsche deviezenverordening door de verordening van 15 Augustus jl. stellen een uitgesproken „Zwangsbewirtschaftung” van de deviezen in. Krachtens de Augustusverordening is het deviezenverkeer in het binnenland vrijgegeven, doch dit sanctionneert eigenlijk slechts een reeds sedert meer dan twee jaren in Polen feitelijk bestaanden toestand. Sedert het begin van de Zlotydaling is, evenzeer als vóór het begin der stabilisatie, welke indertijd plaats vond, de Dollar feitelijk betaalmiddel voor alle meer omvangrijke betalingen geweest en wel in de eerste plaats dollarbiljetten, zoodat in Polen de grootste hoeveelheid dollarbiljetten van alle landen van Europa valt aan te treffen, welke biljetten zelfs met agio op buitenlandse beurzen worden opgekocht.

Het deviezenverkeer met het buitenland blijft ook verder aan de strengste beperkingen onderworpen. Ontvangsten in buitenlandse valuta moeten bij de Bank Polski worden aangegeven. Zekere bedragen buitenlandse valuta, die uit discontoeering van buitenlandse wissels ter beschikking komen, moeten tot den dagkoers aan de Circulatiebank worden verkocht. Afgifte van valuta vindt slechts door deze plaats en door eenige daartoe geautoriseerde deviezenbanken en wel slechts voor invoerdoeleinden, waarbij de strengste censuur over de noodzaak of nietnoodzaak wordt uitgeoefend. Kortom, alles bijeen bestaat nog steeds de strengste vorm der „Devisenbewirtschaftung”, gelijk deze in den inflatietijd in de erfstaten der Oostenrijksch-Hongaarsche monarchie gebruikelijk was.

De vermindering der circulatie, welke heeft plaats gevonden, is wellicht niet zoo beslissend voor de verbetering van het muntwezen als men geneigd zou zijn aan te nemen, vooral omdat de circulatie voor verreweg het grootste deel nog uit staatspapier en minderwaardige pasmunt bestaat, welke vermindering op het oogenblik nauwelijks mogelijk schijnt. Op 31 December 1925 was de situatie aldus:

Staatspapier	281.840.000
Zilveren munten	89.956.000
Pasmunt	61.755.000
Totaal	433.551.000

Hoewel de officieele opgaven voor den jongsten tijd niet beschikbaar zijn, zal zeker geen vermindering, doch eerder een vermeerdering zijn ingetreden. Ook de begroting blijft maar met moeite halverwege den evenwichtstoestand en werkt voort met een, zij het ook kleiner, deficit. De beschikbare cijfers voor vier maanden van 1926 zijn de volgende:

Begroting.

	in millioenen zloty	
	Ontvangsten	Uitgaven
Januari 1926	132,3	165,9
Februari 1926	114,8	112,7
Maart 1926	124,3	132,9
April 1926	136,7	138,7

Verder zijn er nog twee dingen, die in zeker opzicht als onweerswolken boven de Poolsche financiën en het Poolsche muntwezen hangen. In de eerste plaats de Poolsche staatsschulden. Volgens het rapport van de Commissie voor de Staatsschulden uit de Volksvertegenwoordiging bedragen de binnenlandsche schul-

den op langen termijn 9 milliard Poolsche marken, 180 miljoen zloty, 4 miljoen goudfrancs en 3.390.000 dollar. De binnenlandsche schulden op korten termijn bedragen 74 miljoen zloty. Hierbij moeten nog schat-kistbiljetten ten bedrage van 460 miljoen zloty worden geteld. Veel en veel grooter zijn de schulden aan het buitenland, de bedragen, welke Polen wegens verschillende oorzaken aan de volgende staten schuldig is:

Vereen. St. van N.-Amerika	233.000.000	Dollar.
Frankrijk	1.000.000.000	Franc.
Engeland	4.880.000	Pond
Italië	465.000.000	Lire.
Nederland	8.613.000	Gulden.
Noorwegen	20.167.000	Noorsche Kroon
	1.448	Pond £
Denemarken	425.000	Deensche Kroon.
Zweden	6.259.000	Zw. Kroon.
Zwitserland	89.000	Zwits. Francs.
Oostenrijk	66.000.000	Gulden en
	22.000.000	Goudkroon.

Het tweede punt is de nog steeds niet tot stilstand gekomen Poolsche bankcrisis. Zij heeft weliswaar in het begin des jaars veel sterker gewoed dan thans en is reeds iets verflauwd. Doch zij heeft zich tot een reeks van de grootste banken uitgestrekt en deze ten deele zwaar gekwetst. Het grootste en oudste bank-instituut van het land, de Bank voor Handel en Industrie in Warschau, moest in liquidatie treden; een tweede, nauwelijks minder groot instituut, de Handelsbank te Warschau, moest haar aandeelenkapitaal, bij voor den oorlog vergeleken, tot ongeveer een derde verminderen en meer dan de helft van haar personeel vergeleken bij het vorige jaar, ongeveer drie vierde, vergeleken bij 1920, ontslaan. Ook de Westbank te Krakau bevindt zich in aanzienlijke moeilijkheden, die, naar men zegt, door ingrijpen van staatswege zijn overwonnen. Bij de moeilijkheid om een inzicht te krijgen in den feitelijken toestand in Polen en de te betreuren stopzetting van de Statistische Mededeelingen van het Poolsche Ministerie van Financiën, welke vroeger alle gewichtige materiaal algemeen toegankelijk maakten, is het moeilijk hier een betrouwbaar inzicht in den toestand van het oogenblik te verkrijgen.

De herstelmaatregelen, die in Polen thans in de eerste plaats zullen worden aangepakt, schijnen de volgende: Ten eerste, vermeerdering van het aandeelenkapitaal der circulatiebank met 50%, d.i. van 100 tot 150 miljoen zloty. Deze moet zoowel tot versterking van de door de zlotydaling, in goud uitgedrukt, natuurlijk aanzienlijk verminderde kapitaal-kraacht van de circulatiebank dienen als anderzijds tot vermeerdering van haar deviezenvoorraad. Men wil trachten, deze 50 miljoen zloty, die in goud of deviezen zullen moeten worden gestort, in het binnenland te plaatsen, opdat men het buitenland geen invloed in den Raad van Commissarissen der Bank Polski zal behoeven in te ruimen. Ook de statuten van de Bank Polski zullen gewijzigd worden. De tot dusverre statutair vastgestelde minimumdekking van 30% in goud of deviezen zal verlaagd worden tot op ongeveer 20%, weliswaar onder invoering van verdere veiligheidsmaatregelen, die voor alles daarin bestaan, dat bij het onderschrijven van het minimum door de Bank een bepaalde biljettenbelasting moet worden voldaan en bovendien de rentevoet der Bank een zekere minimumhoogte moet hebben. Verder zal, evenals in Duitschland, een Dollarbank of „Gold-diskontbank” worden opgericht, welke voor de versterking der voor grondstoffeninvoer noodige crediten zal zorgen en anderzijds voor de gecentraliseerde aanwending van de uit buitenlandsche wissels binnenkomende valuta. De Centrale Bank zal gemachtigd worden, naar aanleiding van de ontworpen kapitaalverhooging tot een bedrag van 25 miljoen zloty deel te nemen, zoowel in het kapitaal dezer „Gold-diskontbank” als ook in de financiering van enkele landbouwcredietinstituten. Ter bevordering van den

landbouw zal overigens de maatregel worden getroffen, dat de Bank Polski voortaan ook landbouwwissels met een looptijd tot zes maanden mag disconteren.

AANTEKENINGEN.

Het Nederlandsche en het Vreemde Kapitaal ter Sumatra's Oostkust.

Aangezien, gelijk bekend, in 1925 Britsche concerns ter Sumatra's Oostkust verschillende ondernemingen hebben aangekocht, heeft de vraag naar de verhouding van het Nederlandsche en vreemde kapitaal in dit Gewest opnieuw actualiteit verkregen. Het jongste jaarverslag der Handelsvereniging te Medan bevat te dezen aanzien wederom een aantal belangrijke gegevens. Bij haar berekeningen gaat de Handelsvereniging uit van de vrij nauwkeurig bekende beplante oppervlakten, welke eveneens tamelijk nauwkeurig naar de nationaliteiten kunnen worden verdeeld. Geraamd wordt dan een per oppervlakte-eenheid geïnvesteerd bedrag. Als belegd bedrag per einde 1913 wordt per H.A. aangenomen voor rubber f 1200, voor oliepalmen f 1000, voor thee f 2000 en voor klappers f 800. Het totale werkelijke bedrag, aan het einde van 1913 in de tabakscultuur belegd, is niet bekend, maar is zonder twijfel aanmerkelijk geringer dan aan het einde van 1924, toen het rond 120 miljoen bedroeg. Op deze wijze komt het Verslag tot het volgende globale overzicht van de verschillende beleggingen ter Oostkust van Sumatra en ter Oostkust van Atjeh aan het einde van 1913 (in duizenden guldens):

Nationaliteit	Rubber	Tabak	Oliepalmen	Thee	Vezel	Klappers	Gambir	Totaal
Nederl.	35.100	72.750	0.50	140	—	2.036	—	110.076
Britsch	36.395	15.000	—	4.408	—	1.104	—	56.907
Amerik.	17.160	—	—	—	—	—	—	17.160
Fr.-Belg.	15.965	—	1.650	—	—	144	—	17.759
Zwits.	0.815	1.250	—	—	—	—	1.000	3.065
overige nationaliteiten	1.008	1.000	—	—	—	—	—	2.008
Totaal	106.443	90.000	1.700	4.548	—	3.284	1.000	206.975

Aan het einde van 1913 was dus ongeveer 206 miljoen in onze cultures belegd en hiervan kwam 95 pCt. voor rekening van tabak en rubber, zoodat de overige cultures nog bijna geen beteekenis hadden. In de tabak was het Nederlandsche kapitaal reeds ver in de meerderheid, in de rubber daarentegen overwogen de vreemde, speciaal de Engelsche beleggingen. Voor alle cultures te zamen was de verhouding tusschen Nederlandsch en vreemd kapitaal:

Nederlandsch kapitaal..... 53,18%
Vreemd kapitaal..... 46,82%

Het totaal der vreemde beleggingen was dus bijna gelijk aan dat der Nederlandsche; beschouwt men echter de overjarige cultures afzonderlijk, dan blijkt een sterk overwicht van het vreemde kapitaal:

Nederlandsch kapitaal..... 31,91%
Vreemd kapitaal..... 68,09%

Een cultuursgewijze overzicht geeft het volgende staatje:

Cultuur	Percentage vreemd kapitaal
Rubber	67
Tabak	19
Palmolie	97
Thee	97
Coprah	38
Gambir	100

„In het begin van 1925”, aldus het Verslag, „was deze toestand zonder twijfel sterk veranderd. De totale beleggingen waren gestegen tot ongeveer 440 miljoen, derhalve in twaalf jaar tijds meer dan verdubbeld. Het tabakskapitaal is nagenoeg geheel Nederlandsch geworden, terwijl naast de rubbercultuur andere overjarige cultures een belangrijke rol zijn gaan spelen, voor een niet gering gedeelte met

Nationaliteit	Rubber	Tabak	Oliepalmen	Thee	Vezel	Klappers	Gambir	Totaal
Nederlandsch	85.260	116.400	6.709	11.032	10.000	3.060	—	232.461
Britsch	85.570	—	1.177	11.226	—	3.860	1.000	102.833
Amerikaansch	42.238	—	—	—	—	—	—	42.238
Fransch-Belgisch	32.012	1.400	13.958	—	—	—	—	47.370
Zwitsersch	2.974	800	—	—	—	—	—	3.774
Japansch	6.304	—	—	—	—	—	—	6.304
Duitsch	3.133	—	2.126	1.642	—	—	—	6.901
overige nationaliteiten	1.074	1.400	766	—	—	145	—	3.385
Totaal	258.565	120.000	24.736	23.900	10.000	7.065	1.000	445.266

behulp van *Nederlandsch* kapitaal". Dientengevolge waren de procentuele cijfers, welke hierboven voor 1913 werden gegeven, voor het *begin* van 1925 als volgt geworden:

Cultuur	Percentage vreemd kapitaal
Rubber	64%
Tabak	4%
Palmolie	60%
Thee	53%
Vezel	Nihil
Copra	30%
Gambir	100%

In bijna alle gevallen blijkt de relatieve beteekenis van het vreemde kapitaal tot begin 1925 dus min of meer belangrijk te zijn *gedaald*. Van het totaal geïnvesteerde kapitaal ad 440 miljoen is ongeveer 197 miljoen van vreemden oorsprong, zoodat de buitenlandsche beleggingen begin 1925 ongeveer 44 pCt. van het totaal uitmaakten. Het was op dit tijdstip dus onjuist te meenen dat het buitenlandsche kapitaal ter Oostkust het Nederlandsche geleidelijk aan zou verdringen.

Eerder kon men van een zwakke tegenovergestelde tendenz spreken, want buitenlandsche beleggingen op groote schaal waren ter Oostkust sedert 1917, toen de Good Year Plantations Co. hare rubberondernemingen opende feitelijk niet meer voorgekomen.

De hierboven reeds genoemde ontwikkeling in 1925 heeft echter de tendens ten gunste van het vreemde kapitaal doen keeren. Weliswaar blijft het met 47,79 nog steeds in de minderheid, doch het is bij begin 1925 vergeleken met 3,79 pCt., bij einde 1913 vergeleken met 0,97 pCt. toegenomen. De toestand einde 1925 was nl. als volgt:

Het verslag concludeert:

Het blijkt in de eerste plaats, dat het totaal belegde kapitaal in deze twaalf jaar met niet minder dan 238 miljoen of met 113% is toegenomen, zoodat men kan zeggen dat de Oostkust van Sumatra in dit korte tijdvak meer is vooruitgegaan dan in de geheele daaraan voorafgaande periode. De verhouding tusschen het Nederlandsche en vreemde kapitaal was aan het einde van 1925:

Nederlandsch kapitaal	52,21%
Vreemd kapitaal	47,79%

Evenals aan het einde van 1913 houden ook thans de Nederlandsche en vreemde beleggingen elkander in evenwicht; van eene verdringing van het Hollandsche door het vreemde kapitaal is geen sprake. Het werkelijk totaal der Nederlandsche beleggingen is trouwens nog iets grooter dan hierboven is aangegeven, omdat met de oliepalmen-aanplanten der Handelsvereniging „Amsterdam” geen rekening kon worden gehouden.

Bij de overjarige cultures is de verhouding tusschen Nederlandsch en vreemd kapitaal thans:

Nederlandsch kapitaal	35,68%
Vreemd kapitaal	64,32%

Hier is de toestand zelfs dus nog eenigszins ten gunste der Nederlandsche beleggingen gewijzigd, en het feit in aanmerking nemende, dat juist de Nederlandsche ter Oostkust werkzame maatschappijen meerendeels belangrijke uitbreidingen zijn begonnen of overwegen, mag men aannemen dat in de naaste toekomst het Nederlandsche overwicht nog sterker zal worden.

Indexcijfers van scheepsvrachten.

Zooals onderstaande tabel aangeeft, schrijft „The Economist”, zijn de „tramp”-vrachten gedurende Augustus verder gestegen. Wederom ontbreken noteringen voor uitgaande kolenladingen uit Engeland en de cijfers der tabel zijn wederom, zooals dit sedert April jl. geschied is, op twee verschillende wijzen berekend. Het eerste is verkregen door samenvoeging van de wel bekende vrachtcijfers met de laatst bekende kolenvrachten, nl. die van April ll. Het tweede, hieronder cursief gedrukte, is berekend onder weglating van de gewone kolenroutes. Bij beschouwing der cijfers blijkt, dat het cursieve cijfer een stijging van 5,8 pCt. tegenover Juli vertoont, terwijl het eerste een stijging van 5,7 pCt. aangeeft, vergeleken met het op overeenkomstige wijze berekende cijfer van de vorige maand.

Datum	Europeesche wateren	Noord-Amerika	Zuid-Amerika	Britsch-Indië	Verre Oosten en Stille Zuidzee	Australië	Totaal
Basis							
(Gemiddelde v. 1898—1913)	100	100	100	100	100	100	100
(Gemidd.v.1913)	110,0	113,1	123,4	106,3	117,4	127,9	116,3
Febr. 1920	814,3	529,9	757,5	744,8	587,0	712,2	691,0
Dec. „	268,9	277,2	244,1	256,8	286,7	347,2	280,1
Dec. 1921	160,1	164,1	163,7	144,4	141,3	166,5	156,7
Dec. 1922	137,1	135,2	129,2	122,6	136,1	159,3	136,6
Dec. 1923	134,0	132,7	120,1	124,4	125,1	144,2	130,2
Dec. 1924	117,4	129,2	119,5	119,8	129,3	161,1	129,4
Juli 1925	119,0	112,0	113,4	106,2	94,4	117,5	110,4
Augustus „	107,2	113,5	110,8	112,2	99,1	126,4	111,5
Sept. „	103,2	117,3	109,1	113,4	101,8	140,7	114,2
October „	109,6	121,0	110,5	106,5	104,5	142,4	115,8
November „	115,3	119,1	110,7	109,9	109,1	149,6	118,9
December „	117,0	121,6	117,0	110,1	110,1	154,9	121,8
Januari 1926	115,9	114,1	116,1	119,6	102,8	133,5	117,0
Februari „	116,5	97,9	114,9	118,5	95,1	119,3	110,4
Maart „	115,9	93,4	116,9	114,6	87,9	96,1	104,1
April „	112,4	95,0	116,6	109,2	83,9	97,0	102,3
Mei „	111,4	102,6	115,8	107,9	78,1	99,7	102,6
„	114,1	102,6	110,0	72,7	78,1	99,7	96,2
„	110,8	105,0	121,1	120,4	98,3	92,6	108,0
Juni „	112,3	105,0	120,1	97,7	98,3	92,6	104,4
„	110,9	116,2	134,4	119,8	98,8	124,6	117,5
„	112,6	116,2	147,4	96,5	98,8	124,6	116,0
Juli „	111,6	127,8	133,7	119,6	100,9	151,3	124,2
„	114,7	127,8	145,8	96,0	100,9	151,3	122,8

De wijzigingen in iedere groep en sub-groep (kolenvrachten niet inbegrepen) in de afgelopen maand blijken uit de volgende tabel, waarbij het gemiddelde van 1898—1913 100 is gesteld.

	Indexcijfer	+ of —
Golf van Biscaye; uitgaande vracht..
„ „ thuisvracht	124,19	..
Middell. Zee; uitgaande vracht
„ „ thuisvracht	105,25	+ 4,24
Noord-Amerika	127,83	+ 11,67
Zuid-Amerika; uitgaande vracht
„ „ thuisvracht	145,83	— 1,53
Indië; uitgaande vracht
„ „ thuisvracht	96,03	— 0,42
Het verre Oosten, enz.	100,88	+ 2,09
Australië	151,34	+ 26,71

Ook gedurende Augustus werd de aandacht geheel in beslag genomen door het charteren voor kolentransport van de Vereenigde Staten naar Engeland, daar de vraag zoo enorm was, dat zij van alle kantenscheppen aantrokken er zelfs toeleidde, dat opgelegde tonnage opnieuw in de vaart gebracht werd. Tegen het einde der maand viel een stilte in, daar importeurs meer geneigd waren, een afwachtende houding aan te nemen, met het oog op mogelijke ontwikkelingen van de staking, maar het verminderen der transacties had geen uitwerking op de vrachten, die zich volkomen handhaafden. Andere opvallende feiten waren deze maand een vergroting van de vraag naar ruimte voor verlading van graan uit Noord-Amerika en Australië (nieuwe oogst) en een aanzienlijke levendigheid der graanverscheppingen van de Zwarte Zee.

Aan den anderen kant verzwakten de verscheppingen van Argentijnsch graan ten gevolge van een verminderde Europeesche vraag; de Indische en andere Oostelijke markten waren voor het grootste gedeelte ongeanimeerd, terwijl de ertshavens van de Middellandsche Zee en de Golf van Biscaye, hoewel aldaar tamelijke vraag van het Continent bestond, leden door het ontbreken van Britsche orders, ten gevolge van de buitengewone depressie in de zware industrieën in Engeland.

De verhouding van het indexcijfer tot het gemiddelde voor 1913 geeft de volgende tabel te zien, waarbij in de cursief gedrukte cijfers voor de laatste vier maanden de kolenvrachten niet begrepen zijn.

(1913 = 100)

Maand	1923	1924	1925	1926
Januari	114,05	117,11	114,49	100,57
Februari	112,73	123,78	115,96	94,85
Maart	115,23	122,09	106,63	89,51
April	115,45	117,22	104,24	87,97
Mei	114,55	114,27	98,23	{ 88,17 82,69
Juni	106,82	108,62	91,74	{ 92,87 89,76
Juli	103,39	103,75	94,90	{ 100,95 99,71
Augustus	100,16	104,43	95,87	{ 106,71 105,53
September	103,04	110,50	98,19	
October	107,86	115,55	99,49	
November	111,21	112,76	102,23	
December	111,81	111,21	104,67	
Jaarl. gemiddeld.	106,69	113,44	102,22	

De naaste toekomst der „tramp“-vrachten hangt hoofdzakelijk af van den toestand in den Britschen kolonmijnbouw, doch het is waarschijnlijk, dat een reactie in de vrachten, ten gevolge van een spoedige hervatting van het werk in de mijnen, zal worden gecompenseerd door de seizoenbeweging van graan, die gedurende September een goede vraag naar scheepsruimte zal verschaffen.

BOEKAANKONDIGING.

Banking Policy and the Price Level. An essay in the Theory of the Trade Cycle, by D. H. Robertson M.A. London, 1926. P. S. King & Son, Ltd.

Talrijk zijn in de laatste jaren de pleidooien voor stabilisatie van het prijsniveau, te bereiken met monetaire middelen. Vooral in Engeland vragen de voorstanders, onder talentvolle leiding van Keynes, bij herhaling en met nadruk om aandacht voor hun denkbeelden. De verwezenlijking daarvan achten zij een begeerlijk goed voor het aan ouderdomskwalen lijdende West-Europa, dat h.i. de emoties van hausse en depressie niet meer verdragen kan.

Een ander geluid laat thans, in een gecompromeerd betoog van een honderdtal bladzijden, de heer Robertson hooren. Is, zoo vraagt hij, de conjunctuurbeweging inderdaad een „purely monetary phenomenon”,

zooals Hawtrey's langzamerhand befaamd wordende uitspraak luidt? Of zijn de algemeene schommelingen van prijzen, productie enz., gegrondvest in een wisselende waardeering der goederen, die ook zou bestaan in een maatschappij, welke geen geld- (en loon-) stelsel kende? Is vervolgens, hoe het antwoord op deze vragen moge luiden, een geldpolitiek, welke op stabilisatie van het prijsniveau gericht is, vereenigbaar met de andere taak der geldpolitiek, den ondernemers voldoende koopkracht ter beschikking te stellen, om de vlottende kapitaalgoederen, noodig voor een vergrootte productie, tot zich te trekken?

De eerste en de laatste vraag beantwoordt schr. ontkennend, de tweede bevestigend. Om hiermede te beginnen: Er zijn zeer belangrijke schommelingen in de productie, in het bijzonder discontinue stijgingen, gevolg van wijzigingen in de ruilverhouding tusschen verschillende goederen, welke zich los aan het geldwezen voltrekken. Zou men een prijsstijging, waarin zij zich uiten, willen tegengaan, dan zou dit gelijk staan met het remmen van den economischen vooruitgang. Schr. doelt hier in het bijzonder op de vraag naar kapitaalgoederen.

Wat de derde vraag betreft meent de heer Robertson, dat de daarin genoemde desiderata onverenigbaar zijn, m.a.w. dat in de hausse de beschikking over het meerder benodigde kapitaal — over het vlottende geheel en over het vaste gedeeltelijk — slechts verkregen kan worden ten koste van een prijsstijging als gevolg van de geldinjecties door de credit verleende, de koopkracht scheppende banken.

Nu wil dit intusschen volgens schr. geenszins zeggen, dat de banken de prijsstijging, welke een expansieperiode te zien geeft, maar op haar beloop moeten laten. Onze huidige economische organisatie leidt nl. tot overdrijving, zowel van de schommelingen in het productievolumen als, en wel langs een zelfstandige oorzaken-keten, van die in de prijzen. Taak van het bankwezen is, deze secundaire verschijnselen te voorkomen, waartoe het in de hausse beschikt over vier wapenen: verhooging van depositorente en disconto, verkoop van staatsfondsen en creditrantsoneering.

Daarnevans rust op het bankwezen, volgens den heer R., de taak, er voor te zorgen, dat in iedere phase van de conjunctuurbeweging evenwicht bestaat tusschen den stroom van kapitaalgoederen en dien van consumptiegoederen, welke met de eerste in den vorm van loonen moeten samenwerken. Hoewel nl. naar zijn opvatting de schommelingen in de kapitaalgoederenproductie voor een groot deel de straf zijn, die op den industrieelen vooruitgang is gesteld, zijn zij ook in zekere, beperkte mate toe te schrijven aan een vermijdbaar tekort in reactiesnelheid in dezen stroom van consumptiegoederen. M.a.w. de uitbreiding der productie, welke een hausseperiode kenmerkt, is teveel gericht op uitbreiding van het vaste kapitaal. Hierdoor stijgen z.i. de productiekosten der kapitaalgoederen en de toekomstige bedrijfskosten.

Remt dit feit de hausse, de diepere oorzaak van haar einde, aldus schr., „kan met juistheid worden toegeschreven aan een „kapitaaltekort”, in den zin van een tekort aan besparingen” (p. 90).

Ten aanzien dezer twee stellingen valt een gemis aan motiveering te betreuren. Want zou er inderdaad een relatief tekort aan consumptiegoederen bestaan, dan valt het moeilijk een verklaring te vinden voor het feit, dat de prijsstijging der productiegoederen voorafgaat aan en scherper is dan die der consumptiegoederen. Bovendien is het meerendeel der door schr. bedoelde goederen van agrarischen aard en staat de omvang van hun productie vrijwel los van de industriele conjunctuur.

Wat nu het kapitaaltekort aangaat is het de vraag, of schr. niet met zichzelf in tegenspraak is. De mogelijkheid bestaat nl. volgens hem ook, dat een prijsdaling van productiemiddelen optreedt, zelfs wanneer onuitgeputte voorraden van voor duurzame beleg-

ging beschikbare besparingen aanwezig zijn. Deze prijsdaling vindt dan haar oorzaak in verminderde vraag, die voortvloeit uit te hooge kosten of te groot aantal der productiemiddelen. Dit is een geheel andere gedachtengang dan die, welke door uitputting der kapitaalvoorraden een fysieke grens aan de productie van productiemiddelen stelt.

Een niet onbelangrijk punt in het betoog des heeren R., dat naar het schijnt niet met de gewenschte scherpte naar voren wordt gebracht, is het volgende.

De schr. constateert tegen het einde van de hausse een schaarscher worden van voor duurzame belegging beschikbare middelen. Hij zegt er echter niet bij, dat deze schaarschte voor een belangrijk deel voortvloeit uit de gedwongen besparingen, welke aan het publiek ter vergrooting van het vlottend kapitaal zijn opgelegd door de banken. Deze doen nl. z.i. door hun ruilmiddelinjecties de waarde van het geld dalen. De aldus afgedwongen besparingen worden echter ten deele gecompenseerd door een daling der vrijwillige besparingen, hetgeen de banken voor de noodzaak stelt, ook Anlagecrediet te verstrekken. Men zou nu naast bovengenoemde twee als derde taak van het bankwezen kunnen noemen een zoodanige reguleering der geldinjecties, dat deze vrijwillige besparingen voor duurzame belegging zoo weinig mogelijk worden aangetast.

De schr. doet dit echter niet; hij gaat aan deze vraag voorbij en acht het blijkbaar aan geen bedenkingen onderhevig, dat de banken, en nog wel van het Engelsche type en op het einde der hausse, Anlagecrediet verstrekken, wanneer de beleggers niet meer bereid — volgens schr. niet meer in staat — zijn zulks te doen.

Met deze enkele opmerking moge worden volstaan. Gewezen zou nog kunnen worden op het feit dat de schr. steeds spreekt van *het* prijspeil, terwijl hij toch zeker tusschen dat van productie- en consumptiegoederen had moeten onderscheiden, in verband met de verschillende kooperscategorieën, die hij ten tooneele voert en hun besparingen. En ten aanzien van de demonstratie der golfbewegingen in de geld- en loonlooze maatschappij zou men kunnen geldend maken, dat van de motieven, welke daar tot economische inspanning leiden, veel minder overblijft in de geld- en loonwirtschappij dan de schr. schijnt aan te nemen.

Toch wordt met deze bedenkingen de kern van zijn betoog, zijn stellingen omtrent den aard der conjunctuurgolven en omtrent de prijsstabilisatie niet aangetast. Hier heeft hij, naar het wil voorkomen, de Cambridge-richting een zwaar te verteren brok te slikken gegeven. In zijn inleiding kondigt hij aan, dat eerlang Keynes' „Theory of credit” zal verschijnen. Met groote belangstelling mag worden afgewacht, wat deze ten aanzien van 's heeren R.'s betoog in het midden zal brengen.

D. J. WANSINK.

MAANDCIJFERS.

GIRO-KANTOOR DER GEMEENTE AMSTERDAM.

	Juli 1926		Juli 1925	
	In millioenen	Aantal	In millioenen	Aantal
<i>Giro's</i> (eenzijdige vermelding)				
Girobetalingen aan gemeentinstellingen	f 14,2	19.667	f 72,3	17.303
Girobetalingen aan particulieren	„ 21,5	78.579	„ 21,9	67.018
<i>Geldomzet.</i>				
Ontvangsten	„ 4,5	7.030	„ 4,9	6.706
Betalings	„ 7,9	33.205	„ 7,8	30.757
Part.rekeninghouders	„ 18,4 ¹	27.689 ²	„ 18,4 ¹	24.834 ²
Waarvan rekeningh. welke gelden voor 1 jaar vast hebben gedeponneerd	„ 8,1	2.832 ²	„ 9,4	2.659 ²

1) Gemiddeld saldo te goed. 2) Einde der maand.

GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK.

	Augustus 1926		Augustus 1925	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Voor rekeninghouders	51.236	f 2.660.219.000	48.729	f 2.380.060.000
waarvan door de H.-bank plaatselijk	38.218	„ 2.300.492.000	36.329	„ 2.028.880.000
Ter voldoening van Rijksbelast.	1.336	„ 10.916.000	1.331	„ 15.476.000

POSTCHEQUE EN GIRODIENST.

(In duizenden guldens.)

	Juli 1926		Juli 1925	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Aantal rekeningen op ult ^o ..	116.769		110.175	
Bijschrijvingen ..	1.308.651	448.682	1.034.726	339.175
waarvan				
Stortingen	550.806	94.061	443.067	71.653
Gegireerd	757.845	354.621	—	266.931
uit and. hoofde.	—	—	—	—
Afschrijvingen ..	849.278	417.999	647.511	308.785
waarvan				
Cheques	161.468	63.322	114.941	42.655
Gegireerd	658.963	354.621	—	266.931
uit and. hoofde.	28.847	56	—	—
Gezamenlijk tegoed op ult ^o ..	—	92.186	—	378.978
Bedrag ter belegging ¹⁾	—	77.557	—	63.395

1) Hiervoor komt uitsluitend in aanmerking het saldo-tegoed der particuliere rekeningen.

PRODUCTIE DER STEENKOLEN-, BRUINKOLEN- EN ZOUTMIJNEN.

(Gegevens verstrekt door den Hoofdingenieur der mijnen.)

I. Gezamenlijke Steenkolenmijnen.

	Juli 1926	Jan./Juli 1926	Jan./Juli 1925
Prod. Steenkolen in tonnen.	776.730	4.761.589	3.728.343
Kolenslik	16.187	149.166	149.198
Aantal normale werkdagen .	27	176	176

II. Bruinkolenmijn „Carisborg”.

	Juli 1926	Jan./Juli 1926	Jan./Juli 1925
Netto-productie in tonnen..	18.848	123.128	125.124
Aantal normale werkdagen	27	174	176

III. Zoutmijnen.

(Kon. Ned. Zoutindustrie te Boekelo.)

	Juli 1926	Jan./Juli 1926	Jan./Juli 1925
Afgeleverd:			
Geraff. zout	2.714	17.462	16.997,65
Industriezout	40	198	296,5
Afvalzout	72	589	929,3
Aantal normale werkdagen	27	176	178

Arbeiders.

Aantal.	Gezamenlijke Steenkolenmijnen	Bruinkolenmijn „Carisborg”	Zoutmijnen
1 Augustus 1926	{ 8.715 ¹⁾ 22.980 ²⁾	144	105
1 Augustus 1925	{ 8.295 ¹⁾ 22.410 ²⁾	159	99

1) bovengronds. 2) ondergronds.

STATISTISCH OVERZICHT VAN DEN ECONOMISCHEN TOESTAND VAN NEDERLAND.
(Niet met * gemerkte gegevens ontleend aan het Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek.)

	1925		1926					Jan./Juni			
	Dec.	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei	Juni	Juli	1925	1926	
Arbeidsmarkt.											
Bedrag der gehouden aanbestedingen $\times f$ 1000	13.879	6.195	9.853	12.471	14.573	11.903	9.272	14.852	63.056	79.118	
waaronder voor fabrieksbouw $\times f$ 1000	116	263	493	271	402	569	310	858	3.315	3.167	
Staats- en part. mijnen. Aantal arbeiders op 1 en der maand	30.791	31.031	31.245	31.208	31.187	31.016	31.276	31.371	30.287 ¹²⁾	26.332	
*Metaalindustrie. Aantal meerderj. arbeiders op 1 Jan. en 1 Juli	17,6	14,0	16,2	16,8	14,1	16,0	17,0	19,2			
Haven- $\left\{ \begin{array}{l} \text{Gemiddeld aantal taken p. week v.} \\ \text{alle b. d. „Havenarbeids-Reserve”} \end{array} \right\}$ \times 1000	47,2	42,4	39,7	37,1	29,4	36,3	41,7	47,1			
bedrijf $\left\{ \begin{array}{l} \text{ingeschr. losse arbeiders tezamen} \\ \text{Rotterdam} \end{array} \right\}$											
Indexcijfer der Werkloosheid.											
	13,8	15,2	8,8	6,6	5,4	5,2	4,9	5,5	8,0	7,4	
Arbeidsbemiddeling. ¹⁾											
Aanbiedingen v. $\left\{ \begin{array}{l} \text{Ingeschreven ged. de maand...} \\ \text{werkzoekenden. Overgebl. op het einde v. de mnd.} \end{array} \right\}$ \times 1000	69,2	58,8	43,1	44,9	41,7	42,9	45,3	46,2			
Aanvragen van $\left\{ \begin{array}{l} \text{Ingeschreven ged. de maand...} \\ \text{werkgevers. Overgebl. op het einde v. de mnd.} \end{array} \right\}$	22,7	21,4	21,4	24,7	24,0	22,9	22,4	23,1			
Plaatsingen.....	19,0	17,4	17,1	19,5	18,2	18,3	18,4	18,6			
Arbeidsloon.											
Ondergrondse arbeiders $\left\{ \begin{array}{l} \text{bij de mijnen} \\ \text{Bovengrondsche „(loon per dienst)} \end{array} \right\}$	f 5,38 „ 3,91	f 5,35 „ 3,93	f 5,36 „ 3,96	f 5,34 „ 3,89	f 5,38 „ 3,92	f 5,39 „ 3,91	f 5,43 „ 3,91	f 5,40 „ 3,91	f 5,29 ¹²⁾ „ 3,90 ¹²⁾		
Vaste havenarbeiders $\left\{ \begin{array}{l} \text{Amsterdam} \\ \text{Rotterdam} \end{array} \right\}$ weekinkomen $\left\{ \begin{array}{l} \text{f 34,6713)13)$			\$ f 34,69								
Bouwbedrijven $\left\{ \begin{array}{l} \text{Metselaar uurinkomen} \\ \text{Amsterdam. Timmerman} \\ \text{„ Opperman} \end{array} \right\}$	„ 0,94 „ 0,94 „ 0,88	„ 0,91 „ 0,91 „ 0,85	„ 0,93 „ 0,92 „ 0,86	„ 0,91 „ 0,93 „ 0,85	„ 0,91 „ 0,93 „ 0,85	„ 0,92 „ 0,95 „ 0,85	„ 0,90 „ 0,91 „ 0,83	„ 0,92 „ 0,91 „ 0,83	„ 0,98 ¹²⁾ „ 0,91 ¹²⁾ „ 0,87 ¹²⁾	„ 33,74 ¹⁴⁾ „ 33,74 ¹⁴⁾ „ 33,74 ¹⁴⁾	
Metaalindustrie, uurinkomen van meerderjarige arbeiders	„ 0,59 ¹⁵⁾								„ 0,57 ¹⁶⁾		
Voortbrenging en verbruik.											
Zee. $\left\{ \begin{array}{l} \text{aanvoer in Ned. havens} \\ \text{visscherij. opbrengst} \end{array} \right\} \times$ 1000 K.G.	7.200 1.910	\$ 3.271 1.208	\$ 3.971 1.295	\$ 4.538 1.278	\$ 4.121 862	\$ 4.997 1.173	\$ 5.055 1.141	\$ 777 927	\$ 3.728 5.630	\$ 4.762 5.884	
*Productie der kolenmijnen \times 1000 ton	\$ 632	\$ 631	\$ 592	\$ 706	\$ 665	\$ 667	\$ 724	19.034	112.210	117.424	
Voor binnenlandsch verbruik beschikbaar gekomen hoeveelheid steenkolen \times 1000 ton	\$ 841	\$ 790	\$ 889	\$ 970	\$ 841	\$ 822	\$ 645 ¹⁷⁾	1.117	6.468	8.211	
In consumtie gebrachte suiker \times 1000 K.G.	16.475	14.546	14.917	17.214	17.000	16.458	\$ 18.254	130	153	136	
Aan de consumtie onttrokken suiker \times 1000 K.G.	1.300	1.612	1.130	1.115	1.282	908	1.047	157	172	160	
*Schepen in aanbouw; inhoud in bruto Registerton	108.894			133.605			148.245				
Indexcijfers prijzen landbouw- en veeteeltart. basis	153	143	143	135	132	137	135				
Indexcijfers productiekosten van den landbouw 1910-14	169	166	162	160	161	158	157				
Handel en Verkeer.											
Handelsbeweging zonder gouden en zilveren munt en muntmateriaal (in miljoenen)	205	205	197	213	200	195	212	206	1.410	1.428	
Invoer	141	122	130	143	135	129	133	141	1.003	933	
Uitvoer	64	84	68	69	65	66	79	65	407	495	
Saldo invoer	12,6	13,3	11,9	13,3	\$ 13,2	\$ 13,5	\$ 13,6	\$ 13,6	92,5	\$ 94,3	
Ontvangsten der Spoorwegmaatsch. (in miljoenen)	122,58	117,48	117,03	117,25	118,07	\$ 117,80	\$ 119,16	122,16	117,07 ¹²⁾		
Ontvangsten per dagkilometer sedert 1 Jan. (in gid.)	1.319	1.296	1.143	1.404	1.290	1.447	1.618	1.609	9.675	9.807	
Inklaringen (geladen Nieuwe Waterweg) (in 1000 N.R.T.)	320	324	272	308	291	353	323	3.621	2.233	2.234	
zeeschepen	2.259	2.357	2.776	2.785	2.740	3.338	4.138	4.317	14.712	22.541	
IJmuiden	1.088	1.041	988	1.286	1.433	1.327	1.535	1.721	11.584	9.330	
Inklaringen Lobith (geladen rivierschepen in 1000 ton)	19	24	20	20	23	26	28	17	37 ¹²⁾		
Uitklaringen (geladen 1000 K.G.)	103	122	108	102	114	122	135	66	188 ¹²⁾		
Opgelegde zeeschepen ojd. ten der maand; aantal	121,8	117,0	110,4	104,1	102,3	102,6	108,0	117,9	120,7	108,9	
Idem: bruto inhoud in 1000 registertonnen	1.644	1.503	1.651	1.839	1.845	2.013	2.188	2.370	12.177	13.386	
*Indexc. v. scheepsvrachten. (Volle ladingen „The Econom.”)	699	605	648	834	784	825	1.067	1.090	4.583	5.853	
*Goederenvervoer $\left\{ \begin{array}{l} \text{Gelost bij invoer...} \\ \text{in de havens} \end{array} \right\}$ (in 1000 ton)	1.657	1.907	1.557	2.048	2.345	1.895	2.625	2.810	13.571	15.186	
$\left\{ \begin{array}{l} \text{Geladen bij uitvoer...} \\ \text{in de havens} \end{array} \right\}$ (in 1000 ton)											
Doorgevoerd met overlading											
Prijzen, kosten van levensonderhoud.											
Indexcijfers der groothandelsprijzen $\left\{ \begin{array}{l} \text{Algemeen cijfer} \\ \text{in Nederland (1913 = 100)} \end{array} \right\}$	155	153	149	145	143	143	144	141	155	145	
Voedingsmidd. e.d. levens- $\left\{ \begin{array}{l} \text{Arb. gez. A'dam (1 Oct. '23-30 Sept. '24 = 100)} \\ \text{Arbeidersgez. te 's-Gravenhage (1921 = 100)} \\ \text{Ambtenaarsgez. te 's-Gravenhage (1921 = 100)} \end{array} \right\}$	160	156	152	145	142	142	145	139	154	146	
onderhoud.	81,8			95,7			96,8				
	82,3			80,4			81,8				
				81,0			81,6				
Financiëzen.											
*Opbrengst Rijksmiddelen (totaal)	39,2	43,1	35,7	40,1	42,2	45,0	42,1	39,4	265,3	287,0	
* Beursbelasting	0,495	0,667	0,383	0,386	0,309	0,276	0,415	0,536	3,110	2,973	
* Invoerrechten	4,52	4,53	4,86	5,70	4,83	4,67	4,75	4,91	22,03	33,73	
* Statistiekrecht	0,327	0,317	0,331	0,361	0,326	0,316	0,343	0,358	2,409	2,353	
*Gegireerd door den Postch. en Girodienst (in miljoenen)	367	369	306	321	302	327	365	355	1,933	2,345	
Giro-omzet bij de Ned. Bank (in miljoenen)	2532	2512	2534	2.767	2.677	2849	2.761	3.267	18.592	19.367	
*Opereend kapitaal der Ned. Bank ¹⁰⁾ (in miljoenen)	487	507	477	448	437	470	438	466	430 ¹²⁾		
Wisseldisconto der Nederl. Bank	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	4,03	3,50	
Particulier disconto	3,43	3,07	2,26	2,67	2,86	2,94	2,87	2,80	2,80	2,78	
Prolongatie	3,69	2,93	2,41	2,82	2,93	2,94	2,99	2,72	2,47	2,82	
Indexc. van aandr. 1921-5=100											
I. Nijverheid [Aand. van 49 ondern.]	95	95	97	96 ¹⁸⁾	93	91	91	91	91		
II. Bank- en creditinstell. [Aand. van 7 ondern.]	99	100	101	99 ¹⁸⁾	97	95	95	97	97		
III. Scheepvaart [Aand. van 7 ondern.]	87	87	85	78 ¹⁸⁾	76	76	76	84	84		
IV. Indische fondsen [Aand. van 24 ondern.]	141	139	140	138 ¹⁸⁾	136	136	137	139	142		
V. Petroleum [Aand. Kon. Ned. Petr. Mij.]	113	113	111	108 ¹⁸⁾	107	108	110	105	105		
I. Ned. Grootboekobligaties	4,09	4,07	4,05	4,05	4,03	4,04	4,03	3,98	3,93		
II. Nederl. Staatsleeningen	4,67	4,63	4,62	4,64	4,67	4,63	4,59	4,59	4,55		
III. Ned. Indische leeningen	4,88	4,90	4,88	4,90	4,90	4,87	4,83	4,81	4,84		
IV. Gemeent. en provinc. leeningen	4,71	4,66	4,66	4,63	4,65	4,66	4,62	4,62	4,58		
V. Spoorwegleeningen	4,57	4,51	4,52	4,50	4,50	4,48	4,48	4,49	4,44		
Fondsen II tm. V	4,71	4,67	4,67	4,67	4,68	4,66	4,63	4,63	4,60		
Emissies (onder aftrek nom. bedrag conversies ¹¹⁾) (in mill.)	40,7	51,1	17,1	21,9	19,8	50,0	39,8	47,0	140,0	246,8	
Aantal uitgesproken Faillissementen.											
	340	317	324	339	300	302	349	269	2.460	2.200	

§ Voorloopige cijfers.

1) 40 distr.- en 3 andere arb.beurzen en, voor zoover bekend, de correspondenten der arb.bemiddeling. 2) Zoowel door Nederl. als buitenschen. 3) Kolenslij niet inbegrepen. Wel zijn inbegr. de eigen consumptie der mijnen en de kolen, die aan de mijnwerkers gegeven worden [z.g. „Deputatkohlen“]. 4) Saldo invoer plus eigen productie. 5) D.w.z. onder betaling van accijns in het vrije verkeer gebracht. Aangenomen mag worden, dat deze suiker binnenkort de consumenten bereikt. 6) D.w.z. waarvoor restitutie van accijns is verleend wegens

uitvoer in den vorm van suikerhoudende goederen. 7) Op den laatste van het kwartaal. Cijfers van Lloyds. 8) Te A'dam en te R'dam. 9) A'dam, R'dam, Vlissingen, Vlaardingen, Hoek van Holland, IJmuiden en overige havens. 10) Zonder voorschot aan den Staat en schatkistpromessen rechtstreeks. 11) Voor Jan. 75,1; Febr. 12,8; Juni 155,4; Juli 26,7; Jan./Juli '25 185,7; Jan./Juli '26 270,0. 12) Juli. 13) 4e kwartaal. 14) 2e kwartaal. 15) 2e halfj. 16) 1e halfj. 17) Wegens het Eng. mijnconflict overtrof de uitvoer den invoer. 18) Gemiddelden van 4 weken.

Augustus 1926

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. (Disc. Wissels. 3½ 3 Oct. '25)	Zwits. Nat. Bk. 3½ 22 Oct. '25
Bel. Binn. Eff. 4 3 Oct. '25	N.Bk.v.Denem. 5 24 Juni '26
Bk. (Vrsch. in R.C. 5 3 Oct. '25)	Zweedsche Rbk 4½ 8 Oct. '25
Javasche Bank 4 14 Juli '26	Bank v. Noorw. 5½ 20 Apr. '26
Bank van Engeland 5 3 Dec. '25	Bk. v. Tsjecho-
Duitsche Rijkbank 6 6 Juli '26	slowakije . . 6 13 Jan. '26
Bank v. Frankrijk 7½ 31 Juli '26	N.Bk.v. O'rijk. 7 6 Aug. '26
Belgische Nat. Bnk. 7 23 Apr. '26	N. Bk. v. Hong. 6 25 Aug. '26
Fed. Res. Bank N.Y. 4 12 Aug. '26	Bank v. Italië. 7 17 Juni '25
Bank van Spanje . . 5 23 Mrt. '23	Z.-Afr. Res. bnk 5½

OPEN MARKT.

	1926				1925	1924	1914
	11 Sept.	6-11 Sept.	30 Aug.-4 Sept.	23-28 Aug.	7-12 Sept.	8-13 Sept.	20-24 Juli
Amsterdam							
Partic. disc.	2½/16	2½/16	2½/16-7/8	2½/4-7/8	3½/16-15/16	2½/4-3/4	3½/8-9/16
Prolong.	2½/4	2½/4-3	2½/4-3	2½/2-3	3½/2	2½/4-3	2½/4-3/4
Londen							
Daggeld . .	3-4	3-4½	3½/2-4½/2	3-5	2½/2-3½/4	2-3½/4	1½/4-2
Partic. disc.	4½/2-9/16	4½/2-9/16	4½/2-9/16	4½/2-9/16	3½/4-7/8	3½/4-13/16	2½/4-3/4
Berlijn							
Daggeld . .	4½/2-6	4½/2-6¾/4	5½/2-7	3-7	7-9	—	—
Partic. disc.	—	—	—	—	—	—	—
30-55 d . . .	5	4¾/8-5	4¾/8	4½/2-7/8	7½/8-3/8	—	—
56-90 d . . .	4¾/4	4¾/4	4¾/4	4½/2-3/4	7-1¼	—	2½/8-1/2
Waren-							
wechsel.	5½/8	5½/4-1½/2	5½/8-5½/8	5-5½/8	8½/8-9	—	—
New York							
Call money	5-1¼	5-1¼	4½/2-5¼/4	4½/2-5¼/4	4-5¼/4	2-1¼	1½/4-2½/2
Partic. disc.	4	4	4½/8	3¾/4-7/8	3½/8-3/4	—	—

1) Call money-koers van 10 Sept. en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York **)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
7 Sept. 1926	2.49½/16	12.11	59.39½	7.37	6.90½	—
8 " 1926	2.49½/8	12.10½	59.39½	7.36	6.89½	100½/8
9 " 1926	2.49½/16	12.11½	59.40	7.15	6.82½	100½/8
10 " 1926	2.49½/16	12.11½	59.39½	7.13½	6.81	100½/8
11 " 1926	—	12.11½	59.39½	7.21½	6.85	100½/8
13 " 1926	2.49½/8	12.11	59.38	7.15	6.81	100½/8
Laagste d.w. 1)	2.49¼	12.10½	59.35	7.10	6.80	100
Hoogste d.w. 1)	2.49½	12.11½	59.40	7.40	6.93	100½
6 Sept. 1926	2.49¼	12.11½	59.37	7.35	6.90	100½/8
30 Aug. 1926	2.49½/16	12.11½	59.45	7.18½	6.88½	100¼
Muntpariteit	2.48%	12.10	59.26	48.—	48.—	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
7 Sept. 1926	48.21	35.22½	7.37	1.22	9.20	37.85
8 " 1926	48.22½	35.25	7.37	1.22	9.05	37.80
9 " 1926	48.20	35.25	7.37	1.24	8.90	37.95
10 " 1926	48.20	35.25	7.37	1.23	8.92½	38.07½
11 " 1926	48.20	35.25	7.37	1.24	—	—
13 " 1926	48.19	35.20	7.37	1.25	9.—	38.16
Laagste d.w. 1)	48.16	35.10	7.36	1.17	8.85	37.60
Hoogste d.w. 1)	48.24	35.25	7.39	1.30	9.35	38.40
6 Sept. 1926	48.18½	35.24	7.37	1.22	9.30	37.76
30 Aug. 1926	48.22½	35.25	7.38	1.20	8.15½	38.20
Muntpariteit	48.—	35.—	50.41	48.—	48.—	48.—

Data	Stock-holm *)	Kopen-hagen *)	Oslo *)	Hel-sing-fors *)	Buenos-Aires 1)	Mon-tral 1)
7 Sept. 1926	66.75	66.27½	54.67½	6.27½	100%	2.49½/8
8 " 1926	66.70	66.27½	54.70	6.27	100%	2.49½/8
9 " 1926	66.72½	66.27½	54.72½	6.27	100%	2.49½/8
10 " 1926	66.72½	66.27½	54.72½	6.27½	101	2.49½/8
11 " 1926	66.72½	66.27½	54.72½	6.27½	101½	2.49%
13 " 1926	66.70	66.25	54.70	6.27½	101	2.49%
Laagste d.w. 1)	66.65	66.20	54.65	6.25	100½	2.49½/8
Hoogste d.w. 1)	66.77	66.30	54.75	6.30	101½	2.50
6 Sept. 1926	66.75	66.30	54.72½	6.28	100%	2.49½/8
30 Aug. 1926	66.80	66.30	54.72½	6.27	100%	2.50%
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	105	2.48½/8

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.
In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
7 Sept. 1926	4,85½/16	2,95½	23,81¼	40,09
8 " 1926	4,85½/16	2,89½	23,81¼	40,09
9 " 1926	4,85½/8	2,87	23,81¼	40,09
10 " 1926	4,85½/16	2,88½	23,82½	40,09
11 " 1926	4,85½/8	2,91½	23,81¼	40,10
13 " 1926	4,85½/16	2,86	23,81¼	40,10
14 Sept. 1925	4,84¾	4,71	23,80	40,20
Muntpariteit . .	4,8667	19,30	23,81¼	40½/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	28 Aug. 1926	4 Sept. 1926	6/11 Sept. '26 Laagste	11 Sept. '26 Hoogste
Alexandrië . .	Piast. p. £	97½	97½	97½/16	97½
Athene	Dr. p. £	434½	425½	420	431
Bangkok . . .	Sh. p. tical	1/10 5/8	1/10 5/8	1/10	1/10 5/8
Budapest	Pen. p. £	27.70	27.75	27.60	27.90
B. Aires 1) . . .	d. p. \$	45½/16	45½/8	45½/8	45½/8
Calcutta	Sh. p. rup.	1/6	1/6	1/5 5/16	1/6 1/32
Constantin . . .	Piast. p. £	892½	912½	900	920
Hongkong . . .	Sh. p. \$	2/2 7/16	2/2 3/8	2 1/16	2 1/8
Kobe	Sh. p. yen	1/11 3/8	1/11 1/8	1/11 3/8	1/11 3/8
Lissabon 1) . . .	d. per Esc.	217 1/2	217 1/2	217 1/2	217 1/2
Mexico	d. per \$	24	24	23	25
Montevideo 1)	d. per \$	49½/8	49½/8	49½/8	49½/8
Montreal 1) . .	\$ per £	4.85 5/8	4.84 1/8	4.84 5/8	4.85 1/8
R.d. Janeiro 1)	d. per Mil.	7½/16	7½/16	7½/16	7½/16
Shanghai	Sh. p. tael	2/10 3/8	2/9 15/16	2/9 1/4	2/10 1/4
Singapore	id. p. \$	2/3 1/16	2/3 15/16	2/3 3/8	2/4
Valparaiso *) .	\$ p. £	39.40	39.30	39.40	39.40
Warschau	Zl. p. £	44½	44	43	46

1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS *)

	Londen 1) (N.York 2)	Londen
6 Sept. 1926 . .	28½/8 61¼	84/10½
7 " 1926	28½/16 61½	84/10½
8 " 1926	28½/16 61½	84/11½
9 " 1926	28½/8 61¾	84/11½
10 " 1926	28½/4 61¾	84/11½
11 " 1926	28½/16 61¾	84/11½
12 Sept. 1925 . .	33¼ 71¾	84/11½
20 Juli 1914 . .	24½/16 54¼	84/11

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS.

De Minister van Financiën maakt bekend:

Vorderingen.	30 Aug. 1926	7 Sept. 1926
Saldo bij de Nederlandsche Bank . . .	—	—
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	—	f 65.457,08
Voorschot op ult. Juli 1926 aan de gemeenten op voor haar door de Rijks-administratie te heffen gemeentelijke inkomstenbelasting en opcenten op de Rijksinkomsten belasting	f 23.943.136,79	" 23.943.136,79
Voorschotten aan de koloniën	" 11.462.031,82	" 10.810.415,92
Kasvord. weg. creditverst. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand van Staatsschuldbrieven	" 143.905.456,49	" 142.019.182,80
Saldo der postrekeningen van Rijks-comptabelen	" 8.000.000,—	" —
Vordering op het Staatsbedrijf der P., T. en T. *)	" 15.370.572,13	" 14.076.696,83
Id. op andere Staatsbedrijven 2)	" 3.990.348,03	" 3.690.348,03

Verplichtingen.

Voorschot door de Nederl. Bank	f 13.508.163,30	f 2.157.640,25
Schatkistbiljetten in omloop 1)	" 97.062.000,—	" 97.062.000,—
Schatkistpromessen in omloop	" 38.660.000,—	" 38.660.000,—
Waarvan direct bij de Ned. Bank . . .	—	—
Zilverbons in omloop	" 14.373.673,—	" 14.224.985,—
Schuld a. d. Bank v. Ned. Gemeenten *) .	" 35.617,08	—
Id. a. h. Alg. Burg. Pensioenfonds *) . .	" 15.047.567,87	" 15.506.584,40
Id. a. h. Staatsbedrijf d. P., T. en T. *) . .	" 42.172.876,43	" 46.841.991,10
Id. aan andere Staatsbedrijven *)	" 475.000,—	" 475.000,—
Id. aan diverse instellingen *)	" 3.690.964,68	" 3.708.044,75

1) Waarvan f 12.056.000 vervallende op 1 Juli 1929.
2) in regk.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

De Minister van Koloniën maakt bekend:

	4 Sept. 1926	11 Aug. 1926
Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-Indië	f 945.000,—	f 612.000,—
Indische Schatkistprom. in omloop . .	" 18.550.000,—	" 16.250.000,—
Voorschot Javasche Bank aan N.-Indië	—	" 1.878.000,—
Muntbiljetten in omloop	" 34.075.000,—	" 34.269.000,—
Ten voordeele van Ned.-Indië ge-boekte beleggingsgelden van het Ned.-Ind. muntfonds	" 3.427.000,—	" 3.740.000,—
Idem van de Ned.-Ind. Postspaarbank . .	" 1.125.000,—	" 1.137.000,—
Totaal	f 57.609.000,—	f 57.886.000,—
Te goed bij de Javasche Bank	" 513.000,—	—
In 's Lands Kassen aanwezig	—	—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 13 Sept. 1926.

Activa.			
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f 28.114.316,72 Bijbnk. „ 8.109.453,97 Ag.sch. „ 15.116.579,68	f	51.340.350,37
Papier o. h. Buitenl. in disconto.	—		—
Idem eigen portef. Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	f 218.207.107,—		218.207.107,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f 52.172.722,32 Bijbnk. „ 12.494.387,71 Ag.sch. „ 68.668.485,—	f	133.335.595,03
Op Effecten.	f 129.647.495,03		
Op Goederen en Spec.	3.688.100,—		133.335.595,03
Voorschotten a. h. Rijk	—		1.656.888,66
Munt en Muntmateriaal			
Munt, Goud	f 63.313.905,—		
Muntmat., Goud	356.289.573,63		
	f 419.603.478,63		
Munt, Zilver, enz.	27.011.876,59		
Muntmat., Zilver	—		
Effecten	—		446.615.355,22
Belegging Res.fonds. id. van 1/5 v. h. kapit.	f 7.028.755,51 3.997.542,38		11.026.297,89
Gebouwen en Meub. der Bank	—		5.142.000,—
Diverse rekeningen	—		48.553.654,15
	f		915.877.248,32
Passiva.			
Kapitaal	—	f	20.000.000,—
Reservefonds	—		7.047.731,06
Bijzondere reserve	—		8.800.000,—
Bankbiljetten in omloop	—		827.878.135,—
Bankassignatiën in omloop	—		513.635,51
Rek.-Cour. { Het Rijk	f —		
saldo's: { Anderen	44.074.140,58		44.074.140,58
Diverse rekeningen	—		7.563.606,17
	f		915.877.248,32
Beschikbaar metaalsaldo	—	f	271.548.960,32
Op de basis van 1/5 metaaldekking	—		97.055.778,10
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is.	—		1.357.744.800,—
Voornaamste posten in duizenden guldens.			

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek- kings- perc.
	Munt	Muntmat.				
13 Sept. '26	63.314	356.290	827.878	44.588	271.549	51
6 „ '26	63.438	356.290	841.558	33.775	271.106	51
30 Aug. '26	63.702	356.290	838.011	38.006	271.811	51
23 „ '26	63.938	356.290	810.578	53.161	274.799	52
16 „ '26	64.064	356.290	815.933	55.605	273.132	51
9 „ '26	64.213	361.336	823.633	49.365	277.710	52
14 Sept. '25	56.184	362.170	881.906	36.544	257.031	48
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521 ¹⁾	54

Data	Totaal bedrag disconto's		Schatkist- promessen rechtstreeks	Belee- ningen	Papier op het buitenl.	Diverse reke- ningen ²⁾
13 Sept. 1926	51.340	—	133.336	218.207	48.554	
6 „ 1926	52.451	—	132.851	215.733	47.156	
30 Aug. 1926	51.855	—	127.390	216.218	47.354	
23 „ 1926	51.162	—	132.657	217.241	39.358	
16 „ 1926	51.629	—	132.415	214.879	49.680	
9 „ 1926	52.843	—	130.690	219.494	39.800	
14 Sept. 1925	90.027	—	124.302	243.026	39.866	
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509	

¹⁾ Op de basis van 1/5 metaaldekking. ²⁾ Sluitpost activa.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circu- latie	Andere opeischb. schulden	Dtscont.	Div. reke- ningen ¹⁾
24 Juli 1926	1.072	1.498	887	896	493
17 „ 1926	1.061	1.543	786	885	410
10 „ 1926	1.052	1.558	748	860	423
3 „ 1926	1.022	1.641	762	974	477
26 Juni 1926	1.027	1.510	554	972	458
25 Juli 1925	1.024	1.448	737	1.012	298
5 Juli 1914	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetro- ken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal- saldo
4 Sept. 1926	230.750	—	330.500	56.000	153.450
28 Aug. 1926	230.750	—	328.000	64.500	152.250
21 „ 1926	231.000	—	333.500	53.500	153.600
7 Aug. 1926	194.567	32.728	337.493	45.575	151.114
31 Juli 1926	194.615	33.317	335.489	50.975	151.094
24 „ 1926	194.794	34.021	335.632	49.983	152.068
17 „ 1926	199.943	33.923	336.723	48.044	157.284
5 Sept. 1925	132.373	44.107	321.652	51.853	102.443
6 „ 1924	156.457	63.506	267.624	103.038	146.465
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ¹⁾

Data	Dis- conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Belee- ningen	Diverse reke- ningen ¹⁾	Dek- kings- percen- tage
4 Sept. 1926	—	137.610	—	***	60
28 Aug. 1926	—	134.170	—	***	59
21 „ 1926	—	121.910	—	***	60
7 Aug. 1926	11.876	25.081	57.929	58.414	59
31 Juli 1926	11.854	26.179	58.057	66.667	59
24 „ 1926	11.945	26.334	54.871	65.553	59
17 „ 1926	11.703	25.785	51.240	67.441	61
5 Sept. 1925	17.895	30.963	92.904	55.385	47
6 „ 1924	36.917	23.453	74.639	25.180	59
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis 1/5 metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Bankbilj.	Gov. Sec.
8 Sept. 1926	155.393	140.303	290.650	56.250	239.912
1 „ 1926	155.499	141.289	291.076	56.250	240.229
25 Aug. 1926	154.806	140.271	290.751	56.250	239.844
18 „ 1926	154.144	140.553	290.959	56.250	240.214
11 „ 1926	153.868	141.321	294.177	56.250	243.595
4 „ 1926	152.844	142.503	296.993	56.250	246.405
9 Sept. 1925	161.378	144.196	295.402	56.250	244.379
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek- kings- perc. ¹⁾
8 Sept. '26	31.993	70.605	13.005	106.161	34.840	29 1/2
1 „ '26	38.057	70.568	15.732	108.581	33.960	27 1/16
25 Aug. '26	38.774	73.314	26.116	102.057	34.285	26 3/4
18 „ '26	34.332	72.219	16.939	104.828	33.341	27 1/8
11 „ '26	36.810	72.196	11.004	112.162	32.296	26 1/2
4 „ '26	36.340	68.544	8.367	108.492	30.091	25 1/4
9 Sept. '25	37.911	72.431	13.232	115.771	36.932	28 1/8
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 1/8

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Waarv. in het buitenl.	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wis- sels	Waarvan op het buitenl.	Belee- ningen
9 Sept. '26	5.549	1.864	339	578	5.061	17	2.236
2 „ '26	5.549	1.864	339	577	6.329	18	2.157
26 Aug. '26	5.549	1.864	339	578	5.741	17	2.198
19 „ '26	5.549	1.864	339	577	5.968	19	2.228
12 „ '26	5.549	1.864	338	579	5.980	19	2.272
10 Sept. '25	5.547	1.864	309	579	3.355	20	2.899
23 Juli '14	4.104	—	640	—	1.541	8	769

Data	Buit. gew. voorsch. ald. Staat	Schat- kistbil- jetten ¹⁾	Diver- sen	Circulatie	Rekg. Courant Partti- culieren	Staat
9 Sept. '26	37.000	5.453	4.575	55.458	2.936	28
2 „ '26	37.350	5.431	3.787	55.346	3.268	9
26 Aug. '26	36.450	5.430	4.503	55.147	3.238	92
19 „ '26	36.950	5.421	4.043	55.659	3.157	8
12 „ '26	37.300	5.416	4.535	56.271	3.447	15
10 Sept. '25	28.650	5.122	3.595	45.686	2.167	20
23 Juli '14	—	—	—	5.912	943	401

¹⁾ In disc. genomen wegens voorsch. v. d. Staats. buitenl. regeeringen.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. banken 1)	Devezen als gouddekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
7 Sept. 1926	1.518,7	200,4	483,1	1.281,5	7,5
31 Aug. 1926	1.492,8	197,6	497,6	1.251,5	100,1
22 „ 1926	1.492,8	229,0	384,1	1.065,8	12,4
14 „ 1926	1.492,6	260,4	405,9	1.108,5	10,7
7 „ 1926	1.492,5	260,4	486,9	1.127,0	7,7
7 Sept. 1925	1.144,0	98,6	351,8	1.700,5	14,1
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effecten	Diverse Activa 2)	Circulatie	Rek.-Crt.	Diverse Passiva	Door Rijksb. geherdisc.
7 Sept. 1926	91,4	666,0	3.101,7	573,4	140,8	—
31 Aug. 1926	91,4	687,8	3.225,1	541,9	119,3	—
22 „ 1926	89,5	866,8	2.756,1	803,5	139,0	—
14 „ 1926	89,5	813,0	2.861,5	703,0	132,7	—
7 „ 1926	89,5	721,3	2.971,7	600,5	120,2	—
7 Sept. 1925	202,0	531,7	2.559,3	701,7	460,3	448,9
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,-	40,0	—

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 7 Sept., 31, 22, 14, 7 Aug., resp. 255,9; 446,8; 306,8; 246,7; 201 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud en Zilver	Tegood in en wissels op het buitenland	Binnenlandsche wissels	Beleeningen	Voorsch. a/d St.	Circulatie	Rek.-Crt. Particieren	
9 Sept. '26	359	30	1.500	420	5.200	1.025	9.274	279
2 „ '26	359	30	1.482	570	5.200	1.025	9.237	225
26 Aug. '26	359	30	1.507	395	5.200	1.025	9.148	144
19 „ '26	360	30	1.561	417	5.200	1.025	9.071	208
12 „ '26	360	30	1.587	438	5.200	1.025	9.108	215
5 „ '26	360	30	1.518	480	5.200	975	8.993	251
10 Sept. '25	358	30	1.318	361	5.200	—	7.646	187

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In herdisc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
25 Aug. '26	2.840,6	1.498,1	137,3	570,6	254,6
18 „ '26	2.834,3	1.515,3	137,9	534,5	254,1
11 „ '26	2.837,2	1.503,1	137,4	549,0	231,0
4 „ '26	2.836,9	1.484,6	139,6	547,6	228,5
28 Juli '26	2.850,9	1.486,1	148,3	521,4	211,2
21 „ '26	2.842,2	1.506,2	147,1	495,4	217,4
26 Aug. '25	2.762,2	1.498,8	125,4	679,7	201,5

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circulatie	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dektingsperc. 1)	Algem. Dektingsperc. 2)
25 Aug. '26	321,2	1.692,6	2.258,0	123,5	71,9	75,4
18 „ '26	360,0	1.685,8	2.272,3	123,4	71,6	75,1
11 „ '26	365,7	1.682,2	2.267,9	123,1	71,8	75,3
4 „ '26	370,2	1.678,1	2.269,2	123,0	71,8	75,4
28 Juli '26	369,2	1.671,3	2.261,0	122,7	72,4	76,3
21 „ '26	383,1	1.680,9	2.254,1	122,6	72,0	76,0
26 Aug. '25	332,3	1.615,9	2.236,5	116,3	71,6	75,0

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito's. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Disconto's en beleen.	Beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
18 Aug. '26	697	14.065	5.620	1.643	18.694	5.738
11 „ '26	698	14.110	5.612	1.653	18.804	5.720
4 „ '26	698	14.075	5.647	1.647	18.748	5.708
28 Juli '26	699	13.976	5.652	1.632	18.680	5.691
21 „ '26	699	13.983	5.664	1.635	18.753	5.689
19 Aug. '25	728	13.373	5.478	1.636	18.057	5.195

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 13 September 1926.

Daar de toelating van Duitsland tot den Volkenbond van te voren vaststond heeft het feit op de beurzen weinig indruk gemaakt. Zelfs aan de beurs van Berlijn heeft men het feit koel ontvangen; de dalende richting, welke de beurs reeds had ingeslagen, is er niet door tegengehouden. Belangrijke koersverliezen zijn over de geheele linie op te merken geweest, ondanks de optimistische meldingen, welke van verschillende kanten aan de beurs zijn samengekomen. In de eerste plaats kan als zoodanig worden genoemd — naast de bovenvermelde toetreding — het gerucht, dat Duitsland binnenkort met een buitenlandsche leening, luidende in Marken, een beroep op het publiek zou doen. Vervolgens behoort tot de rubriek van opwekkende berichten het één dezer dagen bekend gemaakte cijfer van het aantal werklozen, dat in de maand Augustus in belangrijke mate is verminderd. Desondanks is de stemming ongeanimeerd gebleven, hetgeen in hoofdzaak moet worden toegeschreven aan winstnemingen, welke na de krachtige rijzing van de laatste weken werden uitgevoerd. Tegen het einde der berichtswEEK viel echter een betere toon op te merken, waardoor hier en daar niet onbetekenende koersverbeteringen zijn voorgekomen. Vooral bankaandeelen, in het bijzonder de aandelen der D-banken, werden gevraagd, alsmede Deutsch-Luxemburg, Bochumer, Gelsenkirchen, enz. Aandeelen Stahlverein liepen daarentegen eenigszins achteruit.

Aan de beurs te L o n d e n heeft de groeiende hoop op een einde van het conflict in de steenkoolnijverheid er toe bijgedragen, dat de markt iets levendiger is geworden. Ook de terugkeer van velen, welke hun vakantie buiten Londen hebben doorgebracht, heeft tot de uitbreiding van zaken medegewerkt. Toch is de omvang van den handel nog gering geweest. De afdeling voor beleggingsfondsen bleef over het algemeen vast, met uitzondering van Victory Bonds, welke eenige reactie te zien hebben gegeven na de rijzing, die in de vorige berichtswEEK plaats heeft gevonden. Wat buitenlandsche fondsen betreft, viel alleen eenige belangstelling op te merken voor Chinese soorten, welke aangeboden waren in verband met de aanvallen op Britsche oorlogsschepen in China. Opmerkelijk was ook de matte houding voor binnenlandsche spoorwegaandeelen, waarvan men algemeen had verwacht, dat zij het eerst de vruchten zouden plukken van de vooruitzichten op een einde van de staking in de mijnen. Van petroleum-aandeelen vervolgden aandelen British Controlled Oilfields hun dalende richting, in verband met de nog niet opgehelderde ongunstige bepalingen in de overeenkomst met de Standard Oil.

Te P a r i s heeft de plotselinge daling van het Fransche betaalmiddel eenige onrust veroorzaakt. Aarzelend is men weder overgegaan tot het aankopen van buitenlandsche papieren. Toch heeft deze beweging geen groote vormen aangenomen; men is over het algemeen van meening, dat de Banque de France voldoende verweermiddelen heeft kunnen verzamelen — vooral in den vorm van buitenlandsch wisselmateriaal — om het hoofd te kunnen bieden aan een scherp val van den franc. Ook het afsluiten van de spoorwegleeningen, zoowel in Nederland als in Zwitserland, heeft een stimulerenden invloed gehad.

Te N e w Y o r k is de levendigheid ter beurze iets verminderd, in verband met de vacantiedagen door de viering van Labor Day veroorzaakt. De vastere stemming op de geldmarkt heeft bovendien enkele realisaties te voorschijn geroepen, teneer, omdat men ter beurze van meening is, dat de versterking van de geldmarkt nog wel eenigen voortgang zal kunnen hebben. Overigens luiden de berichten uit de nijverheid nog steeds gunstig, al heeft het eenige teleurstelling veroorzaakt, dat de onuitgevoerde orders van de Steeltrust per einde Augustus een vermindering hebben aangetoond.

T e n o z e n t heeft de markt een tamelijk onregelmatig verloop gehad. De beleggingsafdeling is bij voortdurende vast gebleven; er bestond ruime vraag naar tal van beleggingspapieren, vooral ook in verband met de mogelijkheid, welke men ter beurze veronderstelde aanwezig te zijn, dat de Indische leeningen van een hoog rentetype niet geconverteerd, doch afgelost zouden worden. In dit geval — hetgeen echter nog eenszins als vaststaand kon worden aangenomen — zou er groote vraag naar nieuwe beleggingen optreden. De markt is reeds op deze mogelijkheid vooruitgelopen. 6 % Ned. Werk. Schuld 1922: 106⁷/₈, 107¹/₈, 106¹⁵/₁₆; 4¹/₂ % Ned. Werk. Schuld 1917: 100⁷/₁₆, 100¹/₂, 100¹/₄; 7 % Ned. Indië: 100⁹/₁₆, 100¹/₂, 100⁷/₁₆; 5 % Brazilië 1903 £ 100: 80⁹/₈, 81; 8 % Sao Paulo: 105⁵/₈, 105¹/₄, 105¹¹/₁₆.

De s w i t s e r m a r k t heeft zich eenigszins kunnen herstellen van de reactie, welke tegen het einde van de vorige berichtswEEK op te merken is geweest. Toch zijn de verbeteringen niet van dien aard geweest, dat van groote koersverschillen kan worden gesproken. Ook de omzetten zijn binnē enge grenzen gebleven. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 179, 183⁷/₈, 182¹/₈;

Handelsverg. Amsterdam: 679¹/₂, 668¹/₄, 670¹/₂; Java Cultuur Mij.: 380, 377¹/₂, 373; Moorman: 467, 483¹/₂, 485; Ned. Ind. Suiker Unie: 264, 269, 264¹/₂; Poerworedjo: 123¹/₄, 126³/₈, 125¹/₄; Sindanglaet: 444, 441, 445; Tjepper: 703, 699, 700; Watoetoelis Poppoh: 809³/₄, 807, 790.

De rubbermarkt is vrijwel geheel op den achtergrond gedrongen. De stabiele houding van den rubberprijs heeft geen aanleiding gegeven tot het plaatsnemen van omvangrijke kooporders. Deze zijde van den handel was dus nagenoeg verlaten, waartegenover eenig aanbod stond, gering, doch juist voldoende om het algemeene koerspeil lichtelijk te doen afbrokkelen. Ook het vooruitzicht op een nieuwe toeneming van de voorraden te Londen gedurende de berichtsweek heeft tot het groeien van de verkoopopdrachten, in vergelijking met de kooporders, medegewerkt. Amsterdam Rubber: 331¹/₂, 328, 322¹/₈; Deli Batavia Rubber: 265¹/₄, 259, 253; Hessa Rubber: 465¹/₂, 463¹/₄, 455; Java Caoutchouc: 202¹/₄, 199³/₄, 195¹/₂; Kali Telepak: 327³/₄, 321, 318; Ned. Ind. Rubber en Koffie: 351, 346¹/₂, 341; R'dam Tapanoeli: 161, 158, 154¹/₂; Serbadjadi: 334¹/₂, 327³/₄, 321¹/₂; Sumatra Caoutchouc: 314³/₄, 305, 296; Sumatra Rubber: 394¹/₂, 384, 378; Vereenigde Ind. Cultuur Ondernemingen: 184¹/₂, 178, 174.

De tabaksafdeeling is stil geweest, waarbij de tendenz zich grootendeels bij die van rubberaandeelen heeft aangesloten. Van handel in eenigen omvang kon in deze rubriek niet worden gesproken. Arendsberg: 600, 590; Besoeki Tabak: 249, 248; Deli Batavia: 462, 450, 454¹/₂; Deli Mij.: 438³/₄, 434¹/₂, 441¹/₂; 436¹/₂; De Oostkust: 215¹/₄, 211¹/₂, 209; Senembah Mij.: 433¹/₂, 421¹/₂, 422¹/₂.

Petroleum-aandeelen bleven eveneens rustig. Er is eenige tegenstelling ontstaan tusschen den loop van het hoofdfonds en dien van de overige soorten. Terwijl laatstgenoemde op sommige dagen uit de markt werden genomen — zij het in kleine posten — bestond voor aandeelen Koninklijke Petroleum Mij. eenig aanbod, dat niet door buitenlandsche vraag kon worden geabsorbeerd. Dit heeft een reactie van den koers ten gevolge gehad. Dordtsche Petr. Ind. Mij.: 377¹/₂, 371, 374; Kon. Petr. Mij.: 388¹/₈, 390⁷/₈, 384³/₄; Perlak Petroleum: 79, 83, 81¹/₂; Peudawa: 43, 45.

Scheepvaart-aandeelen waren kalm, doch eerder aan den vasten kant. Af en toe is levendige handel op te merken geweest in aandelen Java China Japanlijn, gepaard gaande met een krachtig koersherstel. De hoogste noteringen konden echter niet behouden blijven. Holland-Amerika Lijn: 48, 49¹/₂; Java China Japan Lijn: 133¹/₂, 130, 133¹/₂; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 96³/₄, 95¹/₂, 97¹/₄, 96¹/₈; Ned. Scheepvaart Unie: 181, 180¹/₄, 180³/₈; Stoomv. Mij. Nederland: 182, 181³/₄.

De afdeling voor binnenlandsche industriële papieren heeft weinig aandacht getrokken. De meeste in deze rubriek verhandelde fondsen hebben een eenigszins dalende richting, ingeslagen. Daartegenover stond een lichte verbetering voor aandeelen in kunstzijde ondernemingen, blijkbaar als reactie op de voorafgegane heftige daling. Centrale Suiker Mij.: 119³/₄, 119¹/₂, 119⁷/₈; Holl. Kunstzijde Ind.: 80⁷/₈, 85¹/₂, 86; Jurgens: 164¹/₂, 165, 161³/₄, 164¹/₈; Maekubee: 115¹/₄, 117¹/₄, 116¹/₂; Ned. Kunstzijdefabriek: 267, 270¹/₂, 273³/₄, 269¹/₂; Philips Gloeilampenfabriek: 367³/₄, 355, 349¹/₂.

Van mijn-aandeelen hebben aandeelen in tinondernemingen, zooals Billiton en Singkep Tin, op den voorgrond gestaan door een opmerkelijke koersstijging. Tegen het einde der berichtsperiode werden de hoogste noteringen bereikt en deze konden ten volle gehandhaafd blijven. De vaste houding voor het metaal en de gunstige statistische positie hiervan hebben tot de rijzing bijgedragen. Ook aandeelen Algemeene Exploratie Mij. waren tamelijk vast. Alg. Exploratie Mij.: 116, 118, 118¹/₄; Billiton 1° Rubriek: 760, 820, 840; Redjang Lebong: 268, 265¹/₂, 273¹/₂; Singkep Tin Mij.: 443³/₄, 478, 500.

Bankaandeelen hebben geen aanleiding tot bijzondere opmerkingen gegeven. Amsterdamsche Bank: 163¹/₄, 164¹/₄, 162¹/₂; Incasso Bank: 120, 119³/₄; Koloniale Bank: 220¹/₂; 216¹/₄, 221¹/₂, 218³/₄; Ned.-Ind. Handelsbank: 178, 175³/₄, 173¹/₂; Ned. Handel Mij. C. v. A.: 162, 162⁵/₈, 161⁷/₈; R'damsche Bankverg.: 72⁵/₈, 73¹/₂, 75; Twentsche Bank: 140, 141.

De Amerikaansche afdeeling was onregelmatig, doch de algemeene stemming was niet opgewekt, in overeenstemming met de aanwijzingen, welke Wallstreet dienaangaande heeft gegeven. Anaconda Copper: 102, 101¹/₂, 100; Studebaker: 57¹/₂ (ex. div.), 59¹/₄, 60¹/₄; United States Steel: 152³/₈, 151³/₄, 148¹/₂; Atchison Topeca: 157⁵/₈ (ex. div.), 157¹/₂, 152³/₈; Baltimore en Ohio: 110¹¹/₁₆, 107⁵/₈, 108¹/₈; Erie: 33¹/₄, 32³/₄, 33¹/₄; Union Pacific Railway: 165, 163³/₄, 162; Wabash Railway: 50⁵/₁₆, 47³/₄.

De geldmarkt is ruim gebleven; de notering voor prolongatie daalde van 3% in den aanvang tot 2¹/₂% aan het einde van de berichtsweek.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

14 September 1926.

In de Europeesche invoerlanden is deze week wat meer tarwe gekocht dan in de vorige. Duitschland deed zijn inkoop in wat ruimere mate en ook in Engeland toonden de molens meer kooplust voor spoedige partijen, daar aanvulling der voorraden noodig was, terwijl in Nederland en België de aankopen voor gebruik in het eigen land eveneens in wat sneller tempo plaats vonden. Frankrijk bleef geregeld als kooper aan de markt. In Noord-Amerika waren echter bijna de geheele week de markten weinig vast. Op enkele dagen kwamen prijsverhoogingen voor ten gevolge van regenval in Canada en het Noordwesten der Vereenigde Staten, welke daar het oogsten en dorschen van zomertarwe vertraagde, doch die prijsstijgingen waren van weinig beteekenis en werden enkele malen weder door een reactie gevolgd. De markt verkeerde overigens zoowel in Noord-Amerika als in Europa in een eenigszins afwachtede houding, omdat aan het einde der week zoowel in Canada als in de Vereenigde Staten een nieuwe raming der oogsten zou worden gepubliceerd. Voor de Vereenigde Staten bleek het nieuwe Washingtonsche maandrapport sedert 1 Augustus geen veranderingen te bevatten, ofschoon eigenlijk verwacht was, dat de opbrengst der winter-tarwe nog wat hooger zou worden aangegeven dan een maand geleden. Van grootere beteekenis was echter de verandering, welke in de Canadeesche raming heeft plaats gevonden. Op 1 Augustus werd de opbrengst van den Canadeeschen tarwe-oogst op 316 miljoen bushels geraamd, en in onze laatste weekberichten hebben wij er reeds herhaaldelijk op gewezen, dat door het gunstiger weder van de maand Augustus de vooruitzichten intusschen zooveel waren verbeterd, dat men reeds vrij algemeen sprak van een oogst van 400 miljoen bushels. Werkelijk blijken deze berichten niet overdreven te zijn geweest, want ook het nu verschenen officieele Canadeesche rapport schat de opbrengst naar de gegevens van 1 September op 400 miljoen bushels. In verband met de omstandigheid, dat reeds geruimen tijd op een aanzienlijke verhooging van het opbrengstcijfer gerekend werd, heeft deze nieuwe raming niet tot verdere prijsverlaging aan de tarwemarkt geleid. Slechts heeft den laatste tijd de verwachting, dat dit jaar bijna evenveel Canadeesche tarwe zal worden binnengehaald als in het vorige jaar, pogingen tot prijsop-drijving tegengehouden en kon het regenachtige weder in Canada van de vorige week al evenmin tot hoogere prijzen leiden. Op 11 September heeft het nieuwe Canadeesche rapport eerst tot een verlaging aan de tarwemarkten te Chicago en Winnipeg geleid, doch in den loop van den dag trad een sterke reactie in, en de markten sloten ongeveer 2 d.c. hooger dan den vorigen dag. In Europa vond die vaste stemming weinig weerklank, ofschoon men zich er wel van bewust was, dat de nieuwe Canadeesche raming was samengesteld naar de gegevens van 1 September, en dat sedert dien datum het weder ongunstiger was geworden. In den loop der week is echter nu en dan door de Canadeesche regeering medegedeeld, dat tot nog toe de tarwe slechts weinig onder den regenval heeft geleden, ofschoon, indien niet spoedig beter weder intreedt, dat wel eens anders zou kunnen worden. Op 13 September was dan ook wel is waar de markt te Liverpool aanzienlijk hooger en werden ook in Engeland en Duitschland hoogere prijzen voor tarwe betaald, doch slechts in weinig gevallen zijn de door de Noord-Amerikaansche verscheper gevraagde verhoogingen ingewilligd. Op 13 September waren Winnipeg en Chicago flauwer wegens goed weder in Canada en de markt sloot te Winnipeg slechts $\frac{1}{4}$ en te Chicago 1 à 1 $\frac{1}{2}$ dollarcent per 60 lbs. hooger dan op den 7den, toen trouwens juist nog al eenige prijsstijging had plaats gevonden (Op 6 September waren beide markten gesloten).

In Argentinië is de markt minder standvastig geweest dan in Noord-Amerika en op 11 September vond daar ook geen prijsherstel plaats. Het weder is voor de Argentijnsche tarwe nu zeer gunstig, daar de regen heeft opgehouden en het nieuwe gewas ontwikkelt zich zeer goed. Iets hooger waren de Argentijnsche termijnmarkten op 13 September en de Februari-terlijn sloot te Buenos Aires 5 centavos per 100 KG. hooger en te Rosario 5 centavos lager dan een week te voren. Voor November was Buenos Aires 5 en Rosario 35 centavos lager dan op den 6den.

Ook uit Australië komen zeer gunstige berichten en op het oogenblik ziet het er daar naar uit, dat op een grooteren oogst kan worden gerekend dan in het vorige jaar. De wereldverschepingen zijn deze week vrij ruim geweest, hetgeen in dezen tijd van het jaar, nu in de invoerlanden de nieuwe eigen oogsten beschikbaar komen, op ten slotte niet onbevredigende vraag wijst. In Engeland ondervond de markt eenigen steun van de omstandigheid, dat van de in Noord-Amerika verscheepte tarwe zeer veel voor het vasteland bestemd was. Rusland heeft deze week in vrij ruime mate aan de verschepingen deelge-

Noteringen.

Data	Chicgo			Buenos Aires		
	Tarwe Sept.	Maïs Sept.	Haver Sept.	Tarwe Oct.	Maïs Oct.	Lijnzaad Oct.
11 Spt. '26	133 7/8	79 1/2	37 7/8	12,15	6,45	16,25
4 „ '26	129 1/2	74 3/4	36	12,60	6,70 ¹⁾	16,55
11 Spt. '25	150	96 1/4	39 1/8	12,90	9,10	20,60
11 Spt. '24	127	122	49	14,95	10,50	22,65
11 Spt. '23	102 1/4	85 1/8	37 3/8	11,60	9,—	22,80
20 Juli '14	82	56 3/8	36 1/4	9,40	5,38	13,70

1) per September.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	13 Sept. 1926	6 Sept. 1926	14 Sept. 1925
Tarwe (Hardwinter II) ... ¹⁾	14,95	14,40	16,—
Rogge (No. 2 Western) .. ¹⁾	11,95	11,70	11,20
Maïs (La Plata)	169,—	170,—	222,—
Gerst (48 lb. malting) ... ²⁾	204,—	195,—	206,—
Haver (Canada 3)	10,30	10,30	11,10
Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) .. ¹⁾	11,90	11,90	14,25
Lijnzaad (La Plata)	360,—	353,—	444,—

1) per 100 KG. 2) per 2000 KG. 3) per 1960 KG.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	5/11 Sept. 1926	Sedert 1 Jan. 1926	Overeenk. tijdvak 1925	5/11 Sept. 1926	Sedert 1 Jan. 1926	Overeenk. tijdvak 1925	1926	1925
Tarwe.....	29.070	1.130.773	859.293	—	10.341	17.024	1.141.114	876.317
Rogge	3.442	189.231	186.776	—	1.211	200	190.442	186.976
Boekweil	751	15.866	17.453	—	950	150	16.816	17.603
Maïs	11.356	615.493	478.042	—	75.323	55.953	690.816	533.995
Gerst	7.078	250.336	146.005	—	7.165	6.604	257.501	152.609
Haver	1.149	152.707	159.839	—	2.165	602	154.872	160.441
Lijnzaad	329	174.464	144.678	—	159.482	45.894	333.946	190.572
Lijnkoek	3.361	179.517	141.476	—	—	—	179.517	141.476
Tarwemeel	1.503	50.144	90.679	—	12.204	12.903	62.348	103.582
Andere meelsoorten	502	10.392	4.313	—	—	—	10.392	4.313

nomen, waaruit echter niet de gevolgtrekking moet worden gemaakt, dat in de eerstvolgende maanden ook verder op veel Russische tarwe kan worden gerekend. De berichten uit Rusland blijven zeer tegenstrijdig en loopen voor de verschillende gedeelten van het land sterk uiteen. Eenige zaken in Russische tarwe werden naar Frankrijk gedaan. De overige Oost-Europese uitvoerlanden doen tot nog toe weinig exportzaken in tarwe. Voor de Roemeense tarwe vormt de weinig bevredigende kwaliteit een belemmering en van Hongaarsche en Zuid-Slavische tarwe zijn de verschepingen Donau-afwaarts nog niet tot ontwikkeling gekomen.

In rogge waren deze week toen uit Noord-Amerika de prijzen werden verhoogd, de zaken niet groot. De prijsdaling, welke in de vorige week in de Vereenigde Staten had plaats gevonden, had tot een hervatting der zaken naar Europa geleid, doch men hoort daarvan nu weder veel minder. In Duitschland zijn, in verband met beter weder, de aanvoeren van inlandsch broodgraan toegenomen, en zoowel voor tarwe als rogge zijn dientengevolge de prijzen er vrij sterk gedaald. Duitse rogge wordt dan ook voor export wat ruimer aangeboden, doch van groote zaken is nog geen sprake en in verband met de betere kwaliteit werd in het begin der week Amerikaansche rogge ook naar Duitschland verkocht. Het aanbod uit Polen, Hongarije, Roemenië is gering en wat Roemenië aangaat, staat dat behalve met kleine roggeaanvoeren in de havens ook nog in verband met hoogere zeevrachten en tekort aan scheepsruimte in de Donauhavens, hetwelk op het oogenblik voor alle graansoorten de zaken uit de Donauhavens bemoeilijkt.

Voor maïs was deze week de stemming weder zeer kalm. Onbevredigende vraag in de voornaamste invoerlanden had ten gevolge, dat spoedig maïs niet in voldoende mate te plaatsen viel, zoodat daarvoor zoowel in Engeland als op het vasteland de markt gedrukt was. Ook op aflading was Plata-maïs in overeenstemming met de dalende Argentijnsche termijnmarkten al spoedig op een iets lager prijsniveau aangekomen, doch de zeer vaste vrachtenmarkt deed in Europa de prijzen minder dalen dan in het uitvoerland. Eerst op 13 September voegde zich bij de vaste vrachtenmarkt ook een iets betere stemming aan de termijnmarkten in Argentinië, welke reeds op dienzelfden dag ten gevolge had, dat in Nederland en Engeland wat meer voor Plata-maïs op aflading werd betaald. Rosario sloot voor maïs op 13 September 5 à 15 en Buenos Aires 25 centavos per 100 KG. lager dan op den 6den. In Nederland vonden in Plata maïs op aflading geregeld flinke zaken plaats, doch aangekomen partijen werden nu en dan aanzienlijk beneden de prijzen der verschepers opgeruimd. Andere maïssoorten nemen aan de wereldmarkt tegenwoordig een bescheiden plaats in. Zoowel van Rusland als van den Donau wordt zeer weinig maïs afgeladen en wat Oost-Europa aangaat, zal een aanzienlijke uitbreiding der verschepingen eerst plaats kunnen vinden, wanneer de nieuwe oogst beschikbaar is. De vooruitzichten daarvan zijn in Roemenië nog steeds uitstekend en indien het weder nog enkele weken goed blijft kan op een zeer grooten oogst worden gerekend. Minder onverdeeld gunstig zijn den laatsten tijd de

berichten uit Zuid-Slavië en Hongarije, waar sterk naar warmer weder wordt verlangd, daar anders gevreesd wordt, dat de maïs niet in voldoende mate tot rijpheid zal kunnen komen. Enkele zaken komen nu en dan tot stand uit Oost-Afrika en Rhodesia en zelfs werd dezer dagen een ladende lading Rhodesische maïs naar Europa verhandeld, doch de uit die streken te verwachten hoeveelheden zijn gering en de prijzen zijn zoo hoog, dat die slechts kunnen worden betaald door industrieën, welke witte maïs noodig hebben. In de Vereenigde Staten is maïs de laatste dagen vast geweest. Wel was de raming der opbrengst van den nieuwen oogst per 1 September wat hooger dan een maand te voren, doch vochtiger weder en vrees voor vorst leidden tot hoogere prijzen. Na een kleine reactie op 13 September sloot Chicgo toen voor September-maïs nog 2 1/8 en voor December 1 1/4 dollarcent per 56 lbs. hooger dan op den 7den, op welken datum ook reeds een verhooging van 1 1/4 cent had plaats gevonden.

Gerst is nog steeds zeer vast wegens stijgende markten in Noord-Amerika, gering aanbod van den Donau en hooge zeevrachten. Wel werden deze week uit Rusland en de Donauhavens flinke hoeveelheden verscheept, doch de hooge vrachten en de beperkte scheepsruimte in de Donauhavens houden verder aanbod tegen, terwijl ook uit Rusland hoogere prijzen worden gevraagd. De Duitse vraag naar gerst was deze week tot de stijgende prijzen niet zeer groot, doch ten slotte kwamen nog vrij wat zaken tot stand. Ook voor gerst is de raming van den nieuwen Canadeeschen oogst sedert 1 Augustus sterk verhoogd, wat echter niet wegnam, dat de termijnmarkt te Winnipeg een aanzienlijke prijsverhoging te aanschouwen gaf. De voor Noord-Amerikaansche gerst gevraagde prijzen worden in Europa slechts schoorvoetend ingewilligd, waartoe medegewerkt wordt door de omstandigheid, dat het prijsverschil met maïs langzamerhand wel wat al te groot wordt.

In h a v e r is de markt zeer stil nu in Europa nieuwe haver van de eigen oogsten ter markt komt. In Duitschland vinden in bescheiden mate exportzaken in haver plaats, doch in overzeesche soorten is de omzet zeer beperkt.

SUIKER.

De verschillende suikermarkten waren de afgelopen week vaster gestemd en prijzen konden allerwegen aantrekken.

In New York liepen de noteringen op de termijnmarkt dagelijks op en was het avans op de vroegere termijnen en ook voor prompte suiker niet onbelangrijk, hetgeen uit onder volgende cijfers blijkt:

	Sp. C.	Sept.	Dec.	Jan.	Mrt.
Slot voorafgaande week	4.27	2.50	2.59	2.63	2.60
Opening verslagweek	4.27	2.54	2.64	2.67	2.64
Slot verslagweek	4.33	2.65	2.71	2.73	2.68

De ontvangsten in de Atl. havens der V.S. bedroegen deze week 63.000 tons, de versmeltingen 51.000 tons (tegen 61.000 tons in 1925) en de voorraden 247.000 tons.

Cubasuiker werd aanvankelijk verhandeld tot 2 1/2 c. c. & Fr.

New York oplopend tot 2,9/16 c., waarna houders 2,5/8 c. vroegen.

Het verre Oosten blijft nog steeds belangstelling toonen voor Cubasuiker.

De C u b a statistiek is als volgt:

	1926	1925	1924
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten tot 4 Sept.	40.637	33.124	39.545
Totaal sedert 1/12 tot 4/9 ..	4.150.989	4.616.093	3.675.252
Werkende fabrieken	—	3	—
Weekexport 4 September....	113.378	82.980	89.316
Totale export sedert 1/1 t. 4/9	3.278.316	3.842.970	3.292.900
Totale voorraad 4 September	872.675	772.943	382.352

Czarnikow publiceert eene raming door Dr. Mikusch der consumptie voor 1925/1926 in de Europeesche landen in vergelijking met het verbruik in 1924/25:

	Raming 1925/26 Tons.	Verbruik 1924/25 Tons.
Duitschland Sept./Aug.	1.425.000	1.397.000
Tsjecho-Slowakije Oct./Sept.	400.000	390.000
Oostenrijk Sept./Aug.	195.000	176.000
Hongarije Sept./Aug.	90.000	84.000
Polen Oct./Sept.	295.000	281.000
Frankrijk Sept./Aug.	940.000	931.000
België Sept./Aug.	190.000	194.000
Holland Sept./Aug.	230.000	222.000
Engeland Oct./Sept.	1.885.000	1.839.000
Ierland Oct./Sept.	100.000	95.000
Spanje Juli/Juni	233.000	201.000
Italië Aug./Juli	350.000	337.000
Totaal ...	6.333.000	6.147.000

Toename in vergelijking met 1924/25: 3 pCt.

In Engeland blijven Raffinadeurs eene min of meer afwachtede houding aannemen.

De termijnmarkt in Londen sloot op de volgende noteringen:

September....	Sh. 13/9	Maart '27	Sh. 14/11½
October	" 14/—	Mei '27	" 15/3
December	" 14/6	Augustus '27 ..	" 15/7½

Op J a v a verkochten de Visp. deze week weder circa 80.000 tons uit oogst 1927, waarmede de totale verkoopen tot ongeveer 980.000 tons werden gebracht.

Voor de laatste afdoeningen werd de prijs weder met 1/4 verhoogd, zoodat de waarde thans 17½ basis Superieur bedraagt.

Hier te lande toonde men deze week meer belangstelling in het artikel en konden prijzen geleidelijk aantrekken in sympathie met Amerika. De markt sloot prijshoudend op ongeveer:

f 16 7/8	voor September
" 17 3/8	" December
" 17 1/8	" Maart
" 18.—	" Mei

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Oct./Dec.	Londen			New York 96° Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per Sept./Oct.	Cuba's 96° c.f. Sept./Oct.	
	kristalsuiker basis 99°	Sh.	Sh.	Sh.	\$ cts.
13 Sept. '26	f 17 3/8	33/9	15/1½	12/7½	4,43
6 " '26	" 16 11/16	33/3	14/8	12/—	Geen not.
13 Sept. '25	" 18 1/8	34 3	13/9	11/9	4,27
13 " '24	" 24 1/16	46/—	21/—	21/—	6,03
	ruwsuiker basis 88°				
4 Juli '14	f 11 13/32	18/—	—	—	3,26
	basis 99°				
	f 14 13/32				

1) Het verschil tusschen ruwsuiker 88° en krist.suik. 99° is aan te nemen op f 3 p. 100 KG.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 1 September 1926.

De prijsstijging van Amerikaansche katoen na de publicatie van het Bureau Rapport heeft zich kunnen handhaven. In Amerika als ook hier is men over het algemeen slecht te spreken over het publiceren van halfmaandelijksche oogstberichten, welke een zeer ongunstigen invloed op den handel hebben. De nieuwe oogst wordt thans op de markt gebracht en het is wel vermeldenswaard, dat zowel ontvangsten in de havens als export tot nu toe reeds grooter zijn dan in de voorafgaande drie jaren. Op het oogmerk schijnen prijzen nog al vast te zijn met October futures te Liverpool rond 9,50. Zij die „on call” contracten hadden voor het einde van

Augustus, bemerkten dat de „points on” zich in hun nadeel bewogen. Ook zijn prijzen van Egyptische katoen vaster, hoewel voorraden in Egypte belangrijker grooter zijn dan een jaar geleden. Loco-verkoopen in Liverpool bedroegen de vorige week circa 33.000 balen, waarvan circa een zesde Peruaansche katoen.

De Amerikaansche garenmarkt is vast. Spinners doen hun uiterste best om aan de vastgestelde prijzen de hand te houden en hun positie te versterken door de gewone jaarlijksche vacantiën in de voornaamste spindistricten te verlengen. De strijd tusschen koopers en verkopers gaat dagelijks voort, doch tot nu toe zijn de spinners vast en niet tot concessies bereid, zoodat alleen voor directe behoefte kleine partijtjes zijn afgesloten. In getwijnde garens zijn enkele flinke partijen voor binnenlandsch gebruik tot stand gekomen, doch voor export zijn biedingen over het algemeen te laag. De stijging in Egyptische katoen heeft zaken tegen gehouden en er gaat dan ook slechts weinig om. In getwijnde garens bestaat eenige vraag naar Poplin-garens, doch alleen daar waar men bereid is concessies te doen, zijn zaken mogelijk.

In de doekmarkt is minder belangstelling dan de vorige maand. De vraag is tot een minimum beperkt en er zijn alleen enkele kleine orders geboekt. Desondanks zijn prijzen vast met neiging tot stijging; fabrikanten zijn niet in staat om van spinners lagere prijzen te krijgen en kunnen zelf geen concessies doen. Het is hun niet mogelijk geweest sedert langen tijd behoorlijke marges te maken en de groote stijging der kolenprijzen maakt den reeds moeilijken toestand nog erger. Het wordt voor fabrikanten gemakkelijker om zich van kolen te voorzien; doch de extra-kosten, ontstaan door het op tijd leveren tegen contracten, zijn soms zeer aanzienlijk.

Manchester, d.d. 8 September 1926.

Prijzen van Amerikaansche katoen zijn gedurende de afgelopen week eenigszins vaster geworden. Er zijn diverse privé-schattingen over den nieuwen oogst gepubliceerd, welke algemeen lagere cijfers aangeven. Het volgende Bureau Rapport verschijnt hedenmiddag na het ter perse gaan van dit bericht en wordt algemeen met belangstelling tegemoetgezien, ook in verband met de privé-schattingen. Het voornaamste feit van deze week is een verdere stijging van Egyptische katoen, ten gevolge van ongunstige oogstberichten. Liverpool F. G. F. Sakel spot noteerde verleden Maandag 18,35 tegen 15,25 op 12 Augustus en 15 d. het laagste punt van dit seizoen, nl. 22 Maart j.l. Verkoopen bedroegen de afgelopen week slechts 28.000 balen ook in verband met de Oldham vacantie.

De Amerikaansche garenmarkt blijft vast en fabrikanten zowel van twist als weft houden vast aan de overeengekomen verkoopprijzen. Verkoopen van groote hoeveelheden ontbreken; de totaalomzet is zeer beperkt en over het algemeen wordt niet meer dan de helft van de verminderde productie verkocht. Gedurende de laatste helft van de vorige week zijn enkele flinke hoeveelheden 40/2 voor binnenlandsch gebruik geplaatst, terwijl deze week flinke kwanti 44/2 verlangd worden voor verdoelenden. In Egyptische garens zijn verleden week goede zaken gedaan in fijne doubling weft voor Zwitserland, doch is de prijsstijging van het ruwe materiaal een beletsel voor verdere zaken. Prijzen zijn ongeveer 2 d. per pond gestegen. Enkele weverijen hebben hunne behoefte moeten dekken, ook wat getwijnde garens betreft. Biedingen op flinke partijen, welke de vorige week ongetwijfeld nog geaccepteerd zouden zijn, worden thans van de hand gewezen en in het algemeen gesproken kan men wel zeggen, dat de omzet zich tot directe behoefte beperkt.

Doekprijzen zijn bepaald vaster, hetgeen in de Amerikaansche sectie ongetwijfeld veroorzaakt wordt, door de „basic selling prices” van garens en in de Egyptische sectie door de stijging van het ruwe materiaal. De handel is slechts van weinig beteekenis, en indien er in enkele districten geen vacantie was, zou men zeker over den algemeenen toestand nog meer klachten hooren. Overzeesche koopers blijven zich nog steeds afzijdig houden in afwachting van het hedenmiddag te verschijnen Bureau Bericht. Men heeft nog geen vertrouwen in katoenprijzen; het is onmogelijk om betere biedingen te verkrijgen dan een veertien dagen geleden, zoodat er dan ook slechts zeer weinig zaken tot stand komen. De berichten uit China luiden ook al verre van bemoedigend. Van Indië komen wel aanvragen binnen en bestaat wel meer belangstelling, ofschoon het algemeene prijsdeed daar nog te laag is om algemeene zaken mogelijk te maken. Van de andere markten bestaat al zeer weinig belangstelling en gaat er algemeen dan ook weinig om.

1 Sept. 8 Sept. Oost. koersen. 31 Aug. 7 Sept.
 Liverpoolnoteeringen. T.T. op Br.-Indië 1/6 1/5 1/4
 F.G.F. Sakellariadis 17,35 18,05 T.T. op Honkong 2/2 1/8 2/1 7/8
 G.F. No. 1 Oomra.. 7,20 7,20 T.T. op Shanghai 2/9 1/2 2/9 1/4

Noteering voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands.)

	10 Sept. 1926	3 Sept. 1926	27 Aug. 1926	10 Sept. 1925	10 Sept. 1924
New York voor Middling ...	18,50 c	18,70 c	19,05 c	23,80 c	23,80 c
New Orleans voor Middling	17,43 c	17,72 c	18,29 c	23,05 c	21,88 c
Liverpool voor Middling ...	10,16 d	10,07 d	10,17 d	12,89 d	14,39 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen).

	1 Aug. '26 tot 3 Sept. '26	Overeenkomstige periode	
		1925	1924
Ontvangsten Gulf-Havens.	727	584	378
„ Atlant.Havens			
Uitvoer naar Gr.Brittannië	72	64	86
„ „ 't Vasteland etc.	336	300	202
„ „ Japan.....	39	22	33

Voorraden.
(In duizendtallen balen).

	3 Sept. '26	Overeenkomstig tijdstip	
		1925	1924
Amerik. havens.....	596	353	239
Binnenland	487	349	214
New York	50	40	51
New Orleans	115	100	37
Liverpool	415	186	120

KOFFIE.

De kalme stemming, waarvan in het vorige bericht werd melding gemaakt, bleef gedurende de afgelopen week aanhouden en was aan het einde der week zelfs flauw te noemen. De redenen hiervan moeten gezocht worden in het bekend worden van een bericht omtrent een groote raming voor den volgenden (1927/28) Santos-oogst (waarvan evenwel nog geen bevestiging werd ontvangen), — door de mededeeling van een telegram uit Brazilië, dat de voorraad in de Gouvernements-pakhuizen en de spoorwegstations, in het binnenland van Sao Paulo en Minas Geraes teruggehouden, op 31 Augustus 4.011.000 balen bedroeg (dus een vermeerdering aantoende van 391.000 balen sedert 21 Augustus), — en door de aanmerkelijk lager afkomende aanbiedingen voor prompte verscheping van Rio. De offerten van Santos waren ook wel enigszins lager, doch deze markt getuigde van meer vastheid en liepen de noteeringen daarvan niet veel terug. In den wisselkoers in Brazilië kwam weinig verandering. Aan onze termijnmarkt ondergingen de noteeringen een vrij belangrijke verlaging, en wel voor het Santos-contract $\frac{7}{8}$ à $1\frac{3}{8}$ ct. en voor het Gemengd contract $\frac{3}{4}$ à 1 ct.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 98/- à 100/- per cwt., en van dito Prime ongeveer 100/- à 102/-; Rio type New York 7 met beschrijving, prompte verscheping noteert 80/- à 80/6.

Ook Palembang Robusta op aflading onderging een verdere daling en is de noteering voor September-verscheping op het oogenblik ca. 43 ct. per $\frac{1}{2}$ KG. c.i.f., uitgeleverd gewicht, netto contant.

In loco bleef de afzet nog steeds beperkt en de officieele noteeringen werden teruggebracht voor Superior Santos op 63 ct. en voor Robusta op 57 ct.

De noteeringen aan de Rotterdamse termijnmarkt waren aan de ochtend-call als volgt:

	Santos-contract basis Good				Gemengd Contract basis Santos Good			
	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei
14 Sept.	55 $\frac{1}{2}$	53	52 $\frac{1}{8}$	50 $\frac{3}{8}$	55	50	48	46 $\frac{1}{2}$
7 „	55 $\frac{1}{2}$	54	53	51 $\frac{3}{4}$	55	50 $\frac{3}{4}$	49	47 $\frac{3}{8}$
30 Aug.	55 $\frac{7}{8}$	54 $\frac{3}{8}$	53 $\frac{1}{4}$	51 $\frac{1}{8}$	55	51 $\frac{1}{4}$	50	48 $\frac{1}{8}$
24 „	56 $\frac{1}{8}$	54 $\frac{7}{8}$	53 $\frac{3}{8}$	52	55 $\frac{1}{2}$	52 $\frac{1}{8}$	50 $\frac{1}{4}$	48 $\frac{1}{8}$

De slot-noteeringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Sept.	Dec.	Maart	Mei
13 Sept.	\$ 17,30	\$ 16,75	\$ 16,18	\$ 15,90
3 „	„ 17,82	„ 17,15	„ 16,67	„ 16,27
30 Aug.	„ 18,17	„ 17,45	„ 16,88	„ 16,44
23 „	„ 18,09	„ 17,30	„ 16,65	„ 16,19

Rotterdam, 14 September 1926.

(Mededeeling van de Vereeniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteeringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 71)	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 41)	
13 Sept. 1926	326.000	22.550	1.004.000	24.700	72 $\frac{1}{32}$
6 Sept. 1926	275.000	23.025	1.009.000	25.000	74 $\frac{5}{64}$
30 Aug. 1926	318.000	23.425	1.041.000	25.000	74 $\frac{7}{64}$
14 Sept. 1925	257.000	29.625	1.252.000	31.000	62 $\frac{5}{32}$

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
11 Sept. 1926....	94.000	986.000	131.000	1.625.000
12 „ 1925....	117.000	1.036.000	165.000	1.791.000

1) In Reis.

THEE.

De theemarkt in de afgelopen week gaf weinig verandering te zien. Voor goede kwaliteiten was Londen prijshoudend, hier en daar iets lager, terwijl voor middensort en ordinaire kwaliteiten een flauwere stemming heerschte en de prijzen vaak afbrokkelde met $\frac{1}{2}$ à $1\frac{1}{2}$ d.

Vermeld kan worden, dat de Britsch-Indische oogst tot ult. Augustus door de Indian Tea Association geraamd werd op bijna 200 miljoen lbs., een hoeveelheid, die ruim 5 miljoen lbs. hooger is dan die van verleden jaar over hetzelfde tijdvak. De vooruitzichten voor den verderen oogst worden goed genoemd.

De afleveringen uit entrepôt in Engeland voor binnenslandsch verbruik geven voor de eerste week van September wederom een hooger cijfer te zien dan verleden jaar, zoodat thans de totale aflevering voor verbruik uit entrepôt sinds 1 Januari een ongeveer gelijke hoeveelheid aanwijst als verleden jaar over hetzelfde tijdvak.

Amsterdam, 13 September.

RUBBER.

De markt geeft ditmaal geen aanleiding tot bijzondere mededeelingen en de prijzen zijn vrijwel onveranderd gebleven. Er is echter vrij goede kooplust en bij de geringste prijsdaling komen er direct verschillende kooporders.

De slotnoteeringen luiden als volgt:

Ia Sheets:		einde voorafgaande week:
September	1.08 $\frac{1}{2}$	1.08 $\frac{1}{2}$
Oct./Dec.	1.11 $\frac{1}{2}$	1.11 $\frac{1}{2}$
Jan./Maart '27	1.14	1.11 $\frac{1}{2}$

14 September 1926.

COPRA.

De markt voor Copra was de afgelopen week iets gemakkelijker gestemd. Ofschoon het aanbod van stoomend goed tamelijk groot was, werden de geoffreerde partijen toch vlot opgenomen.

De slotnoteeringen zijn:

Nederl. Indische f.m.s., dichtbij stoomend fl.	33 $\frac{3}{4}$
„ „ Augustus/Sept. afl.	33 $\frac{7}{8}$
„ „ October/Nov.	34

STEENKOLEN.

Nog altijd is er geen lichtpunt in de kolenstaking in Engeland, die nu reeds van 1 Mei af duurt. De Engelsche Regeering heeft laten bekend maken, dat voor ruim 80 miljoen gulden per maand aan buitenlandsche kolen ingevoerd wordt en dit schijnt voldoende om gecombineerd met oude voorraden het bedrijfsleven aan den gang te houden. Intusschen toonen de cijfers over im- en export, hoezeer het land door deze staking geteisterd wordt.

Men vreest dat de pogingen van Minister Churchill, hoe goed bedoeld ook, tot niets zullen leiden, aangezien zij zelfs niet de sympathie van één der partijen hebben.

In Westphalen geraken langzamerhand ook de laatste Lagermengingen opgeruimd. Alles bij elkaar genomen heeft de Westfaalsche mijnbouw grootelijks geprofiteerd van dezen strijd tusschen kapitaal en arbeid in Engeland. De strijd tusschen de beide productiegebieden kan na beëindiging van de kolenstaking en vermoedelijk in verscherpte mate weder beginnen.

De prijzen zijn als volgt:

Northumberland Ongezeefde	—, —
Durham	—, —
Cardiff	—, —
Schotsche Gezeefde	—, —
Yorkshire Gewasschen Doubles	—, —
Westfaalsche Vetsfönder	Fl. 20,—
„ Vetsstukken	„ 22,—
„ Smeenootjes	„ 21,75
„ Gasvlamfönder	„ 20,—
„ Gietcokes	„ 18,25
alles per ton van 1000 KG., franco station Rotterdam/Amsterdam.	
Westfaalsche Bunkerkolon f.o.b. Rotterdam/Amsterdam	Fl. 23,50. Markt zeer vast.
14 September 1926.	

IJZER.

De toestand in Engeland is nog onveranderd. De ruwrijzer-prijzen blijven stijgen en de verbruikers — voorzover hun fabrieken niet gesloten zijn — bedienen zich voor een groot deel van ingevoerd materiaal.

Op de Belgische markt zijn de prijzen nog verder gestegen en wel voornamelijk als gevolg van de gereserveerde houding der fabrieken, die voorloopig nog voldoende orders hebben.

Het Fransch-Luxemburgsch-Belgisch ruwrijzerkartel heeft den exportprijs voor gieterijijzer No. 3 van sh. 69 tot 71/- verhoogd.

	Notering in de week van		
	30 A./5 S. 1926	6/12 Sept. 1926	7/13 Sept. 1925
Ruwrijzer.			
<i>f.o.b. Middlesbrough</i>	Sh.	Sh.	Sh.
Cleveland Foundry no. 1	93/-	94/-	72/-
„ „ „ 3	91/-	91/6	68/-
„ „ „ 4	89/6	90 6	67/-
Hematite East Coast			
Mixed Numbers	82,6	83/-	75/-
<i>Wagon départ Longwy</i>			
(Lotharingen)	Frs.	Frs.	Frs.
Moulage P. L. no. 3....	600,—	600,—	345,—
Semi-phosphoreuse	670,—	670,—	365,—
<i>ab Werk Rheinl.-Westfalen</i>	Mk.	Mk.	Mk.
Gieszereiroleisen no. 1	88.—	88.—	90.—
„ „ „ 3	86.—	86.—	88.—
Hämatit	93.50	93.50	95.50
<i>f.o.b. Antwerpen</i>	Sh.	Sh.	Sh.
Gieterijruwrijzer no. 3..	71/-	71/-	64/-
Walsproducten.			
<i>f.o.b. Antwerpen (vrijbl.)</i>	Sh.	Sh.	
Stafijzer	100	102/6	—
Plaatijzer 5 mM.....	110-112/6	113/6-115	—
„ 3 „	120	123-124	—

METALEN.

Loco-Noteringen te Londen:

Data	Koper Stan- daard	Koper Electro- lytisch	Tin	Lood	Zink
13 Sept. 1926..	58.17/6	66.17/6	309.15/-	31.17/6	34.2/6
6 „ 1926..	59.2/6	67.-/-	298.10/-	32.12/6	34.-/-
30 Aug. 1926..	59.5/-	67.5/-	294.12/6	33.-/-	34.7/6
23 „ 1926..	59.-/-	67.-/-	294.2/6	32.15/-	34.5/-
14 Sept. 1925..	62.10/	68.10/-	252.-/-	38.7/6	37.2/6
20 Juli 1914..	61.-/-		145.15/-	19.-/-	21.10/-

VRACHTENMARKT.

De Noord-Amerikaansche graanvrachtenmarkt heeft zich de afgelopen week nog verder ontwikkeld, terwijl de bevrachters door de concurrentie met de kolonvrachten, wederom gedwongen waren hoogere vrachten te betalen, en wel speciaal voor September booten. Naar U.K. werd 4/7½ per qtr. zwaar graan betaald, optie Bordeaux-Hamburg range 4/6 of Antwerpen of Rotterdam 4/1½, terwijl ook naar Antwerpen of Rotterdam bevracht is tegen 18½ cents per 100 lbs. Handige gerstladingen naar Bremen betaalden 21 cents per September en 19½ cents per November. Van Montreal werden groote booten naar Rotterdam bevracht per October tegen 17½ cents zwaar graan, met de optie Antwerpen tegen 18 cents, hetgeen kan worden herhaald. Voor de Middellandsche Zee is de vracht 22 cents. In vergelijking met Montreal was de Northern range kalm. Per October kunnen booten geplaatst worden naar Fransch-Atlantische havens tegen 19 tot 20 cents, zwaar graan. De suikermarkt van West-Indië verschaft slechts weinig

vraag naar tonnage en de bevrachters beschouwen zich niet in staat met de vrachten te concurreren met de kolonmarkt. Booten van 6000 tons, 5 %, kunnen worden bevracht van Cuba naar U.K./Continent per October tegen 22/6, terwijl voor 6500 tonners 6d minder wordt genoteerd.

De vraag van de North Pacific verbeterde de afgelopen week iets. Tonnage van middelmatige grootte werd bevracht per October naar U.K./Continent tegen 31/3. Per November stellen bevrachters 31/3 in uitzicht voor de lading in Vancouver, doch kunnen zij tegen dit cijfer geen tonnage krijgen.

Het interesse voor de markt van de La Plata rivier leefde de afgelopen week eenigszins op en de vrachten zijn iets gestegen. Prompte booten van handige grootte kunnen 22/6 bedingen van de boven La Plata havens en grotere booten 25/-. Per Nov./Dec. werd betaald voor Buenos Aires/Genua 21/- voor een groote boot. Een kleine boot werd bevracht voor lijnzaad van Santa Fé of Conception naar Montreal tegen 28/6.

De vooruitzichten van de salpetervrachtenmarkt zijn onveranderd gebleven. Zeilschip tonnage is per September bevracht naar Ostende/Hamburg range tegen de lage vracht van 15/- met opties, o.m. Venetië tegen 22/6 en per Sept./Oct. dezelfde basisvracht doch zonder opties. Volle ladingen zijn nog alleen in de markt naar Alexandrië, waarvoor 27/6 tot 28/9 in uitzicht gesteld wordt.

De markten van het Oosten waren de afgelopen week over het algemeen kalm, doch de vrachten zijn vast gebleven. De vraag van Wladivostock is weggefallen en de eenige boekingen zijn een paar kleine partijtjes van 500 tons per Sept. en Oct. naar Rotterdam en / of Hamburg tegen 27/6. Van Java is de vraag nog uitsluitend beperkt tot oostelijke bestemmingen; naar Bombay wordt 12/9 genoteerd tot 13/- per Sept./Oct. Ook van Australië was de vraag naar tonnage gering en naar de Middellandsche Zee/U.K./Continent werd 43/- betaald. Van Burmah waren alleen partijtjes aan de markt tegen ongeveer 30/- per Jan.

De Donau was zeer levendig en er werd een groot aantal bevrachtingen gedaan. De vrachten vertoonden een verdere stijging. 6000 tonners bedongen 20/- naar Antwerpen of Rotterdam en kleinere booten 22/- naar het Continent. Ook de Zwarte Zee heeft zich verbeterd en groote bedongen werden met 14/- naar het Continent betaald, 5500 tonners met 14/6.

Tonnage van de Middellandsche Zee begint iets schaarsch te worden en de bevrachters moesten hun ideeën iets verhoogen. De vraag is echter ook niet groot. Bevrachtingen zijn o.m.: Bona/Emden 6/-, Almeria/Glasgow 8/9, Toulon/Rotterdam 7/- bauxiet. De fosfaat bevrachters hadden met moeilijkheden te kampen om kleine booten te krijgen en de vraag was tamelijk groot. Voor Tunis/Rotterdam wordt 7/3 geboden en 11/6 naar de Oostkust U.K.

De Golf van Biscaye is vast en de vrachten zijn: Bilbao/Rotterdam 5/-, Calais of Duinkerken 5/3, Pasages/Rotterdam 6/1½.

Ondanks de mogelijkheid van een spoedige regeling van het mijnconflict in Engeland was de Amerikaanse kolonvrachtenmarkt de afgelopen week zeer levendig en het aantal bevrachtingen naar Engeland bedraagt ongeveer 100 booten. De vrachten zijn aanzienlijk gestegen en er werd o.m. als volgt betaald:

tot 30 September cancelling	20.6 tot 21/-
5 October	18/- „ 18/6
12 „	17/6 „ 18/-
15 „	tot 17/- „
20 „	16/6.

RIJNVAART.

Week van 5 t/m. 11 September 1926.

In Rotterdam namen de verschepingen van erts en hout eenigszins toe.

De verladings van kolen bleven zeer druk.

Over het algemeen was er meer vraag naar scheepsruimte dan de vorige week. Dientengevolge bewogen zich de vrachten en daghuren op een hooger niveau.

De ertsvracht bedroeg in doorsnee fl. 0.75 met ¼ en fl. 0.80 met ½ lostijd; in enkele gevallen fl. 0.80 met ¼ en fl. 0.90 met ½ lostijd.

De daghuur van kolenschepen liep op van 3½ Cts. tot 3¾ en 4 Cts. per ton. Naar den bovenrijn werd in daghuur gecharterd tegen 4½ Cts. per ton.

Charter sleeplood bedroeg gemiddeld 30 Cts. tarief.

De waterstand bleef vallend. Voor den bovenrijn werd gemiddeld op M. 2,10 afgeladen.

In de Ruhrhavens bleven de verladings zeer druk, met zeer veel vraag naar ledige ruimte.

De vracht voor exportkolon liep op tot Rmk. 2,— per ton, met vrij sleepen.

In verband met het vallende water en veel navraag naar scheepsruimte, wordt met een verdere stijging der vrachtprijzen rekening gehouden.